

په پيامی زانایان

www.zanayan.org

کولتوري رولندي لايينه به کښي زانایان لاييني ليهامي کوردهنات مانگي چارنگه دهری ده کات

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

مهولود و وانه يهك!

سالانه لهگهڵ هاتنی له دایکبوونی پێشه‌وای مروّقیه‌تی، کوردستانیش وهك زۆرینهی ولاتانی ئیسلامی، باوهشی خۆشه‌ویستی بۆ ئه‌و یاده ده‌کاته‌وه، له‌سۆنگه‌ی خۆشه‌ویستی بۆ پێغه‌مبەر (درودی خوای له‌سه‌ر بیټ) له‌ سه‌رجه‌م مزگه‌وت و زۆربه‌ی مال و گه‌ره‌که‌کاندا ئاهه‌نگی مه‌ولود ده‌گێردرێت.

گرنگ گێرانی مه‌ولود نیه، به‌لکو ئه‌وه‌ی جی‌ی هه‌له‌سته له‌سه‌رکردن و بایه‌خ پێدانه ئه‌وه‌یه، که ئاخۆ مه‌ولود چیمان فی‌ر ده‌کات و؟ چ کاریه‌گه‌ریه‌کی ئه‌رینی له‌سه‌ر ته‌واوی ژیا‌نمان ده‌نیته‌وه؟

چونکه ده‌بی هه‌مووان له‌وه به‌ئاگا بین، که پێغه‌مبهری ئیسلام (درودی خوای له‌سه‌ر بیټ) له‌ پێناو گه‌یاندنی په‌یامی خ‌واو، به‌خته‌وه‌رکردنی ژیا‌ن و، سه‌فرازکردنی به‌نده‌کان هاتووه، که‌واته‌ وا پێویست ده‌کات له‌یادی مه‌ولود دا، بگه‌رپێنه‌وه بۆ ناوه‌روکی ئه‌و په‌یامه‌ی پێغه‌مبهری ئازیزمان، بۆ ئه‌وه‌ی بتوانین ته‌واو پابه‌ندی ریی راست بین و سیمای موس‌لمانیتیمان له‌واقع و له‌ ژێر رۆشنایی ئه‌و نووره‌وه ره‌نگ بداته‌وه که قورئانی پی‌رۆزه، هه‌روا گرنگه‌ بۆ به‌خته‌وه‌ری ژیا‌ن و دوور بوون له‌ کێشه‌کی‌شی زه‌مانه‌وه هه‌موو ئه‌و دیارده‌وه‌ حاله‌تانه‌ی له‌گه‌ڵ ئیسلام ته‌با نین.

پێویسته له‌گه‌ڵ هاتنه‌وه‌ی ئه‌و یاده، چاوخشانیک له‌ چه‌ندی‌تی و چۆنیه‌تی په‌یره‌مان له‌ رێبازو سووننه‌تی پێغه‌مبهره‌وه بکه‌ین و، له‌هه‌مان کات بریاری زیاتر به‌جیه‌گه‌یاندنی فه‌رمانه‌کانی بده‌ین، بۆ ئه‌وه‌ی له‌ ژیا‌نمان سه‌رکه‌وتوو و سه‌فراز بین. بۆیه داوام وایه‌ مامۆستایانی ئایینی له‌و بۆنه‌ گه‌وره‌یه‌دا، بایه‌خی پتر به‌ شیکردنه‌وه‌ی زانستی و زیاتری فه‌رمووده‌کانی پێغه‌مبهر (درودی خوای له‌سه‌ر بیټ) بده‌ن و، لایه‌نه‌ دره‌وشاوه‌کانی ژیا‌ن و ره‌وشت و ئاکاره‌ به‌رزه‌کانی به‌خه‌لک بناسین، له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ش هه‌لبه‌دن ئه‌و وانه‌ گه‌ورانه‌ی ژیا‌نی ئه‌و که‌سایه‌تیه‌ سه‌رکه‌وتوو، بۆ ئیستای ئه‌زموون و واقعی کۆمه‌لگه‌ی کوردی شیبکه‌نه‌وه، بۆ ئه‌وه‌ی بتواندری له‌ ریی پابه‌ندی و هه‌ستی دینداریه‌وه، هه‌ستی نیشتمانپه‌روه‌ری‌تی به‌رز را‌بگه‌یری و تاک له‌ناو کۆمه‌لگه‌ هه‌ست به‌ به‌رپرسیاری‌تی دونیایی و قیامه‌تی بکات.

داواشم له‌ حکومه‌ت و لایه‌نه‌ په‌یوه‌نداره‌کانه، وه‌ك چۆن بۆ سه‌ری سالی میلادی ئه‌و په‌ری بایه‌خیان نیشاندان، به‌هه‌مان شیوه‌ گرنگی تایبه‌تیش به‌و یاده شکۆداره‌ بده‌ن و، به‌ چاوی ریزه‌وه‌ لیبی پروان.

ئومیده‌وارم یادی مه‌ولود ببیته‌ هاندهریک بۆ زیاتر خۆشه‌ویستی پێغه‌مبهر و زیندوو کردنه‌وه‌ی زیاتری سووننه‌ت و، هه‌موو ئه‌و به‌ها بال‌ا و ره‌وشت و ئاکارو هه‌لوێسته به‌رزانه‌ی له‌ که‌سایه‌تی سه‌روه‌رمان هه‌بوونه، بۆ ئه‌وه‌ی لانی که‌م سالانه له‌گه‌ڵ ئه‌و یاده کۆمه‌لێک رینماییی و سووننه‌تی پێغه‌مبهر (درودی خوای له‌سه‌ر بیټ) له‌ناو کۆمه‌لگه‌ زیندوو ببه‌نه‌وه.

خاوه‌نی ئیمتیاز

سه رنوسهر

مه لا جه عفر گوانی

cefergwani@gmail.com

خاوهنی ئیمتیاژ

مه لا عه بدوئلا مه لا سه عید گرتکی

amalazada@gmail.com

به یاننامه ی یه کیتی زانایان به بۆنه ی له دایکبوونی پیغه مبهه (d)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
(وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِیْنَ)

موسلمانانی خۆشهویست... جه ماوه ری کوردستان

به بۆنه ی هاتنی مانگی مه ولودی پیغه مبهه ری پیشه وای مروقیه تی چه زره تی محمد (درودی خوای له سهه بیته)، له ناخه وه پیرۆزباییه کی گهرم ئاراسته ی هه موو لایه ک ده کهین و، ریزو وه فاو خۆشه ویستی و ئه مه کداریش بۆ سه ره ره مان دوویات ده کهینه وه.

مه ولودی پیغه مبهه (درودی خوای له سهه بیته) بایه خ و تایبه ته نه دی خۆی هه یه، به لام له وه گرنگتر ئه وه یه، که بتوانین ئه و یاده بکهینه ویستگه ی به خۆداچوونه وه و زیاتر پابه ندبوونمان به سهوونته و ریبازو ره وشتی به رزی پیغه مبهه رو زیندووتر کردنه وه ی رۆحی ئاینداری و په یامی ناشته وایه ی یه که ریزی و دلسۆزی نواندن به رامبهه ئیسلام و موسلمانان، هه ره وه ئه رکی هه مووانه له گه ل ئه و یاده، هه ولی قولکردنه وه ی گیانی برایه تی و هاوکاری و یه کتر قه بول کردن و ریزگرتنی یه کتر بهن.

ئیمه له قوناغیک داین پیوستمان به گه رانه وه یه بۆ ئه زموون و میژووی سه ره ره مان، بۆ ئه وه ی بتوانین له به ها بالاکان و کاره مروییه گرنگه کان دانه برین و، په ره به پیشکه وتن و پیکه وه ژیانی ناشتیانه به دین.

هه ره وه داواکارین له مامۆستایانی ئایینی وه که هه میشه، بایه خی جددی تر به هه لدا نه وه ی لاپه ره کانی پیغه مبهه (درودی خوای له سهه بیته) بهن، تا نه وه کانمان زیاتر شاره زای لیها تووی و په یامه گرنگه کانی ئه و پیشه وایه بن، که بووه مایه ی خیر بۆ تیکرای مروقیه تی و په یامه کانیشی بوونه نوریک ی دره وشاوه به پرووی گه لانه وه.

له گه ل ئه وه ش ده خوازین هه موو لایه ک هه ولی پتری یه که ریزی نیو مالی کورد بهن، بۆ ئه وه ی به یه ک هه لویستی و یه ک ئیراده یی بتوانین به ره نگاری هه ر ئه گه ریک بینه وه، که رو به پرووی کوردستانی ئازیزمان ده بیته وه.

جاریکی تر ئه و یاده به رز راده گرین و پیرۆزبایه ی له سهه رجهم موسلمانان ده کهین و، ئومیده وارین خوای گه وه ئه م یاده بکاته مایه ی خیر بۆ گشت لایه ک به گشتی و کوردستانی ئیمه به تایبه تی.

مه کته بی ته نفیزی

یه کیتی زانایانی ئایینی ئیسلامی کوردستان

به رپۆه به ری نووسین

مه لا عه بدوئلا شیرکاوه یی

Sherkaway83@gmail.com

07504632715

راویژکارانی فه تو

مامۆستا مه لا موچه مه هه د وه رتی

مامۆستا مه لا ئه حمه دی شافیعی

مامۆستا مه لا عومه ری سویری

راویژکاران

مامۆستا مه لا جه لال خه یلانی

شیخ عه بدوئلا سیت بالیسانی

شیخ به هانه دین نه قشبه ندی

ستافی نووسین

مه لا ته یب زیاره تی

مه لا ئه میر گه ردی

فۆتۆ

ته ها شه مه دین

پیغە مبهەر (d)

وهك له قورئانی پیرۆز باس کراوه

ئەردەوان مستەفا مزوری

خوای گه‌وره له قورئانی پیرۆزدا ژۆر ستایشی پیغە مبهەری خوای کردووه. پیتشه‌وا (القاضي عیاض) ده‌ئێ: "بزانه له پەرتووکی خوادا - قورئان - ئایەت گە‌لێک هاتوون، که جوانی باسی پیغە مبهەر (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) و، ژماردنی باشیه‌کانی و، گه‌وره‌کردنی کاره‌که‌ی و، نرخدارکردنی قه‌دره‌که‌ی ئاشکرا ده‌که‌ن"^(۱).

بۆیه له‌م باب‌ه‌ته‌دا تیشک ده‌خه‌ینه سه‌ر هه‌ندێک ئایه‌تی قورئانی پیرۆز، که باسیان له‌ په‌وشته به‌رزه‌کانی پیغە مبه‌ریان کردووه و مافه‌کانی ئه‌ویان والا کردووه.

ئایه‌تی به‌که‌م: خوای مه‌زن ده‌فه‌رموی: (لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ) سوره‌ التوبه.

له‌م ئایه‌ته‌دا خوای گه‌وره باس له‌ پینچ په‌وشتی پیغە مبه‌ر (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) ده‌کات، که ئه‌مانه‌ن:

۱- رافه‌کارانی قورئان دوو بووچۆنیان هه‌یه له‌مه‌ر ئه‌م ئایه‌ته‌، ئاخۆ ئه‌م ئایه‌ته‌ عه‌ره‌ب ده‌گرێته‌وه، یان گشت خه‌لکی؟ ژۆریه‌ی زانا‌یان له‌سه‌ر ئه‌وه‌ن که مه‌به‌ست له‌ ﴿أَنْفُسِكُمْ﴾ عه‌ره‌به، وه‌ئێ پیتشه‌وا (الزجاج) ده‌ئێ: مه‌به‌ست له‌ ﴿أَنْفُسِكُمْ﴾ مرۆفه، واته: ئایه‌ته‌که بنچینه‌ی مرۆفه ده‌گرێته‌وه^(۲).

هه‌روا ئه‌م ئایه‌ته‌ به‌لگه‌یه له‌سه‌ر پاک‌ی و گه‌وره‌یی نه‌ژادی پیغە مبه‌ر (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) و له‌ خانه‌واده‌یه‌کی شکۆدار له‌ دایکبووه.

۲- ﴿عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ﴾ ئه‌م به‌شه ئایه‌ته‌ ئه‌وه ده‌گه‌یه‌نی که "له‌سه‌ر پیغە مبه‌ر (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) زه‌حمه‌ته‌ هه‌ر شتێک بیه‌ته‌ مایه‌ی ناخۆشی ئومه‌ته‌که‌ی، له‌ پێشترین ناخۆشیش که لا‌بدری، سزای خوای مه‌زنه، پیغە مبه‌ریش (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) نێردراوه بۆ لادانی ئه‌و ناخۆشیه"^(۳).

۳- ﴿حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ﴾ سیفه‌تی سی‌یه‌می پیغە مبه‌رمان (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) ئه‌وه‌یه، که "سه‌وره له‌سه‌ر گه‌یاندنی باشیه‌کان بۆ ئیژه له‌ دنیا و دوا‌ژۆزدا"^(۴).

۴، ۵- ﴿بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ سیفه‌تی چواره‌م و پینچه‌می گه‌وره‌مان موحه‌مه‌د (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) ئه‌وه‌یه که دڵده‌ره‌وه و میهره‌بان به‌رامبه‌ر به‌ بو‌واداران. خوای مه‌زنیش ده‌فه‌رمی: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ واته: بۆ جنۆکه‌و ئاده‌میزاد به‌ میهر ناردراوه.

ئایه‌تی دووه‌م: خوای مه‌زن به‌ رو‌ناکی (نور) وه‌سفی پیغە مبه‌ری کردووه: ﴿قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ﴾ (المائدة: ۱۵). هه‌روا

ئه‌م ئایه‌ته‌ پیرۆزه چه‌ند وه‌سفیک‌ی پیغە مبه‌ری (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) ده‌ستنیشان کردووه، که گه‌ره‌که موسلمانان په‌یره‌ویان بکه‌ن، وه‌کو نه‌رم و نیانی و، لێ‌بوورده‌یی، مشهوره‌ت کردن له‌ کاروباره‌کانی ژۆزانه و ژياندا.

ئایه‌تی هه‌وته‌م: ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خَلْقٍ عَظِيمٍ﴾ (القلم، ۴) واته: تۆ ئه‌ی موحه‌مه‌د (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) له‌سه‌ره‌وه‌ی په‌وشتی به‌رز، چۆن وانابیت!! که چی په‌وشته‌کانی سه‌روچاوه‌یان قورئان بوو.

ئایه‌تی هه‌شته‌م: ﴿لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ (الحجر، ۷۲). له‌م ئایه‌ته‌دا خوا سویند به‌ ژيانی موحه‌مه‌د (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) ده‌خوا، که ئه‌گه‌ر به‌لگه‌ بۆ له‌سه‌ر شتێک، به‌لگه‌یه له‌سه‌ر گه‌وره‌یی موحه‌مه‌د (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) له‌لایه‌ن خوای مه‌زن.

له‌کۆتاییدا: قورئانی پیرۆز ژۆر باسی پیغە مبه‌رمانی کردووه، به‌ تیره‌ته‌سه‌لی، که ئیژه ناتوانین له‌ بابه‌تیک‌ی ئاوه‌ادا باسی بکه‌ین، وه‌ئێ ته‌نها چه‌ند ئاماره‌یه‌ک به‌وون بۆ گه‌وره‌یی پیغە مبه‌ر (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) له‌لایه‌ن خوا، سیفه‌ت و په‌وشته به‌رزه‌کانی، بۆیه پێویسته ئاوه‌ا گه‌وره‌و به‌ریزیش بیئت له‌لایه‌ن موسلمانان و قه‌دری ئه‌و زاته بزانی‌ن، په‌یره‌وی په‌روشت و سیفه‌ته‌کانی ببین.

په‌راویزه‌کان:

- ۱- الشفاء بتعريف حقوق المصطفى: القاضي عیاض، لا ۱۵.
- ۲- الجامع لأحكام القرآن: القرطبي، ۳۰۱/۸.
- ۳- التفسير الكبير: الفخر الرازي، ۱۸۷/۱۶.
- ۴- سه‌رچاوه‌ی پیتشه‌وا: ۱۸۸/۱۶.

فه‌رمویه‌تی: ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا، وَدَاعِيَا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا﴾ (الأحزاب: ۴۵-۴۶).

له‌راستیدا پیغە مبه‌ر (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) رو‌ناکيه‌ک بوو، که خه‌لگی له‌ تاریکی هاوبه‌ش دانان بۆ خوا و نه‌زانین زرگارکرد بۆ رو‌ناکی په‌رستش و زانین.

ئایه‌تی سی‌یه‌م: له‌ گه‌وره‌یی پیغە مبه‌ره (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) که خوای مه‌زن ناوی ئه‌وی ده‌گه‌ل ناوی خوای داناهوه، گوێرایه‌لی کردنی ئه‌ویشی له‌گه‌ل گوێرایه‌لی کردنی خوای داناهوه، هه‌روه‌کو خوای مه‌زن ده‌فه‌رمی: ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ (آل عمران، ۳۲)، وه‌ ده‌فه‌رمی: ﴿مَنْ يَطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ (النساء، ۸۰).

ئایه‌تی چواره‌م: خوای مه‌زن و فریشته‌کانی سه‌له‌وات له‌سه‌ر پیغە مبه‌ر لێ‌ده‌ده‌ن، که ئه‌دریسی شکۆداری موحه‌مه‌ده له‌لایه‌ن خوا و فریشته‌کان و، داوا له‌ موسلمانان ده‌کا سه‌لات و سه‌لامی له‌سه‌ر بخوینن، هه‌روه‌کو خوا ده‌فه‌رمی: ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ، يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ (الأحزاب، ۵۶).

ئایه‌تی پینچه‌م: ﴿وَالَّذِي جَاءَ بِالصَّدَقِ وَصَدَقَ بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ (الزمر، ۳۳). ئه‌م ئایه‌ته ئاماره به‌ راستگویی پیغە مبه‌ر (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) ده‌کا که په‌یامه‌که‌ی راسته‌و راستگوبوه له‌ راگه‌یاندنیدا.

ئایه‌تی شه‌شه‌م: ﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لَنْتَ لَهُمْ، وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ﴾ (آل عمران، ۱۵۹).

گه وره یی په یامبه ر (d) وه کو خوئی

م. دلیر احمد حسین که لاری

۸- نومه ته که یی باشتیرین نومه ته به هوی شوینکه وتنی په یامبه ری خوشه ویسته وه وه که له سوره تی نال عمران نایه تی ۱۱۰ دا هاتوه

﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِّنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ﴾.

۹- نه گه ر دواین په یامبه ر بیټ نه وا ده بیټ باشتیرین ره وانه کراو بیټ .

۱۰- فه رموددی (انا سید ولد آدم یوم القیامة ولا فخر) وه (انا قائد المرسلین ولا فخر وانا خاتم النبیین ولا فخر وانا اول شافع ومشفع ولا فخر) مانای تم فه رمودانه نیشانه ی به رزرتیرین و ریزگریاوتیرین دروستکراوه له لایه ن خوی پوره ر دگار وه له به ر نه وه ی تم هم مو پله و پایه ی پی

به خشویه بی گومان مه به ست پیی خو ه لکیشان نیبه به لکو باسکردنی نیعمه ته .

۱۱- نه و فه رمودانه ی که باسما ن کرد پیچه وانه و دایه تی نیبه له گه ل فه رموددی په یامبه ری خوشه ویست (درودی خوی له سه ر بیټ) (ما یبغی لعبد ان یقول انی خیر من یونس بن متی- ونسبه الی ابیه) تم فه رمودیه پیشوا بوخاری فه رموویه تی له م رانگه یه وه تم خالانه وه کو به رچاو روونیه که باس ده که ین که مانای فه رمودده که روون ده کاته وه .

(أ) مه به ست له م فه رمودده ته وازع و خو به که م زانینه .

(ب) یان مه به سستی فه رمودده که نه وه ی خه لکی بروایان وا نه بیټ یونس علیه السلام به که م ته ماشا بکن .

(ج) له به ر نه وه ی خه لکی بروایان وا نه بیټ که نه صلی په یامبه ری تی جیاوازی تیا دایه .

(د) له وانه یه تم فه رمودده یه له کاتیدا و ترا بیټ که فه رموددی فه زل نه و ترا بیټ .

سه رنج: وه رگریاوه به ده ست کاریه وه له په رتوکی (منظومة عقيدة العوام) هی زانای خوا ناس و ریزداره لاهه احمد المرزوقی رحمه الله تعالی .

أَقْرَبْنَا قَالًا فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ

۴- فه رموددی خوی پوره ر دگار (وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ) به رز راگرتنی ناو ویادی و هاوتا کردنی ناوی په یامبه ر (محمد) (درودی خوی له سه ر بیټ) له گه ل ناوی الله دا له وتنی شه هاده و بانگ و ته شه هده نه مانه بو په یامبه رانی پیشوو نه بووه .

۵- هاوتا کردنی گوی رایه لی په یامبه ر به گوی رایه لی خوی گه وره وه که له سوره تی النساء نایه تی ۸۰ ﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾.

۶- هاوتا کردنی وه لام دانه وه ی په یامبه ر به وه لام دانه وه ی خوی گه وره وه که له سوره تی الانفال نایه تی ۲۴ هاتوه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾.

۷- نه گه ر نایینی ئیسلام دوا ناین بیټ و فه زلی هه بیټ به سه ر سه رجه م ناینه کانی پیشوو دا بیگومان په یامبه ر که شی فه زلی به سه ر سه رجه م په یامبه رانی پیشوو دا .

همو نومه تی ئیسلام یه که ده ننگن له سه ر نه وه ی په یامبه ری خوشه ویست باشتیرین دروست کراوی خوی به بشیوه یه کی ره ها بو تم مه به سته کومه لیک به لگه ی زور هه یه له وانه .

۱- فه رموددی پوره ر دگار (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ) له کاتیدا نه و ره حمه ت بیټ بو ه و جیهانان نه و شتیکی به لگه نه ویسته که باشتیرینی هه موو جیهانانیشه .

۲- فه رموددی خوی پوره ر دگار (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ) په یامبه ران ته نها بو هوز و گه له کانیان بوون به لام په یامبه ری خوشه ویست (محمد) (درودی خوی له سه ر بیټ) بو سه رجه م گه لانی جیهان بووه .

۳- وه رگرتنی په یمان و به لاین له په یامبه ران به باوه ر هینان به په یامبه ر (محمد) (درودی خوی له سه ر بیټ) و سه رختنی نه گه ر به خزمه تی گه یشتن وه که فه رموددی خوی گه وره له سوره تی نال عمران نایه تی ۸۱ ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُّصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَبْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَيَّ ذَلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا

په یامبه ری زانایان ژماره (۸۹) کانونی دووه ۲۰۱۲

مافی پیغهمبەر (درودی خوای لهسه‌ر بیّت) لهسه‌ر شوینکه‌وتوانی

هه‌لا ئه‌حه‌ده‌دی قامیشتی

١- ئیمان و بڕوا پێی بوونی: خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمووت: **قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمَّا تُولُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ أَلْتَبِئُونَ أَلَمْ يَكُنْ اللَّهُ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ** الاعراف/ ١٥٨، واته: ئه‌ی پیغهمبهری خوا(درودی خوای لهسه‌ر بیّت) بلی: ئه‌ی خه‌لکینه چاک بزانن که من په‌یامبه‌رونی‌درودی خوام بۆلای سه‌رجه‌م ئیوه، ره‌وانه‌کراوم له‌ لایه‌ن ئه‌و خواجه‌ی که ده‌سته‌لانداریتی ته‌واوی ئاسمانه‌کان و زه‌وی ته‌نها هی ئه‌وه‌و جگه‌ له‌و هیج په‌رستراویکی به‌ هه‌ق نیه‌، ژیان ده‌به‌خشی و گیان ده‌ستینی، ده‌سا ئیوه‌ش به‌ خواوئه‌و په‌یامبه‌ره‌ هه‌والده‌ره‌ نه‌خوینده‌واره‌ی خوابوایه‌کن که ئه‌و بوخۆی بپوای کاملی به‌ خواو به‌ هه‌موو وشه‌کانی ئه‌و هه‌یه‌ ده‌سا ئیوه‌ش شوینی بکه‌ون تابه‌لکو به‌خته‌وه‌رو شاره‌زای ریگی هه‌ق بن.

یه‌که‌مین مافی پیغهمبهر (d) به‌سه‌ر ئوممه‌ته‌که‌یه‌وه‌ ئه‌وه‌یه‌ که به‌دل و ده‌رونه‌وه‌ بپرومان پێی هه‌بیّت که له‌لایه‌ن خواوه‌ هه‌لبژێردراوه‌و پایه‌ی پیغهمبهرایه‌تی پێ خه‌لات کراوه‌، وه‌ بپرومان وابیّت که ئه‌و زاته‌ چاکترین و ته‌واوترین و راستترین رابه‌رو پێشه‌وايه‌ له‌سه‌رجه‌م بواره‌کانی ژياندا وه‌ هه‌رچی فه‌رموه‌و راست و ره‌وايه‌و له‌لایه‌ن خواوه‌ فه‌رمانی پیکراوه‌...

٢- ناسین و شاره‌زابوون له‌ژیان و سیره‌تی: چونکه‌ تا زیاترشاره‌زایی له‌ژانی چاکتر ده‌بیناسین و زیاترخۆشمان ده‌وێت، وه‌که‌ عه‌ره‌بیش ده‌لی (الناس اعداء ماجه‌لوا) خه‌لکی دوژمنی ئه‌و و شته‌ن که نایناسن و شاره‌زاییان نییه‌ له‌باره‌یه‌وه‌. له‌به‌رئه‌وه‌ پێویسته‌ له‌سه‌رمان خۆمان شاره‌زا بکه‌ین له‌ژیاننامه‌ی گه‌وه‌ه‌رستانێ پیغهمبهری خوا (d)، له‌چۆنیه‌تی ره‌وشه‌ت و مامه‌له‌ی له‌گه‌ڵ دۆست و دوژمنانی دا.

٣- خۆشویستنی زیاترله‌مال و مندال و که‌سو و کارو ته‌نانه‌ت له‌خودی خۆشمان، وه‌که‌ پیغهمبهری خوا (d) فه‌رموویه‌تی: (لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ اٰكُونَ اٰحِبَّ اِلَيْهِ مِنْ وَاٰلِدِهِ وَوَالِدِهِ وَالنَّاسِ اٰجْمَعِينَ) رواه مسلم، چونکه‌ خوای گه‌وره‌ له‌باره‌یه‌وه‌ فه‌رموویه‌تی **﴿النَّبِيُّ اَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَاَزْوَاجُهُ اُمَّهَاتُهُمْ﴾** الاحزاب/ ٦ واته: په‌یامبه‌ر (d) به‌ بڕواداران له‌ خودی خۆیانیش له‌ پێشتره‌، وه‌ خێزانه‌کانیشی دایکیان، به‌لێ خوشک و بڕای ئیماندار ده‌بی که‌سێک که بانگه‌شه‌ی موسلماننیتی ده‌کات پیغهمبهری خوا (d) له‌گیانی خۆی

خۆشتربوو و به‌وه‌ش ده‌بی له‌فه‌رمانی ده‌رنه‌چی، چونکه‌ (ان المحب لمن يحب مطیع)، دیاره‌ ده‌عوای بێ ده‌لیل و نه‌ناگیری و قسه‌ش فه‌قیره‌ هه‌مووکه‌سی پێی ده‌وێری، ده‌بی تۆی بپروادار شوینکه‌وته‌ی ئه‌و شه‌ریعه‌ت په‌یامه‌ بی که ئه‌و ئازیزه‌ له‌لایه‌ن خواوه‌ هیناویه‌تی، نه‌که‌ به‌هه‌واو ئاره‌زویی خۆت، له‌سه‌رخۆشه‌ویستی نایه‌ت و فه‌رموده‌و نمونه‌ی هه‌لوێستی هاوه‌لان زۆره‌، به‌لام به‌م وته‌یه‌ی (سه‌هلی کوری عبدالله) ئه‌م خاله‌ کۆتایی پێی دێنم که ده‌لی: (نیشانه‌ی خۆشه‌ویستی خواخۆشه‌ویستنی قورئانه‌، نیشانه‌ی خۆشه‌ویستنی قورئانیش خۆشوێستنی پیغهمبهره‌، وه‌ نیشانه‌ی خۆشه‌ویستی پیغهمبهر (d) خۆشوێستنی سوننه‌ته‌کانیه‌تی، وه‌ به‌لگه‌و نیشانه‌ی خۆشوێستنی خواو قورئان و پیغهمبهر (d) هه‌زو ئاماده‌باشی یه‌ بۆ قیامه‌ت).

٤- شوین که‌وتنی رێبازه‌که‌ی و گۆرپایه‌لی و جێبه‌جێ کردنی فه‌رمایشته‌کانی، وه‌ به‌پێشه‌نگو دادوه‌ر قبول کردنی له‌هه‌موو بواره‌کانی ژياندا: خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمووت: **﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ اَسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيْرًا﴾** الاحزاب/ ٢١.

واته: به‌راسته‌ی پیغهمبهری خوا (d) چاکترین نمونه‌ی رێکوپێکی و سه‌رمه‌شقه‌ بۆتان به‌تایبه‌تی بۆ ئه‌و که‌سه‌ی به‌ته‌مای خواو روژی دواییه‌و یادی خواش زۆر ده‌کات، چونکه‌ پیغهمبهران (سه‌لامی خویان له‌سه‌ر بیّت) بۆیه‌ نێردراون تا سه‌رمه‌شقی و پێشه‌وايه‌تی و چاوساگی خه‌لکی بکه‌ن، که‌وا بێ له‌سه‌ره‌مه‌موو ئه‌وانه‌ی که خۆیان به‌شوینکه‌وتویان ده‌زانن پێویسته‌ به‌شوین ئه‌واندا بپۆن و گۆرپایه‌لیان بکه‌ن، چونکه‌ بانگه‌شه‌کردنی خۆشه‌ویستی به‌بێ گۆرپایه‌لی کردن هیج به‌هایه‌کی نییه‌، ئه‌م

به‌پێشه‌نگ و دادوه‌ر قبول کردنه‌ش له‌کاتی کێشه‌و گرفتدا به‌جوانی ده‌رده‌که‌وێت داخۆ تا چه‌ندیکه‌: خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمووت: **﴿قُلْ اَوْبِكُمْ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوْكُمْ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوْا فِي اَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتُمْ وَيُسَلِّمُوْا تَسْلِيْمًا﴾** النساء/ ٦٥، واته: نه‌خیرسویند بێ به‌ په‌روه‌ردگارت ئه‌ی پیغهمبهر (d) نابنه‌ باوه‌ردارتا بۆ یه‌کلادکردنه‌وه‌ی کێشه‌کانی نێوانیان تۆ ده‌که‌نه‌ دادوه‌رو ئه‌وساش به‌رامبه‌ر به‌و بپیاره‌ی تۆ داوته‌ هیج ته‌نگی یه‌کیان ده‌ست نه‌که‌وی له‌ده‌رونیا‌نداو به‌چاکیش ته‌سلیم و ملکه‌ج بین، ئه‌وانه‌شی گۆرپایه‌لی ناکه‌ن وله‌رینمویی ئه‌ولاده‌دن به‌ره‌ره‌شه‌ی خوا ده‌که‌ون که ده‌فه‌رمووت: **﴿...فَلْيَحْذَرِ الَّذِيْنَ يُخَالِفُوْنَ عَنِ اَمْرِهٖ اَنْ تُصِيبَهُمْ فَتَنَةٌ اَوْ يَصِيبَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ﴾** النور/ ٦٣، واته: ده‌با ئه‌وانه‌ی سه‌ر پێچی له‌فه‌رمانی پیغهمبهر ئه‌که‌ن بترسن که سه‌ره‌نجام توشی به‌لاو نه‌هامه‌تی یه‌که‌ن یا توشی سزایه‌کی به‌نێش بین.

٥- به‌رده‌وام سه‌لاوات دان له‌سه‌ری‌وسه‌لام ناردن بۆی، به‌تایبه‌ت کاتیک ناوی ده‌هینین یان ناویمان بیست، که ئه‌مه‌ش فه‌رمانی خوایه‌ که ده‌فه‌رمووت: **﴿اِنَّ اللّٰهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّوْنَ عَلٰى النَّبِيِّ يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِيْمًا﴾** الاحزاب/ ٥٦. واته: به‌راسته‌ی خوا مه‌لانیکه‌ته‌که‌انی درود و سه‌لاوات له‌سه‌ر پیغهمبهر (d) ده‌ده‌ن، (خوا به‌زه‌یی و میهره‌بانی خۆی ئه‌پێژی به‌ سه‌ریا، مه‌لانیکه‌ته‌که‌انی داوی پایه‌ به‌رزیو لیووردنی بۆ ده‌که‌ن) ده‌سا ئیوه‌ش ئه‌ی ئه‌وانه‌ی بپرواتان هیناوه‌ درود و سه‌لاواتی له‌سه‌ر بده‌ن وه‌ سه‌لامی ئی بکه‌ن، وه‌ سه‌لاوات دان له‌سه‌ری مایه‌ی ری ئی و ن نه‌بوونی به‌هه‌شت و به‌دووربوونه‌ له‌سیفه‌تی به‌خیلی وه‌وی زیاد بوونی توێشوی چاکه‌کانمانه‌.

٦- سه‌رخستنی: خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمووت **﴿اِلَّا تَتُوبُوْهُ فَقَدْ صَرَتْ اِلٰهُ...﴾** التوبه/ ٤٠، واته: ئه‌گه‌ر ئیوه‌ یارمه‌تی په‌یامبه‌ر (d) نه‌ده‌ن و (له‌گه‌لی نه‌چن بۆ جه‌نگی ته‌بووک) ئه‌وا دلنیا‌بن خوا یارمه‌تی ده‌دات هه‌رچۆن یارمه‌تیدا ئه‌و ده‌مه‌ی که بێ باوه‌ره‌کان له‌ مه‌که‌که‌ ده‌ریان په‌راندو ناچاریان کرد کۆچ بکات بۆ مه‌دینه‌ که یه‌کێک بوله‌ دووکه‌سان که له‌ ئه‌شکه‌وته‌که‌ی کێوی (شور) دا بوون، که له‌و ده‌مه‌دا پیغهمبهر (d) به‌هاوریکه‌ی خۆی ده‌وت: خه‌می منت نه‌بیّت و له‌به‌ر من دلته‌نگ مه‌به‌، دلنیا‌به‌ خوا له‌گه‌لمانه‌، ئینجا خوا ئارامی و هینمی و ئۆقده‌ی خۆی نارد هه‌ر ئه‌بۆبه‌کرو وه‌ پیغهمبهریشی به‌ له‌شکرێک که

ئىوه نەتاندىت لە مەلانىكە تەكان پىشتىگىرى كرد، وه وشەو شىركى و بى باوهرەكانىشى ژىرخست وتىك شكاند، وه هەر وشەى خوا بەرزو بلنسد، وه خواش بوخۆى زۆرىە دەستەلات و كارزان و كارىه جىيە.

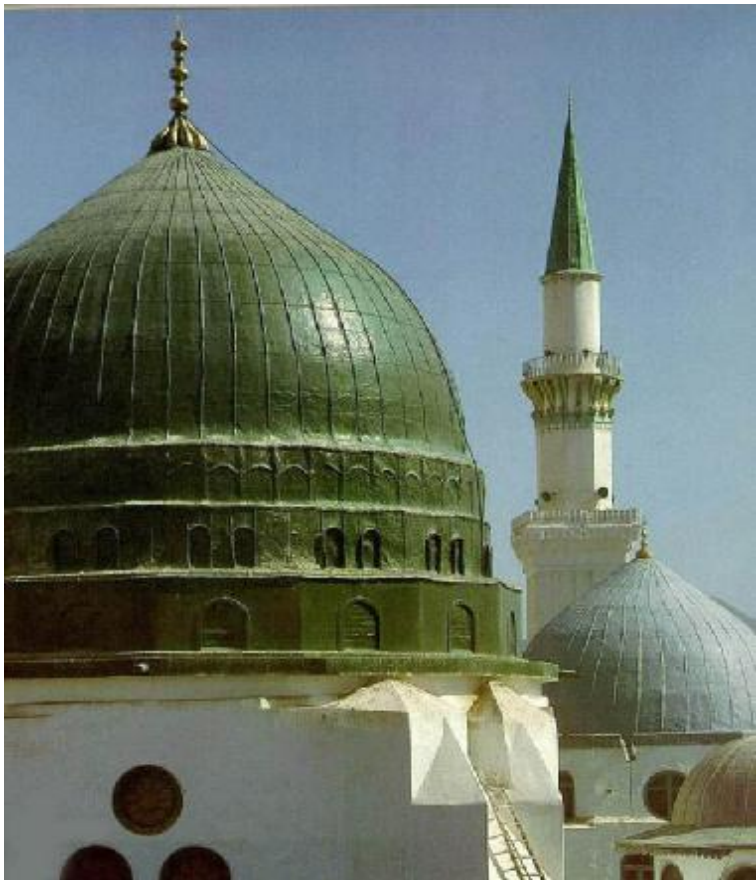
ئەم سەرخستەش يەككە لە مافەكانى بەسەرمانەوه بەزىندوبى و مردوبوى، جا هاوولان (رهزای خوايان لەسەر بىت) لەكاتىكدا پىغەمبەرى خوشەويست (d) زىندوبوو هەستان بەئەجامدانى ئەم كاروئەركە بەجوانترين شىوہ بەرۆخ و گيان و مادى و مەعنەوى، بەچەك و هۆنراوہ... بەلام دواى وهفاتى ئەم ئەركە لەسەر شوينكە وتوانىتى كە پارىزگارى بكەن لەهەبىت و حورمەتى خودى پىغەمبەر و پاراستنى سوننەتەكانى لەخراپەى تانە و تەشەردەران و نەفامان كە ئەمەش بەستراوہ تەوہ بەرادەى خوشەويستى پىغەمبەرى خوا (d) لەئوممەتەكەيدا...

خوشويستنى هەركەسەيك ئەوانى خوش دەوى و رق لى بوون و دزايەتى كردنى هەركەسەيك بەخراپە ناويان دەبات، هەروەها خوشويستنى خانەوادە و ئالوبەيتى و دۆستايەتى و خوشويستنى هەمووئە و زانايانەى ئەهلى سوننەتن كە بەراستى رىيازى ئەويان گرتوووه و پاراستنى قەدر و رىزيان، لەهەمان كاتدا دوزمانىەتى كردن و بوغزاندى بى بروايان و مونافىقان و هەموو ئەوانەى هەولى شوو و رۆزيان بۆ لاواز كردنى ئىسلام و كوزاندنەوى روناكىيە كەيەتى، لەوانەى شوين شىوہ هەوا و ئارەزووكە وتوون، كە لەعقيدەدا ئەم بابەتە بە (الولاء و البراء) ناسراوه كە مايەى پاراستنى عىززەت و كەسايەتى موسلمانە.

۸- هەولدان بۆ لاوكرندنەوى بانگەواز و دىنەكەى و خوفاىداكارى بەمال و گيان بۆگەياندن و برەودان بەرپىيازەكەى: خواى گەرە دەفەرموئىت: ﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى

لواية) البخارى، وه هەول بەدين عەقيدە و بىرو باوهرەيك كە پىغەمبەرى خوشەويست (d) هيناي و لەپىناويدا هەزاران لەمپەر و نارەحتەى هاتە رپى ئىمەش بيگەيەن و نين و تارىكايەكانى ئەم سەردەمەى پى پووناك بكەينەوه، بەتايبەت لەم سەردەمەدا كە دوزمانى ئىسلام هەموو هەول و كوششيكيان خستوتەكاربو لى ناويدن و لەباربردنى پەيامى ئىسلام و دروشم و رهوشتەكانى... بەجىيەجى كردنى ئەم مافانەى لەسەرمانە بەرامبەر بە پىغەمبەرى خوا (d) ئەوجا توانيومانە فەرمانى خوامان جىيەجى كردبى كە دەفەرموئىت: ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا (۸) لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُقَرِّبُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ الفتح ۸-۹، واتە: بى گومان ئىمە توومان رهوانە كردووہ ئەى پىغەمبەر بە شايەت و مژدەدەر و ترسپنەرتا ئىوہ بە خوا و پىغەمبەرەكەى ئيمان بىين، وه كۆمەكى بكەن

۷- دۆستايەتى كردنى دۆستانى و بوغزانندن و خوهرى كردن لەدوژمانى، چونكە خواى گەرە دەفەرموئىت: ﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ...﴾ (المجادلة/۲۲) واتە: هىچ كۆمەيك نابىينت كە باوهرى بە خوا و رۆزى دواى بىت دۆستايەتى ئەوانە بكەن كە دزايەتى خوا پەيامبەرەكەى دەكەن! هەرچەندە ئەوانە باوكيان يان كورونەوهيان يا براوعە شىرەتيان بن، (ئەوانەى كە لە دۆستايەتى دوزمانى خوا خويان دەپارىين) كەسانىن خوا ئيمان و باوهرى لەئىو دلپاندا چەسپاندوہوبە هىچ شتىك لەق نابىت، وه پىشتىگىرى كردوون بە سەرخستەن لە لاين خوهرى، وه لە پاشە

(پىشتىوانى لە ئايەكەى بكەن) و بە مەزنى بگرن (واتە بە رىزدارى دابىين) وه بەيانيان و ئىواران تەسبىحات و يادى خواى گەرە بكەن و بە پاك و خاوينى رابگرن، ابن سعدى دەفەرموئىت: (واتە پىغەمبەرى خوا (d) بەگەرە بگرن و رىزى لى بگرن و مافەكانى بەجى بگەينەن هەرەكە چۆن منەتى گەرەى لەگەردنى ئىوہدا هەيە) تفسىر ابن سعدى/ ۷۲۶.

ئەوہ تا صەفوانى كورى سليم هەركاتى باسى پىغەمبەرى خوا (d) بگرايە لەلاى دەستى دەكرد بەگرىان، بەردەوام دەگرىا تا خەلكى لەلاى هەلدەستان و بەجىيان دەهتلا...، لەمیانەى باس كردنى ئەم مافانەوه بۆمان دەردەكەوتت كە ئىمە چەندىك دوورين لە

رۆزىشدا دەيانباتە نىوچەند باخىكى بەهەشتەوه كە جۆگە ئاوى زۆر لە ژىردەرەختەكانى دا دەپوات، بە هەتا هەتايش تپيدا دەبن، خوا لپيان خوشنوو و پازى بووه و ئەوانىش لە خوا رازى بوون، ئائەوانە گروپەكەى خون، ئاگادارو هوشيار بن كە هەرخىزب و گروپەكەى خوا براوہن لە دونياو لە قىامەتدا.

كەواتە پىويستە لەسەرمان هەمو ئەوانەمان خوش بوئى كە شاگردى زانكۆى پىغەمبەرى خون (d) وه شوين كەوتەى رىيازەكەى ئەون و خوشيان ويستوہ، لەپيش هەموويانەوه هاوولانى بەرپىز (رهزای خوايان لەسەر بىت) بى جىاوازى، وه خوشارەزاكردن لەژيانيان و

اللَّهُ عَلَىٰ صَبْرٍ ۗ أَنَا وَمَنْ أَتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ يوسف / ۱۰۸، واتە: ئەى پىغەمبەر (d) بەو خەلكە بلى: ئەمەيە رىيازى من خۆم و ئەوہى شوينم كە وتوون خەلكى بانگ دەكەين بۆ يەكتا پەستى لەسەر بنچينەى چاوساغى و بەلگەى شەرعى و عەقلى، وه هەميشەيش خوا لە هەموو كەموكورتى و ناتەواويەك بدرتتە پالى بى خەوش رادەگرم و من لەوانەش نيم شەريك و هاوولى بۆ برىار دەدن، ئەجامدانى وهفاويە بۆ پىغەمبەرى خوا (d) كە هەستين بە لاوكرندنەوى ئىسلام و گەياندننى بانگەوازەكەى بەهەموو شوينىك بەهەر شىواريكى گونجاو و شەرعى كە بلويت، چونكە خوئى فەرموئىت: (بلغوا عني

شوينكەوتنى راستەقىنە...، كاتى ئەم ئايەت و فەرمودانەت بەسەردا دەخويندوتتەوه زۆرەجوانى تپدەگەيت كە هەموو ئەو خراپە و تاوان و لارو خوارىيەى لەم كۆمەلگايەدا هەيە... هەموو ئەو دواكەوتوبەتەيەى بلاويوہ تەوہ... هەموو ئەو دياردە ناوۆ سەيرو سەمەرانەى دەبىينين و دەبىيىستين سەرجەميان بەرەمى دووركەوتنەوه مانە لەرنگار رپەرەوى پىغەمبەرى خوا (d) و پشتگوى خستنى رىيازەكەى، چونكە موسلمانىەتى تەنها يەك بوارو لايەنى ژيان نىو بەس، بەلكومافى هەمووخاوەن مافىكى لەسەرمان واجب كردووہ وه هەموو گۆشەكانى ژيان و مردن، دنياو قىامەتى بۆ دارپشتووون...، كەواتە ئەگەر راستە پىغەمبەرى خوامان خوش دەويست و

پەيامى زانايان ژمارە (۸۹) كانونى دووهم ۲۰۲۳

بیت، سیمو شیوهیه که نه نویتنی که له موسلمان نه وه شیتته وه شه رعی نه بیت، به تایبته زۆریک له ئافره تانی موسلمان به جلوبه رگی مۆدیل چه واشه کران، وه ک سفری و پاننۆل

۶- نه کاسبی و مامه ئه ی بازاردا :-

چونکه پیغه مبه ری خوا (d) فه رمویه تی: (من غشنا فلیس منا) واته: هه رکه سی غه ش و فیلمان لی بکات له ئیمه نیه، له به رنه وه پیویسته وه ک چۆن مافی خوامان له لاگرتکه و نویره کان نه نجام ده ده یین به هه مان شیوه ئاگامان له مافی خه لکی بیت به سه رمانه وه. له بازاردا زۆلم و فیلیان لی نه که یین، مامه له قورس و گرانجان و فیلیان نه یین، له کاتی په یداکردنی بژیویدا بیرى خوامان هه بیت ونه هیلیان حه رام تیکه لاو به سامانمان ببیت، ئه وه نده ش هه ولبده یین و له خه می دنیادا بین که مافه خواپیسه کان نه فه وتین، چونکه ئیسلامه تی و ئیماندارى له شین و شایى و له کرى و فرۆشترن و مامه له ی رۆژانه دا ده رده که وى و کرده وه سه نگی مه که.

۷- نه گۆران و پیشکه وتن و چاکسازی

داو دووباره نه کردنه وه ی هه ئه و تاوانه کانی رابردوو، وه نه گه رانه وه بو سه رده می نه قامی نه به رگیکی تردا :-

چونکه هاتنی ئه و پیغه مبه ره (d) خالی گۆران و وه رچه رخان بووله خراپه وه بو چاک و له چاکه وه بو چاکتر، وه که له به شیکى و تاره که ی (حجة الوداع) دافه رموی: (ألا ان كل شيء من امر الجاهلية تحت قدمي موضوع) واته: هه ر سیفته و خویبه کی نه قامی له ژیردوو پیمدایه و رۆیشت و ناگه پۆته وه. هه مووشته خراپه کانی سه رده می نه قامی خسته ژیر پیوه وخرانه زبیلدانی میژوه وه، وه ک (کوشترن و برین پیاو مه ی خواردنه وه و قوما رو داوین پیسی و خیانه ت و گه نده لى و په گه زپه رسته ی و ده مارگیری و دووبه ره کی و هتد...) که له سه ر ده می ته کنه لۆژیوا له عاله می عه لمانیه ت و عه وه مه دا سه ریان هه لداوه ته وه بوته ته گرفتى گه وره و ژیانان کردوو به ژان و که نه مانه هی سه رده می نه قامی بون و ئیستا له به رگیکی تردا گه راونه ته وه و میژو دووباره بوته وه و چاره سه ر یشى ته نها و ته نها ده ستگرتنه به رپیازی ئه و پیشوه وایه مان، وه پاشان هه ولبده یین خۆمان بگۆرین و سه رجه م شته کانی نه قامی بخه ینه ژیر پیمانسه وه وه ک پیغه مبه ری خوا (d) فه رمویه تی: (دعوها فانها مُنتنة) واته: ده ستی لی هه لگرن چونکه به راستی بۆگه نه، نه که نه وه ی ئه و خسته ی ژیری پیی ئیمه بیخه ینه سه ر سه رو چا و له مۆدیلی خراپ و بیگانه په رسته ی.

خوای گه وره یارمه تیمان بدات بتوانین به راستی شوینکه وه تی پیغه مبه ری خوا (d) تا له دنیادا سه ره رزوله رۆژی داوایشدا به دیداری شاد بین.. خوای په روه رداگه ر میله ته که مان بیداریکاته وه که به راستی ده ست به رپیازی پیغه مبه ری خوا وه بگرت و کۆمه لگا که مان ببیته نمونه ی کۆمه لگای پر له خۆشه و یسته ی و خۆشه ختی و کامه رانی پر له ئیمان و ره وشته ی جوان..

جوان و چاکه وه سه باره ت به ریزوما فی ئافره تان به گشته ی فه رمویه تی: (ما أكرم النساء إلا كريم، وما اهانن الا لثيم)) رواه مسلم. واته: ته نها که سی به ریز ری ئافره تان ده گرت، ئه وه شه ی نه قام و بیژر نه بیت سوکایه تیان به رامبه ر ناکات، له مرۆشدا به جوړه ها شیوا سوکایه تی و گه مه به که سیتی و سومعه ی ئافره تان ده گرت و له ژیر دروشمی سه ره به ستی و ئازادیدا به زۆرشیاوان مافیان خوراوه که مه به سه ته شاراوه که یان بریتیه له: به ئازادی و سه ره به ستی گه یشتن به ئافره تان بۆله که دارکردنیان نه ک ئازادی بۆ ئافره تان.

۴- نه خزمایه تی و پاراستنی مافی

دراوسییه تیدا :-

به جۆریک فه رمانی پی کردوین له خۆشی و ناخۆشیدا به سه ریان بکه ینه وه سه ریان لی بده یین و یارمه تیان بده یین، وه که فه رمویه تی: (لايدخل الجنة قاطع)) واته: ئه وه ی سیله ی رحه م و په یوه ندی خزمایه تی بچپرت ناچیته به هه شته وه. ئه مرۆش به هۆی دوریمان له رپیازی ئه وه یه که دراوسییه تی و که سایه تی کال بوته وه و به رزه وه ندیبه دنیاپیسه کان سه رقالی کردوین و نه و مافه گه ورانه مان بیر چۆته وه و دراوسی به خیلی و حه سوودی به دراوسی ده بات و پیی خۆش نییه خۆشحال بیت، (ئه وه ی به راستی خودا ده ناسی.. په وشته ی باشه له گه ل دراوسی)

۵- نه سیمو به رگو و پۆشاکدا :-

سه ره رمان (d) ده فه رمویت: (من تشبهه بقوم فهو منهم) واته: هه رکه سیک خۆی بچوینت به هه رکه لیک ئه وه له وانه، وه رپگرتی لی کردووین که خۆمان بشو به یین به گا ورو جوله که و نه قام و خوانه ناسان له جلوبه رگو و پۆشاک و هه ر تایبه ته ندیه کی ئه واندا. له به رنه وه پیویسته هه ر که سیک بانگه شه ی خۆشه و یستی پیغه مبه ری خوا ده کات ئاگای له پۆشاکى خۆی و مال و مندالی بیت، پۆشاک و جلیک نه پۆشیت که ئه و رابه ره پیی ناخۆش

مه به سه ستمانه له سه ر شه ریه ت و رپیازه که ی ئه و بژین و به رین ئه و پیویسته له سه رجه م بواره کانی ژیاندا به شوین پیی موباره کی ئه ودا هه نگاو هه لگرتن به تایبته له:

۱- بواری په رستش و عیباده تدا :-

هه ولبده یین و بزانی ئه و چۆن عیباده ته کانی ئه نجامداوه ئیمه ش به و هه یته ت و چۆنیه تیه ئه نجامی بده یین بی که مکردن و زیاده خسته سه رو گۆرانکاری، که ئه مه په یوه ندیبه کی گرتگی نیوان به نده یه له گه ل خوی خۆیدا، دیاره بۆقبو لو و وه رگرتنی عیباده تیش دوومه رچی سه ره کی پیویسته که ئه وانیش بریتین له (الاخلاص والصواب) واته: کاره که بۆخوا بیت و به پیی شه رعی خواش بیت.

۲- به زه یی و سوژ :-

پیغه مبه ری خوا (d) له هه موو که س به به زه یی تریوو، که له قورئاندا به رامبه ربه ئیمانداران به (روؤف رحیم) ناوبراوه وه ک خۆشی (d) ده فه رمویت: (بعثت بالرحمة) رواه مسلم، وه فه رمویه تی (لا یرحم الله من لا یرحم الناس) متفق علیه، واته: خوای په روه رداگه ر به زه یی به که سیکدا نایه ته وه که ئه و به رامبه ربه خه لک به زه یی نه بیت، به تایبته له گه ل ئه وانه دا که له ژیر ده ستی تۆدان و سه ره رشتیان ده که ییت، چونکه پیغه مبه ر له گه ل ئازهل و په له وه رو میرووشدا به به زه یی بووه، به جۆری ده فروجامی ئای بۆ پشیله لارده کرده وه تا لیی بخواته وه و به زیاده که شی ده ستنۆژی ده گرت/ صحیح رواه الطبرانی..

۳- نه پاراستنی مافی ئافره تاندا :-

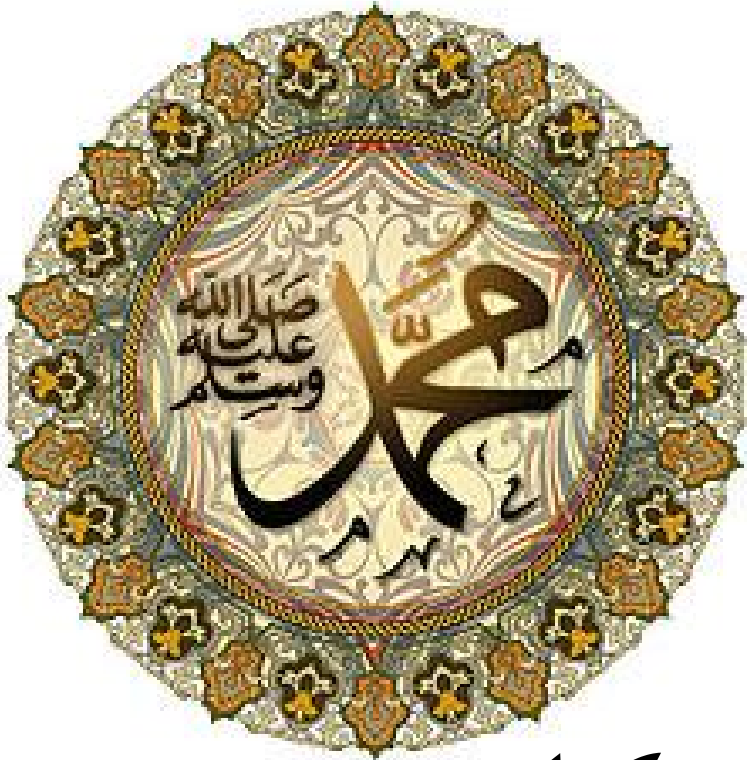
پیغه مبه ری خوا (d) له هه موو که س چاکتر بووه به رامبه ر خیزان و هاوسه ره کانی و فه رمانی شی پیکردوین رپیزان لی بگرتن و له گه لئاندا نه رمویه سوژبین وه که فه رمویه تی: (... وخیارکم خیارکم لئسانئهم خلقا) رواه الترمذی و قال حسن صحیح، واته: چاکترینتان ئه وانه تانن که ره وشتیان له گه ل خیزانه کانیاندا

به‌رأبه‌رایه‌تی ئه‌و مروّقه مه‌زنه. زیاد له‌مه‌ش دلی مروّی باوه‌ردار به‌م یاده شکۆداره‌و پیر سه‌روه‌ریه ده‌بوژیتسه‌وه‌و له‌کانیاوه سازگارکه‌ی پیغه‌مبه‌ری (ﷺ) خوادا دلی تینوی ئاو ده‌خواته‌وه‌و فه‌رامۆشی‌و دل نه‌وایی به‌په‌هیلله ده‌بارن به‌سه‌ر دلله‌کان و سۆزو میه‌ره‌بانی خوداش به‌م یاده زۆتر ده‌بی.

موسلمانانی کورد شه‌ره‌فی داهینان و به‌گه‌وره گرتن و به‌قه‌در پاگرتنی روژی مه‌لودی پیغه‌مبه‌ری مه‌زنی هه‌یه، که به‌لگه‌ی وه‌فادار بوونی میله‌تی کورده بۆ پیش‌ه‌وای مروّقایه‌تی حه‌ززه‌تی موحه‌مه‌د (ﷺ) به‌وه‌ی کورد ده‌یه‌وئ له‌لایه‌ک دووباره په‌روه‌رده‌ی نه‌وه‌ی نوئی کوردستان له‌سه‌ر بپوا به‌ خاوه‌ به‌ پیغه‌مبه‌رو په‌یامی ئاسمانی دووپات کاته‌وه، له‌لایه‌کی تریشه‌وه دانانه‌وه‌ی بناغه‌ی کۆمه‌لگه‌ و ژیارو دیارکردنی ماف و ئه‌رکی نیشتمانی و ئیسلامی له‌سه‌ر بنه‌مایه‌کی زانستی و سه‌ره‌ستی و لۆژیک و ئه‌خلاق بینا بکاته‌وه، که ئه‌مه هه‌میشه هیلی به‌ زیندوو هیشتنه‌وه‌ی نێوان کورد و ئیسلام پته‌وتر ده‌کات و تاکی کوردیش به‌ شیواژیکێ م‌کوم و پته‌و له‌به‌رده‌م گه‌لانی هاو دین و هاو ژین پیناسه ده‌کاته‌وه.

یاد کردنه‌وه‌ی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) واتای یادکردنه‌وه‌ی دهرده سه‌ری و دهره‌ده‌ری و ئه‌شکه‌نجه و نه‌داری و ئابلوقه‌دان و دۆزه‌خاوی ژبانی پیغه‌مبه‌ری (ﷺ) سه‌روه‌رو هاوه‌له‌ به‌پێژه‌کانی که له‌پیناوه‌گه‌یاندنی ئه‌م پونا‌یه به‌تیکرای مروّقایه‌تی ئه‌وسا و ئیستاش پێشکه‌شیان کرد، پیغه‌مبه‌رێک که سه‌رتاپای ته‌مه‌نی مۆمێک بوه و خۆی سوتاوه بۆ ئه‌وه‌ی بۆ ئه‌وه‌ی جیهان پۆشن کاته‌وه به‌گرته به‌ری جۆره‌ها ریگای دژوارو پرچه‌له‌مه‌ بۆ پرگار کردنی ژیارو بیره گه‌نده‌له‌که‌ی ئه‌وسای مروّقایه‌تی جیگای خۆیه‌تی، که ئیمرو جیهان به‌گشتی و جیهانی ئیسلامی به‌تایبه‌تی یادی یه‌که‌مین چاوه‌لیانی ئه‌م مروّقه مه‌زنه بکه‌نه‌وه، که دۆست و دوژمن شایه‌تی گه‌وره‌یی بۆ ده‌ده‌ن.

بۆیه گرنگه ئیتمه‌ش وه‌کو موسلمان هه‌ولێ ئه‌وه بده‌ین، له‌گه‌ل سالیادی له‌دایکبوونی ئه‌و سه‌روه‌ره خۆشه‌ویسته‌مان، به‌ کردارو ره‌فتاره‌وه خۆشه‌ویستی بۆ پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) دهره‌بهرین و روژ به‌ روژ حال و ژیا‌نمان له‌ ژێر سایه‌ی سیپه‌ری حه‌ززه‌ته‌وه به‌خته‌وه‌وه سه‌رفرازو پرشن‌گار بکه‌ینه‌وه.

با به‌ کرداره‌وه خۆشه‌ویستی بۆ پیغه‌مبه‌ر (درودی خاوی له‌سه‌ر بیته) دهره‌بهرین

خاوی گه‌وره به‌ گه‌وره‌یی خۆی ریژی له‌و پیغه‌مبه‌ره ناوه، بۆیه پێویسته ئیتمه‌ی شوینکه‌وته‌ی ئه‌و زاته‌ش ریژی ته‌واو له‌و پێشه‌وایه بگرین، که بۆ ئیتمه بووه مایه‌ی خێرو هیدا‌یه‌ت و سه‌رفرازی.

ئه‌گه‌ر ته‌ماشای قورپانی پیرۆز بکه‌ین، ده‌بینین خاوی بالاده‌ست له‌ چه‌ندین ئایه‌ت باسی پێگه‌ و مه‌کانه‌تی ئه‌و زاته ده‌کات، به‌ (رسول الله) یان (یا ایها النبی) ناوی دینیت، یان له‌ زۆریه‌ی شوینکه‌کان ناوی پیغه‌مبه‌ری به‌ناوه‌ پیرۆزه‌که‌ی خۆی لکاندوه‌وه، ئیتاعه‌ی ئه‌و پیغه‌مبه‌ره‌ی وابه‌سته‌ی ئیتاعه‌ی خۆی کردوه.

له‌وه‌ش زیاتر خاوی گه‌وره باسی له‌ خۆشه‌ویستی ئه‌و زاته کردوه‌وه، خۆشه‌ویستی خۆی بۆ بنده‌کان به‌ستۆته‌وه به‌ خۆشه‌ویستی به‌نده‌کان بۆ پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) هه‌روه‌ک ده‌فه‌رموی: (قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ)، واته‌: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) به‌ ئیمانداران بلی: ئه‌گه‌ر ئیوه خواتان خۆش ده‌وێت ده‌ شوینی من بکه‌ون و له‌ فه‌رمانی من دهرمه‌چن، ئه‌وکاته خواش ئیوه‌ی خۆش ده‌وێت و له‌ گوناوه هه‌له‌کانیشتان خۆش ده‌بیته، ئه‌و خاویه لیخۆشبوو و میه‌ره‌بانه.

جا بێگومانین له‌وه‌ی که‌یاد کردنه‌وه‌ی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) له‌لایه‌ن هه‌ر که‌س و کۆمه‌لیکه‌وه بیته، گوزارشته‌ له‌سۆزو خۆشه‌ویستی ئه‌و که‌سه ده‌کات به‌رامبه‌ر به‌م زاته‌ و په‌مزیکێ پوونه‌ بۆ پارزیون

مه‌لا د‌شاد گه‌لانی

دیمانه یه کی روژنامه وانی له گه لّ هه زره تی موحه ممه د (درودی خوی له سه ر بیّت)

ئاماده کردن: مه لا ئاراس رواندوزی - m.aras@outlook.com

کلاسیه کییه روژنامه وانییه کانی ئیستا بایه خدار تره. ئیستاش لاپه ره کانی یه ک به یه کی بهرگه کانی په رتووکی باوه پیکراوی (صحیح البخاری) هه لده دینه وه و، له جزوری خو شه ویست (درودی خوی له سه ر بیّت) داده نیشین و پرسیری لیده کهین و گوپی لیده گرین و به رسقی پرسیاره کاتمانی لیوه ده گرین.

دهقی دیمانه روژنامه وانییه که
پرسیار: خه ونی هه موو موسلمانیک نه ویه، که چون ده چینه به هه شت، چون نه وه مان بو راقه ده که ییت؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سه ر بیّت):
مَنْ يَضْمَنْ لِي مَا بَيْنَ لِحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ
أَضْمَنْ لَهُ الْجَنَّةَ، واته: هه ریه کیک زه مانه تی پاراستنی دهم و زمانیم پیبدات، هه روه ما زه مانه تی پاراستنی داوینیم پیبدات، منیش زه مانه تی چوونه به هه شتی پیده دهم.

پرسیار: به لام وه کو ده ده که ویّت، که یشتن به به هه شت، به تابییه ت له ناو نه وه هه موو جه نجایییه ی دونیا، که پراو پره له فاکته ره کانی فریودان و گومر اکردن، تا

وچانیک له خزمهت هه زره تی خو شه ویستمان موحه ممه د (درودی خوی له سه ر بیّت) به ئامانجی سازدانی گفتو گو یه کی روژنامه وانی سه ر ده میانه له که لییدا، گرنگییه کی هه مه لایه نه ی هه یه له سه ر هه موو ئاسته جیاوازه کان، به و پییه ی هه زره ت (درودی خوی له سه ر بیّت) خاوه نی جیهان بینی و ناینده بینیییه کی له راده به دره، که نه مه ش وه لام ده روه ی زۆریه ی نه و پرسیاره نه یه، که له گوزهری روژگاری ئیستاماندا زۆرتیرین مشتومریان له سه ره و، نیمه ش ده مانه ویّت له جزوریدا بیانور ووژینین و، هه قیقته ت و واقیعی هه نوو که یی له دیدیکی پیغه مبه رانه وه شو رقه بکهین، که هه راهه مکر دنی بهر چا وروونی ته و او له خو بگریّت بو چونیییه تی مامه له کردنمان و رهفتار کردنمان له گه لّ پیشهاته هه مه چه شه نه کان له دوخه هه ره ده ژواره هاو چه ر خه کاندان.

هه ر چه نده دیمانه که مان زاده ی ره هه نده خه یالییه کانه، به لام ناوه رو که که یی گوزراشت له کاکله ی واقیعی ئیستامان ده کات و، زۆر زیاتریش له دیمانه

را ده یه کی زۆر سه خت و نه سه ته مه، به ته رزیک که مرو ف له ناو نه وه هه موو نسکۆیر د نه دا، نازانیت چون ده گاته به هه شت؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سه ر بیّت):
الْجَنَّةُ أَقْرَبُ إِلَيَّ أَحَدِكُمْ مِنْ شَرَاكٍ نَعَلَهُ وَالنَّارُ
مِثْلُ ذَلِكَ، واته: به هه شت نزیک تره له هه ر یه کیکتان له قه یتانی پیتاوه که ی، ئاگر ی دۆزه خیش به هه مان شیوه.

پرسیار: هه نذیک زاناو که سایه تی ئابینی په یدا بوون، که ژیا نمان لی حه رام ده که ن، هه نه کا نمان گه و ره ده که ن، کرده وه کا نمان وا وینا ده که ن، وه کو نه وه ی گونا ه ی گه و ره بن، بویه ده پرسین: گونا هه گه و ره کان کامانه ن؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سه ر بیّت):
الشَّرْكَ بِاللَّهِ، واته: بریار دانی هاو به شیک بۆ خواد ی گه و ره.

پرسیار: نه ی پاش نه مه؟
وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سه ر بیّت):
عَفْوُ الْوَالِدَيْنِ، واته: ئازاردانی دایک و باوک.

پرسیار: نه ی پاش نه مه؟
وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سه ر بیّت):
الْيَمِينُ الْغَمُوسُ، واته: سویندی به درۆ.
پرسیار: (الْيَمِينُ الْغَمُوسُ) سویندی به درۆ چییه؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سه ر بیّت):
الَّذِي يَقْتَطِعُ مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينِهِ، وَهُوَ فِيهَا
كَاذِبٌ، واته: نه وه که سه ی مالی پیاویکی موسلمان به سویندی به درۆ بۆ خو ی دابریّت و زه وتی بکات.

پرسیار: نه وه ی له و ئاتان روو ده دات له خرا په و که نده تی ئابوری و نه خلاق ی و سیاسی، پیتوانیییه پیویستی به روویه روو بوونه وه ی توندوتیژانه هه یه؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سه ر بیّت):
إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفَقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ، واته:
خودا نه رمونیانه، نه رمونیایشی له هه موو شتی کدا خو شه ویّت.

پرسیار: گروپ که لیک له ناو خه نک ده بینین، که ریشیان در یژ کردووه و پۆشاکه کانیان کورت کردووه، نو یژه کانیان له مرگه وت

نه نجام ددهدن و تپیدا ده میننه و هو خویان به (پابه ند) به نایین دهناسینن، نیمه شایه تیان بو ددهین که قورنایان له به ره و به رده و امن له سهر نوپژگردن و شه و نوپژو به روزه و بوون، به لام ده یانین سهر گهرمی کافرکردنی خه لکن، نه مهش به بیانوی نه وهی، که خه لک قسه ده کهن و جلوه رگ ده پویشن و دینداری ده کهن به پیچه وانه ی بوچوونی نه وان، دربارهی نه وانه چی ده فهرموی؟

وهلامی پیغه مبهبر (درودی خوای له سهر بیئت):
 إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِأَخِيهِ يَا كَافِرُ، فَقَدْ بَاءَ بِهَا أَحَدُهُمَا، وَاتَّهَمَ الْآخَرَ بِمَا بِهِ، وَاتَّهَمَ الْكَافِرُ، وَهُوَ يَهْكُوكَ لَمْ يَهْرُوكِيان سبفه تی نه و کورفره یان به سهردا دیته چی، (واته: نه گهر نه و که سه ی پیی و تراوه "کافر"، کافر نه بیئت، نه وه نه و که سه ی پیوتوه "کافر"، نه و سبفه ته گوره به ی به سهردا ده چه سبیت.

پرسیار: ته نانه ت نه گهر نه و گروپگه لانه پابه ندو دینداریش بن؟
وهلامی پیغه مبهبر (درودی خوای له سهر بیئت):

نیسلا میماندا، دهسته لاتدارو فهرمانزه و او کاربه ده سستی و ده بینین، که به دوی کوگردنه وهی سهر و ته و سامان که وتوون و له خه می به هیژگردنی هه نه مرهویه کانیانان، نیمه ناتوانین پییان بلین: نه وه هه مو سهر و ته و سامانه تان له کو هیناوه؟، نه ی گه و ره و سهر و ره مان، تو چیان پیده لینی؟

وهلامی پیغه مبهبر (درودی خوای له سهر بیئت):
 أَفَلَا جَلَسَ فِي بَيْتِ أَبِيهِ أَوْ بَيْتِ أُمِّهِ حَتَّى تَأْتِيَهُ هَدْيُهُ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا مِنْ أَحَدٍ يَأْخُذُ مِنْ هَذَا الْمَالِ شَيْئًا أَوْ مِنْ هَذَا الْفَيْءِ شَيْئًا بغير حقه إلا جاء يوم القيامة يحمله على عنقه، ألا لعرفن رجلا جاء يوم القيامة وقد حمل على عنقه بغير له رعاء، أو قد حمل على عنقه بقرة لها خوار، أو قد حمل على عنقه شاة لها ثغاء ألا هل بلغت قالوا: نعم قال: اللهم فاشهد أنني قد بلغت، واته: بو له مائی دایک و باوکی خوئی دانه دهنیشت، تاوه کو چاوه روهان بیئت، که نایا نه و سهر و ته و سامانه ی به خه لات بو ده هات یان نا؟، سویند به و خودایه ی گیانی منی به دهسته، هیچ به کیکتان شتیکی به نامه ق

وهلامی پیغه مبهبر (درودی خوای له سهر بیئت):
 مَا مِنْ وَالٍ يَلِي رِعْيَةَ مَنْ الْمُسْلِمِينَ فَمَيُوتُ وَهُوَ غَاشٍ لَهُمْ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ، وَاتَّهَمَ فهرمانزه وایه که دهسته لاتی به ریوه بردنی کاروباری ره عیبه تی موسلمانان بگریته دهست و فیلان لیکتات و له خشته یان بیات، نینجا بمریت، خوای گه و ره به هه شتی لی چه رام دهکات.

پرسیار: فهرمانزه واکان سته م نه که له کانیان ده کهن، تو چیان پیده لینی؟

وهلامی پیغه مبهبر (درودی خوای له سهر بیئت):
 الظلم ظلمات يوم القيامة، واته: زوردار ی تاریکایه له رژی دیویدا.

پرسیار: نه وانه دهست به سهر نه فس و نیشتمان و رژی و خاکدا ده گرن، له و باریه وه چه ده فهرموی؟

وهلامی پیغه مبهبر (درودی خوای له سهر بیئت):
 مَنْ أَخَذَ مِنَ الْأَرْضِ شَيْئًا بغير حَقِّ حُسْفٍ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى سَبْعِ أَرْضِينَ، واته: هه ره که سیک پارچه زهویه که به ناهق داگیر بکات، له رژی دیویدا به ناخی هه ره حهوت زهویه که دا رو ده چیئت.

پرسیار: نه و رژی گه ره دا، دیارده یه که ده بینین، که به شیهویه کی به رچا و نه که و ره بوون و ته شه نه سندن دایه و جیگه ی سهرنجی هه مو وانه، نه ویش نه وه یه، که موسلمانان داوی فهتوا بو شته لاوازه کان ده کهن و، پرسپار له باره ی هه موو شتی که ده کهن، نه وه چه رامه یان

يَخْرُجُ فِيكُمْ قَوْمٌ تَحْفَرُونَ صَلَاتِكُمْ مَعَ صَلَاتِهِمْ، وَصِيَامِكُمْ مَعَ صِيَامِهِمْ، وَأَعْمَالِكُمْ مَعَ أَعْمَالِهِمْ، يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ وَلَا يُجَاوِزُونَ حَتَا جِرْهُمُ، يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ، واته: له ناو نیوه دا خه لکانتیک په یدا ده بن، بیتان ناخوشه نوپژده کانتان له گه ل نوپژده کانیان بیئت، رژی و ره کانتان له گه ل رژی و ره کانیان بیئت، کرده و کانتان له گه ل کرده و کانیان بیئت،

نه وان قورن ده خوینن، که له گه روه یان تینا به ریت، نه وانه له دین دهرده چن وه کو چن تیر له که وانه دهرده چیئت.

پرسیار: نیمه پیای و ده بینین، که چه چی کرده و به خوی ده لی حاجی و ته سببی ده کات، نوپژده کانی له مزگهوت به کومه ل نه نجام ده کات، به لام به رتیل و مرده گریت و مافی خه لک ده خوات، رات چیبه له سهر نه و جو ره پیا وانه؟

وهلامی پیغه مبهبر (درودی خوای له سهر بیئت):
 إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النَّبِيِّ الْأُولَى إِذَا لَمْ تَسْتَحْ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ، واته: نه وه ی خه لک له قسه ی پیغه مبهبرانی پی شوه وه پیانگه یشتوه، نه وه یه، نه گهر شه رم ناکیه، هه رچبه که ده که بیکه.
پرسیار: له نیشتمانی عه ره بی و جیهانی

چه لانه؟، روونکردنه وه ت چیبه له و باریه وه؟

وهلامی پیغه مبهبر (درودی خوای له سهر بیئت):
 إِنَّ عَظَمَ الْمُسْلِمِينَ جُرْمًا مَنْ سَأَلَ عَنْ شَيْءٍ لَمْ يُحَرِّمْ فَحَرَّمَ مِنْ أَجْلِ مَسْأَلَتِهِ، واته: خاوه نی گه و ره ترین تاوان له ناو موسلماناندا که سیکه، که پرسپار له باره ی شتی بکات که چه رام نه کراوه، به لام له به پرسپار کرده که نه و چه رام بگریت.

پرسیار: به لام نایا مافی خه لک نیبه پرسپار نه هه موو شتی بکهن، ته نانه ت نه دوستبوونی گه ردوون و دوستکردنی باب به نادم و داده هه و و چوونه دهرده یان له به هه شت؟، نه و رووه و چیمان پیده لینی؟

وهلامی پیغه مبهبر (درودی خوای له سهر بیئت):
 لَنْ يَبْرَحَ النَّاسُ يَتَسَاءَلُونَ حَتَّى يَقُولُوا: هَذَا اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ، فَمَنْ خَلَقَ اللَّهُ، واته: خه لک

پرسیار زانایان (۸۹) کانونی روه ۲۰۱۳

به رده وام پرسپار ده کهن و به دوی زانیی شته کان ده گه پین، تا وای لیدیت ده لین: نه و خودایه دروستکری ره همو شتیکه، نهی کی خوی دروستکردوه؟

پرسپار: نه سهرده می نیستاماندا، نه حالتی مونا زهرده ده دین نه نیوان نیسلام و مه سیجیهت و یه هودیهت، چ نه پر وگرامه ته نه فریونییه کان بیته، یان نه کاسیته دهنگی و قیدیویی و نینته ریته و روژنامه کان بیته، کاتیک ده بین زانیانی نیسلام نه گهل قه شه و حاخامه کان ده کونه مونا قه شه و گفتوگو، خه لکیش به بایه خ و تامه زروییوه مونا به عی ده کهن تا وه کو ده کهنه نه و نه نجامه ی، که فه زلی پیغه مبه رمان موحه مبه د (درودی خوی له سهر بیته) به سهر پیغه مبه رانی ترده ده دن، تو چیمان پیده نیی له و باریه وه؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیته): لا تُخْبِرُونِي عَلَىٰ مُوسَىٰ، فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَاكُونَ فِي أَوَّلِ مَنْ يَفِيقُ، فَإِذَا مُوسَىٰ بَاطِشٌ بِجَانِبِ الْعَرْشِ، فَلَا أُدْرِي أَكَانَ صُعُقَ فَأَفَاقَ قَبْلِي، أَمْ كَانَ مَمَّنْ اسْتَنْتَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ، وَاتِه: فه زلی من له فه زلی موسا به زیاتر مه زانن و به چاکتر له و حیسابم مه کهن، چونکه له پرژی دوا بیدا، خه لک همو تووشی راجله کین ده بن، منیش له گهل نه وان به لادا دیم، من یه کم که سم به هوش خوم دیمه وه، له و کاتدا موسا به به میز له ته نیشته عه پشی خودادا ده بینم، به لام نازانم نه و به لادا که وتوه و پیچی من به هوش خویدا هاتوته وه؟ یان نه و له لایه ن خودا وه جیا کرا وه ته وه و نه و راجله کینه ی به سهرده نه هاتوه وه؟

پرسپار: نهی نیشانه کانی دوا که وتنی نیشتمان و به ره وه له لیدیر چوونی میلیه تو لاواز بوونی گهل چین؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیته): يَقِلُّ الْعِلْمُ وَيَظْهَرُ الْجَهْلُ، وَاتِه: زانست که م ده بیته و نه قامی بلاوده بیته وه.

پرسپار: به لام نیمه زانیان و بانگخوزان و واعیزه کان ده بینن، که شاشه کانی ته نه فریون و روو په ری روژنامه کان و مزگه وته کان پر ده کهن، نایا نه مه به لگی بلا و بوونه وهی زانست نییه؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیته): إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعًا يَنْتَزِعُهُ مِنَ الْعِبَادِ وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ حَتَّىٰ إِذَا لَمْ يَبْقَ عَالِمًا اتَّخَذَ النَّاسُ رُءُوسًا جُهَالًا فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا، وَاتِه: خودا زانست له خه لک وه رناگریته وه که لیان زهوت بکات، به لکو زانست وه رده گریته وه به مردنی زانیان، تا وه کو هیچ زانایه که ناهلیت، نه و دمه خه لک سهرداره نه فامه کان ده کهنه پی شه وای خو یان، پرسپاریان لیده کهن، نه وانیش به نه قامی فه توایان بو ده دن، نه وکات سهرداره نه فامه کان تووشی گومرایی ده بن و خه لکیش گومرا ده کهن.

پرسپار: چون مامه نه له گهل دوروووه کان بکه یین، نه وانیه له سهر همو په ته کان هه لده پهن و یاری ده کهن، که نه گهل سوتاندا دوروون و بانگه شه ی به ره نه سستیکردنی ده کهن، خوشه ویستی پیشانده دن و بق و کینه ش له ناخه وه ده شارنه وه؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیته): تَجِدُ شَرَارَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ذَا الْوَجْهَيْنِ، الَّذِي يَأْتِي هَوْلًا بِحَدِيثِ هَوْلًا، وَهَوْلًا بِحَدِيثِ هَوْلًا، وَاتِه: له پرژی دوا بیدا خراپترینی خه لک ده بینن، که دوروووه کانن، که قسه ی نه وانیه ده گوزنه وه بو لای نه مانه، قسه ی نه مانیش ده گوزنه وه بو لای نه وانیه.

پرسپار: نه گهر ویستمان له خودا نزیک بیینه وه، نایا به جهنگ و لیدان له ری جیهادکردن له پیناوی خودا وه بیته؟ یان به ریگه یه کی تر؟ چ کرده وه یه که نه نجام به دین نهی سهرورمان؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیته): الصَّلَاةُ فِي مِقَاتِهَا، وَاتِه: نو یژکردن له کاتی خو ی.

پرسپار: نهی له پاش نه مه؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیته): ثُمَّ بَرُّ الْوَالِدَيْنِ، وَاتِه: نینجا چاکه کردن له گهل دایک و باوک.

پرسپار: نهی له پاش نه مه؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیته): الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَاتِه: نینجا جیهادکردن له پیناوی خودا.

پرسپار: باشترینی خه لک کییه؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیته): مُؤْمِنٌ جَاهِدٌ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ، وَاتِه: نیمانداریک به مال و گیانی خو ی جیهاد له پیناوی خودادا بکات.

پرسپار: نهی نه گهر نه مانتوانی جیهاد و شهر بکه یین له پیناوی خودا، چونکه ناتوانین، یان خاکیک نییه جیهادی نیدا بکه یین، نایا باشترین که س له دوی موحاید چ که سیکه؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیته): مُؤْمِنٌ فِي شَعْبٍ مِنَ الشَّعَابِ يَتَّقِي اللَّهَ، وَيَدْعُ النَّاسَ مِّنْ شَرِّهِ، وَاتِه: نیمانداریکه له ده رچه ی نیوان دوو شاخ دابیت، ته قواکار بیتو، له خراپه ی خه لک خو ی دور بخاته وه.

پرسپار: نه نیستادا، له عیراق و زور و ناتی تری جیهانی نیسلامییدا، چه ندین کومه ل و گروپ په ییدا بوونه، سیفه تی به رنکار بوونه وه دژی داگیرکاران ده دهنه پان خو یان، لی خه لکی سفیل و بیتاوان ده کوژن، ماله کان ده ته قیننه وه، نه ژیر ناوی جیهاد و مقاومه دا گه وره و گچکه ده کوژن، با روونتر بلین، نه بری داگیرکاران، خه لکی مه دهنی ده کوژن!!، نهی سهرورمان، به رچا و روونیمان له سهر نه و کومه ل و گروپانه پیبیه خشه.

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیته): مَن حَمَلَ السَّلَاحَ عَلَيْنَا فَلَيْسَ مِنَّا، وَاتِه: هر

که سیک چه کمان له دژ ه لگریته، له نیمه نییه.

پرسپار: نهی چی به و کومه ل و گروپانه ده نیی، نهی گه وره و سهرورم؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیته): لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كَفَّارًا يَخْرِبُ بِخُصْمِكَ رِقَابَ بَعْضٍ، وَاتِه: له دوی من هلمه گه ریته وه و مه بن به کافر، که هه ندیکتان ملی هه ندیکی ترتان به ل بدن.

پرسپار: که سانیک هه ن، زولم بو شهرمانه واکان ده رازیننه وه، نیرهاب بو نیرهابییه کان ده رازیننه وه، نه کاتیکدا نه و که سانه قورنان ده خویننه وه و فه رموده کانی پیغه مبه ر له به ر ده کهن و به ناوی نیسلام قسه ده کهن، سه بارت به و که سانه چیمان پیده نیی؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیته): يُجَاءُ بِرَجُلٍ فَيُطْرَحُ فِي النَّارِ فَيَطْحَنُ فِيهَا كَطْحَنِ الصَّخْرَةِ بِرِجَالِهِ، فَيُطِيفُ بِهِ أَهْلُ النَّارِ، فَيَقُولُونَ: أَيُّ فُلَانٍ، أَلَسْتَ كُنْتَ تَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَىٰ عَنِ الْمُنْكَرِ؟ فَيَقُولُ: إِنِّي كُنْتُ أَمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا أَفْعَلُهُ، وَأَنْهَىٰ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَفْعَلُهُ، وَاتِه: له پرژی دوا بیدا، پیاویک ده بینن و فریده دریته ناو ناگری دوزه خه وه، به ده وریدا ده سو ریته وه و هکو چون گوید ریژ به ده وری ناشدا ده سو ریته وه، نه هلی دوزه خ تووشی سهرسورمان ده بن و پییده لین: نهی فولان، نهی تو فرمانت نه ده کرد به چاکه و نه هیت نه ده کرد له خراپه؟!، نه و پیاوه ده لیت: من فرمانت ده کرد به چاکه و خوم چاکه نه ده کرد، نه هم ده کرد له خراپه و خوم خراپه م ده کرد.

پرسپار: ده ترسم سنووری پرسپار کردنم به زانند بیت و تووشی هه نه بووبم نه نیجته یادی نه و گفتوگوییده؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیته): مَنْ تَعَمَّدَ عَلَيَّ كَذِبًا فَلَيْتَنِي مَعْدَهُ مِنَ النَّارِ، وَاتِه: هر که سیک درو به ناوی منه وه بکات، با شوینی خو ی له دوزه خ ناماده بکات.

پرسپار: هه موو پیغه مبه ریک دوعایه کی قه بو لگراوی هه یه، نهی دوعای قه بو لگراوی تو لای خودای گه وره چیه نهی گه وره و سهرورمان؟

وهلامی پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیته): أُرِيدُ أَنْ أَخْتَبِيَ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِّأُمَّتِي فِي الْآخِرَةِ، وَاتِه: دمه ویت دوعا کی خوم په نهان بکه م، به و هیوا یه ی بیکه مه شه فاعهت بو ئوممه ته که م له پرژی دوا بیدا.

تنبینی: بیروکی ناماده کردنی نه و دیمانیه، له ناوه ریکی بابه تیکی هاوشیوه ی نووسه رو بیرمه ندی ناسراوی عه په بی (ابراهیم عیسا) وه رگراوه، که له پرژنامه ی (الدستور) ی ئوردونی له پرژی (۲۱/۴/۲۰۰۵) بلا و یکرد ته وه، له دیار کردنی زور به ی پرسپار و هلامه کانیش، زور سوودمه ندبووم له بابه ته که ی نه و.

هه ندى لهو به سه رهاتانهى پيغه مبهه (d) تيدا پيگه نيوه

سعدى بن نهى وه قاس له باوكيه وه
گيپاويه ته وه وه ده فهرمووى: پوژيگ عومه رى
كورى خه تهاب (رخ) چوو بو مالى پيغه مبهه
(d) له و كاته دا چه ند ژنيكي قوره يشى
له وي بوون و ژور به ساديه وي به دهنگى به رز
قسه يان ده كرد.

هه كه هه ستيان كرد نيمامى عومه ر هاته
ژوره وه بيدهنگ بوون پيغه مبهه ريش به م
كاره يان ژور پيگه نى، نيمامى عومه ريش
پووى كرده لاي نافرته كان و گووتى: نه وه
ئيوه شه رم ناكه ن له به ر من دهنگ نرم
ده كه نه وه و له به رده م پيغه مبهه ريش (d) وا
به هاوارو دهنگى به رز قسه ده كه ن.

پيغه مبهه ريش (d) به خه نده يه كه وه
فه رمووى: نهى عومه ر به خوا شه يتانيش كاتى
بينى تو به ريگايه كدا ده پوي له ترسى تو
ريگايه كيتر نه گريته به ر.

**پينجهم: نه وه يان بو خوايه نهى بو
من؟!:**

پياويكى ده شته كى هات بو لاي پيغه مبهه ر
گووتى: نهى پيغه مبهه رى خودا شتيك فير
بكه خيرو سووى بو من هه بى، پيغه مبهه ريش
(d) پي فهرموو: هه ميشه زكرى (سبحان
الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر) بكه .

كابرى ده شته كيش كه مى دوور كه وه وه
دانيشت و كه وه بير كرده وه، پاش ماويه ك
دوباره هاته وه لاي حه زره ت و به پيگه نينه وه
گووتى: نهى پيغه مبهه ر نه وانهى فيرت كردم
هه مووى بو خوا بوون نهى بو من؟! .

پيغه مبهه ريش به پيگه نينه وه به كابرى
فه رموو: نهى كابر ا گه ر گووت (سبحان الله)

پياويكى ده شته كيش لامان دانيشت بوو،
پيغه مبهه ر گه توكوي نيوان خواو به هه شته كى
ده كردو ده يفه رموو: پياويك له به هه شت داوا
له خودا ده كات ريگه ي پى بدات كارى
كشتوكالى بكات، خوداش پيى ده فهرمووى:
نهى هه رچى ناره زووتكرد ده ستت نه كه وت،
نه ويش ده لى: به لام ده مه وي كارى كيگه
بكه م، دواتر خودا ناواتى دينته دى و تو به
زه وي و ده ده كا و له كا تيكي ژور زوو
دروينه شى ده كات و به ره مه كه شى هينده ي
شاخك به رز ده بى، جا خوا ده فهرمووى: تو
نهى نه وه ي نادم به هه يچ شتيك تير نابى .

ده شته كيه كه له پر ده لى: به خوا نه و پياوه
يان قوره ييشيه يان نه نصارى چونكه نيمه
هه رگيز كارى زه وي كي لانمان نه كردو وه، له و
ساته پيغه مبهه ر ژور پيده كه نى.

سييه م: خه ون بينينى پياويك:

وه كيع له الاعمشه وه گيپاويه ته وه كه ابو
سوفيان گووتيه تى: پياويك هاته لاي
پيغه مبهه ر (d) و به به شوكاويه وه گووتى:
نهى پيغه مبهه رى خوا نه مشه و له خه وندا
بينيم سه ريان برى !!

پيغه مبهه ر (d) به زه رده خه نه يه كى
نه رمه وه به كابر اكه ي فه رموو: هه ر كه سيك له
ئييه شه يتان له خه ودا گالته ي پيكر د با
خه ونه كه ي نه گريته وه .

ليره دا خو شه ويستمان وانه يه كمان
فيرده كات تا خه ونى ناخوش و شووم
دلگرانمان نه كات و بو كه س باسى نه كه ين.

**چواره م: شه يتان له ترسى تو
ريگايه كى تر ده گريته به ر:**

به بو نهى يادى له داك بوونى پيغه مبهه رى
نازدار به پيوستم زانى گولبيري له ژيانى نه و
سه روه رده ا بكه م، بو يه دواى به دوا داچونيكى
ورد له ژيانى پيغه مبهه ر (d) چه ند
به سه رهاتيكم وه رگرت، كه تيباندا سه روه رم
به زه و خه نده ديته سه ر ليوانى، نمونه:

يه كه م: گونا هه گه وره كانى بو لابه رن:

نيمام نه حمه د له ابو زه ر گيپاويه ته وه و
ده فهرمووى: پيغه مبهه ر (d) فه رموويه تى:
من ده زانم دواين كه س كه له دوزه خ
ده رده هيندريت و به ره وه به هه شتى ده بن
كييه، پياويك كاتى ده به يننه به رده م خوا بو
پرسين له گونا هه كانى، خواى گه وره
ده فهرمووى گونا هه گه وره كانى بو لابه رن و
ته نها بچو كه كانى بو بيلنه وه و تا حيسابى
سه باره تيان له گه ل بكرى.

جا پرسيارى يه كه به يه كه ي گونا هه كانى
ليده كرى و ده گووتري ديته وه بيرت له فلانه
پوژو كات فلانه گونا هت كرد، كابر اش ناتوانى
ئينكارى لي بكاو هه ر ده لى به لى.....

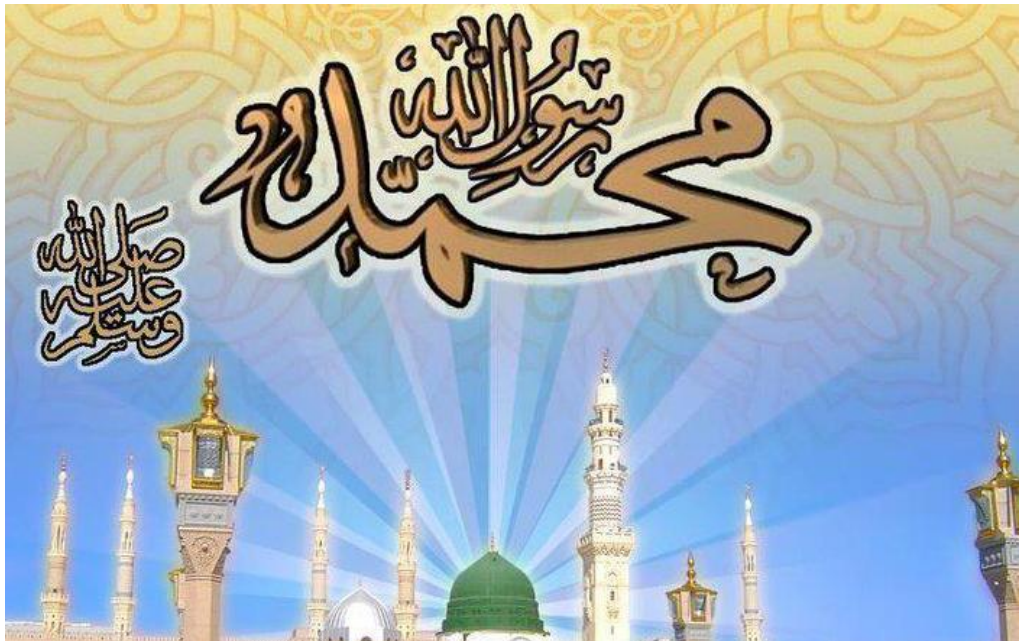
دواتر پيى ده گووتري ده نه وه له جيى هه ر
تا وانيكست خيرو چا كه يه كت بو نوسرا،
پياوه كه ش له خو شيان ده لى: خوايه گونا هى
گه وره ترم كردوون و لي ره دا نايان دوزمه وه و
پرسيارت ده رباره يان لي نه كردووم، له و
كاته دا پيغه مبهه ر (d) هيند پيده كه نى تا
دانه كانى به ديار ده كه وي.

**دووم: نييه ناگريته وه چونكه
جو تيار نين:**

ابو هوريره ده فهرمووى: پوژيگ پيغه مبهه ر
باسى نه هلى به هه شتى بو ده كردين و

خوا به گه وره يى خو ي
ده فهرمووى راست كرد،
وه گه ر گووت (الحمد لله)
ديسان خودا ده فهرمووى
راست گوت، بو زيكره كانى
تريش به هه مان شيوه
مه دحت ده كات.

گه ر دواى نه و زيكرانه
بلى: (اللهم اغفر لي، اللهم
ارحمني، اللهم ارزقني)
نه وه خودا بو هه رسى
نزاكانت ده فهرمووى: لي ت
خوش بووم و په حمم
پيكر دى و پوژشست پى
ده به خشم. جا كابر ا
ده شته كى مى وشتره كه ي
گرت و به دلتيكى خوش
پويشت.

پيغەمبەر و كارى سياسى

عوھەر رەھمان ئەسەد

زۆرىك لەو كەسانەى كە تىگەيشتىيان بۆ ئىسلام كىچ و كالىو لەواتا راستەقىنەكەى ئىسلام بە تەواوى نەگەيشتوون يان خۆيانى لى دوور ئەگرنو دژ بەوھن كە باسى ئىسلام و سياسەت پىكەوھەبكرىت، وھەندى لىو كەسانەش كە خۆيان بە شوپىنكەوتەى ئەو پيغەمبەرە نازدارە دەزانن بوپايان وايە كە پيغەمبەر (دردوى خواى لەسەر بىت) تەنھا رىنمايى كەرىكى رۆحى بوو و تەنھا بۆ ئەو نىرراوھ كە پەيوھەندى نىوان خواو بەندەكان رىك بخت و پەيوھەندى بەكاروبارو ژيانى خەلكىوھ نەبىت، بەلام ئەگەر سەرنجىكى خىرا لەژيانى ئەو سەرورە بەدەين (دردوى خواى لەسەر بىت) بە ئاشكرا پىچەوانەى ئەم بۆچوونەمان بۆ دەرتەكەوئىت و دەبىنين كەئەو پىشەوايە ھەردو كارى دنياو قىامەت يان بەواتايەكى تر كارى رۆژانەو پەيوھەندى نىوان مۆففەكان لەلايەك و پەيوھەندى نىوان خواو بەندەكانى لەلايەكى ترەوھ رىكخستووھ بەپىي ئەو وھىچەى كە لەلايەن پەرورەدگارەوھ بۆى ھاتووھ وئەوئىش بۆ

خەلكى پونكردوھتەوھ، ئەم نوسىنەش دلۆپىكە لەدەرياي فراوانى ژيانى ئەوسەرورە بەوھىوايەى بتوانىن ھەندىك بەرچاو پوونى بەدەين لەوبارەوھ. سياسەت بەشپىكە لە ژيان، ناتوانىت وازى لى بھىنرىت، كاتىك ئىسلامىش ھات سياسەتى كرده بەشپىكى سەرەكى و دانەبىراو لە ئاين، پيغەمبەر (دردوى خواى لەسەر بىت) لەيەكەم رۆژى بانگەوازەكەيەوھ كارى سياسى ئەنجام دا، ھەرەك دواتر پەيماننامەى مۆركردو بەلئىننامەى بەست و سولخى كردو دەستور و ياسايەكى دانا كە وئىنەى نەبوو، سوپاي ئامادەكرد بۆ پارىزگارى لە سەرورە و خاكى موسلمانان و رزگاركردى خەلكانى چەوساوھ و ژىردەستە بەھۆى سياسەتى ھەكىمانەبەوھ دياردەكانى گەندەلى و بىباوھى و بت پەرسى لەناو بىردو لەشوپىنى دا تۆوى دادگەرى چاند، بەھۆى ئەو وھىچەى كە پەرورەدگار بۆى نارد رىگارى راستى پىشانى خەلكدا بۆ ئەوھى لەدنيدا ئاسودەيان بكات و فرىادرسى قىامەتىشيان

بىت. ئەگەر سياسەت بەواتاي بەرپوھەبىردنى كاروبارى خەلكى و رىكخستنى ژيانىان بىت، ئەوا كۆلكى ئاين برىتە لە سياسەت، ئەمەش لە داواكارى و سپاردەكانى پەرورەدگارە بۆ ئوممەتى چاكترىن پيغەمبەر (دردوى خواى لەسەر بىت) بەلگەكانى ئەم بۆچوونەش ئەوھندە رۆژن لەئەژمار نايەن، ھەموو موسلمانىك پىويستە بزائىت كە ئىسلام ھات بۆ دروستكردى ئوممەتىك و دامەزراندنى سىستەم و دەولەتەك كە دادگەرى بچەسپىنئىت و بچەنگىت لەگەل بى باوھى و خراپەكارى وھ ئەھكامەكانى جىبەجى بكات. سەرورەو پىشەوامان (دردوى خواى لەسەر بىت) لە ژيانى دا كارى بانگەوازو ئەركەكانى فەرمانرەوايى و دەسەلاتدارى پىكەوھ گرىدابوو، لەلايەكەوھ رىنمايىكەرو مژدەدەر و ترسىنەر و ئاگادار كەرەوھ بوو لەھەمان كاتىشدا فەرمانرەواو دادوھرو سەرۆكى سوپاش بوو، وھ ئەوكارانەش ئەنجامى

پەيامى زانايان ژمارە (۸۹) كانوونى دووم ۲۰۱۳

سیاسین، وهك ناردنی زیاد له دووسه نامو وهفدی دبلوماسی (بهواتای ئه مرق) بق سهرجه م هوزو تیره و دهسه لاتدارانی ئه و سهردهمه، وهیه کیکتر له و کارانهی بریتیوو له و به لئیننامهیهی که به (صحیفه) ناسراوه بق ریکخستنی کاروباری شاری مه دینه له لایه که له نیوان موسلمانانی کۆچکردوی مه ککه و پشتیوانانی مه دینه و له لایه کی تره و له نیوان موسلمانان و جووله کانی مه دینه دا که له چل وحه وت به ند پیکهاتبوو (که ئه مرق بهواتای دهستور دیت)، وه ئه گه رده ولت به مانا فراوانه که ی ئه مرق که فراوانترین تۆری دهسه لاته که مرق فایه تی پئی گه شتوو، ئه توانین بلین له

مه دینه دا دهوله تی ئیسلامی هه بوو که هه موو ره گزه سهره که کانی دهوله تی تیدا بوو له (خاک و گه ل و سیستهم و دهستور و دهسه لات) پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیئت) توانی له ماوه ی بیست و سی سالی ته مه نی پیروزی دا سهرکه ویت به سهر هه موو به ره به سه ته کانی به رده می دا وه کبیا وه پان و بته پرستیان ونه رینه کانیان، وه ئه و دووروانه ی پلانیان داننا بق په کخستن و گه مارۆدانی ئاینه که ی، وه ئه و جووله کانه ی که جهنگیان دژی کرد به پرپواگه نده و درۆ پیلانگیزی و شمشیره کانیان. وه توانی له و ماوه که مه دا گه وره ترین کوده تا نه جام بدات له فیکرو بیروباوه پدا و له بته پرستی وه بیگزیه تی بق یه کتا په رستی وه توانی ئه و کۆمه لگایه رزگار بکات له چه ندین ره وشت و خوی ناشیرینی وه ک دووبه ره کی و خوینریژی خیله کی و داوین پیسی و سه دان کاری ناشیرینی ترو له شوینیاندا ره وشت به رزی و ئاکاری جوان بچینیت. ئه و سهرکه و تنه ی به ده سه تی هینا له و بیست و سی ساله دا، خه لکانی تر نه یان توانی به چه ندین سه ده به ده سه تی بهین، له قوتا بخانه که ی پیغه مبه ردا (درودی خوی له سهر بیئت) هه زاران که له پیاوی گه وره هه لکه وتن که دواتر توانیان گه وره ترین دوو ئیمپراتۆریه تی ئه و سهرده مه بروخینن، وه له ژیز ده سه تی ئه و سهره رده دا چاکترین ئوممه ت پیگه یشت، هه موو ئه مانه ش له ئه نجامی فه زلی په ره ردارو سیاسه تی ژیرانه ی ئه و خۆشه و یسته دابو له گه ل دۆست و دوژمنانی دا.

اللَّهُ نِعْمًا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا (۵۸) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا (۵۹) نساء.

هه ندی که س و گومان ده بن که پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیئت) پیش کۆچکردنی بق مه دینه کاری سیاسی نه کردوووه، ئه مه ش هه له و تینه گه یشتنه له و قوناغه، چونکه کاری سیاسی له وه فراوانتره ته نها له چه مکی حوکم دا قه تیس بکریت، پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیئت) له یه که م روژی بانگه وازی وه بانگی بق گۆرپانکاری له بیروباوه رو باوی خراپی ئه و سهرده مه ده کرد بق بیروباوه ری نوی، ئه مه ش له راستیدا کاریکی سیاسیه به پئی تیگه یشتنی ئه مرق. هه ره ها له سه ره تای کاری دا کۆمه لئیکی نهین دروستکرد و دواتریش کۆمه لئیکی ئاشکرا که کاری ده کرد بق گۆرانی سیسته می کۆمه لگا و با و ونه ریته خراپه کان له م پیناوه شدا هه موو هۆکاریکی راگه یاندنی ئه و سهرده مه ی به کار ده هینا له به یوه ندی کردنی تاکه که سی و وتارو سوۆزی تایبه ت، هه ره ها داوی پالپشتی و په نادانی بۆ شوینکه و توانی له چه ندین که س و لایه ن کرد، وه ک چوونی بق تائیف و ناردنی هه ندیکیان بق حه به شه و به ستنی هه ردووپه یماننامه ی یه که م و دووه می عه قه به.

دوای کۆچکردنیشی بق مه دینه زیاتر ده سه تی دابه کاری سیاسی چونکه به ته واوی ئازادبوو و ده یوانی به یوستی خۆی هه رچی بویت ئه نجامی بدات، وه چه ند کاریکی ئه نجام دا که به هه موو واتایه ک کاری

ئه دانته نها به یوه ندی به لایه نی روچی خه لکیه وه نه بوو به لکو زۆریه یان په یوه ندیان به کاروباری روژانه ی خه لکیه وه هه بوو، هه ره ها سهرچاوه و مه رجه ی موسلمانانیش بوو له هه موو کیش و کاریکدا، هه ره ک په ره رده ردارده ره مویت ﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ (نساء - ۶۵).

پیغه مبه ر (درودی خوی له سهر بیئت) وه ک سهر کردو و پیشه وای گه لئیک له لایه ک و وه ک رینمایه که رو مژده در له لایه کی تره وه ئوممه ته که ی به جیه یشت، به واتای ده سه تگرتنیان به ئاینی خواوه، وه به ماوه یه کی که م پیش وه فاتی سوپای ریکخست بق جه نگی رۆم به سه رکردایه تی ئوسامه ی کوپی زه یید، وه فه ره ماننی دا که ئه بو به کر ئیمامه تی نوێز بق موسلمانان بکات (ره زای خویان لی بیئت)، که به رای زۆریه ی زانیان وه ک ئامازه یه ک و ابوو بوخه لافه تی ئه بو به کر دوا ی خۆی.

هه موو ئه مانه ش به رای زۆریه ی زانیان به لگه ی ئه وه ن که دامه زراندنی ده وله ت و ده سه لات و یاسا له ناوه روکی ئاینی ئیسلام و له ئه رکه بنچینه یه کانه تی، وه پیویسته پیشه وای خه لیفه هه بیئت وه ک قورئان پیمان ده لئیت و فه رموده کانی سه ره ره مان محمد (درودی خوی له سهر بیئت).

بۆمان پوون ده که نه وه، هه ره که له فه رموده یه کدا ده فه رمویت (من مات و لیس فی عنقه بیعه مات میتة جاهلیة) رواه مسلم. وه خوی گه وره ش له قورئان دا ده فه رمویت ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ

مه ولود له نيوان نه ريتو خو شه ويستي دا

مه لا مسلم مه لا صالح فریزی

له و رۆژانه يادیکي گه وره و پيرۆز دیته وه
پيشمان ئه ويش يادی له دايکبوونی
پيغه مبهري خو شه ويستمانه (d).. ئه و
پيغه مبهري كه وا رييشانده ري خه لق و
هه لبرژارده ي خواي گه و ره بوو.. به
له دايکبوون و هاتنی ئه و پيغه مبهري گه و ره يه
ميژوو زيان و هه لسوكه وتی ژوري له
مرؤقا يه تي گوري له هه موو كارو كرده وه يه كي
جاهيلي و ناربه سه ن بۆ كاري چاك و باش و
ره سه ن.. له عيباده تي به ردو دارو مرؤفو..

جۆريک ته عبير له ده رپيني خو شه ويستي
خوی دهكات بۆ پيغه مبهريه كي.. ئينجا هه ر
له: نان دان و، شيرناتي به خشينه وه و، زينه و
رازانده وه و، ناميله كه و، به خشينه وه ي
زياننامه ي پيغه مبهري (d) و، پيرۆزبايي له يه كتر
كردنيان و، زيندو كردنه وه ي سوننه ته كاني
پيغه مبهري (d) و، ئاشناكردنی مندال و
گه نجه كان و به ته مه نه كانيش به زياننامه ي
پيغه مبهري.. هتد. خو شحالي خويان ده ربرپوه و
ده رده برين..

روو..
به لام ئه وه ي جيگاي سه رنجه لاي ژوريك
له خه لگي و وه قسه و باسي له سه ر ده كریت..
ئه ويش: به حيزبي و به سياسي كردنی
بۆنه كاني مه ولود و، موعامه له له سه ركردن و،
مونا فسه كردن و، هه روه ها تيگه لاي كردنی
ئافره تان و پياواني نامه حبه م و، هه روه ها نان
پيخواردن و، دهنگ پي په ياكردن و، تيجاره ت
كردن به بۆنه كاني مه ولود و، پيئاده لگوتن و

هه لپه رين و له خۆدان و.. هتد.
وه ئه وه ي كه دلي خه لگي
خوش دهكات ئه وه يه كه: مه ولود
سيماي خو شه ويستي بۆ
پيغه مبهري (d) ي پيوه ديار بييت و
به حيزبي و به شه خسي و به
سياسي نه كرین..

به داخوه جاري واش هه يه كاتي
مه ولود له جياتي قورئان خو يندن و
سه لاوات ليدانی ژور.. كه چي به ژوري
به جوره و تارانتيكي لايده و بي ماناو
سياسي و لاري له سه ر بابه ته كه به رپي
ده كریت..! وه جاري واش هه بووه
كه مه ولود كۆتايي پي هاتوه
كه چي مه ولايه صلي يه كه نه كراوه..
وه كه مترين سه لاوات له سه ر
پيغه مبهري (d) لي دراوه..

ئينجا ئه وه ي كه گرنه باسي
بكه م ئه ويش ياده كاني مه ولود ي
پيغه مبهري (d) وه كو ده رفه تيگ و

هتد. بۆ به نديا يه تي يه كه خوا
به رستي، خه لگي له زولم و سته م و
چه و ساندنه وه رزگار كرد به ره و
ئازادي.. خه لگي له نه خو شسي
خولوقي و دارماني ئه خلاقي
رزگار كرد بۆ ره وشت به رزي..

جاري له سه ر هه تا ئه وه ي يادي
مه ولود ي وه كه مونا سه به يه كي پيرۆز
له مانگي له دايك بوني
پيغه مبهري (d) ديار ي كرد ئه وه
مه به سه ته كه ي ديارو رون و ئاشكرا
بووه له وه ي كه نيشاندانی
خو شه ويستي پيغه مبهري (d) ه زياتر
هه روه ها نان دان و، به خشينه وه ي
شيرنا يه تي و، خو شكردنی دلي
مندالان و هه موو چين و تو يژيكي
جۆرا و جۆري كۆمه لگه و، ئاشنا
كردنيان به زياني پيغه مبهري
خويان و، يارمه تيدانی هه ژاران و
نه داران و، هه روه ها: قورئان

بيگومان له بهر ئه وه ي ئه م كاره خودي
پيغه مبهري (d) و هه روه ها هاوه له
به ريزه كانيش (ره زاو ره حمه تي خويان
له سه رييت) ئه نجاميان نه داوه و شتيك نيه
به ناوي (مه ولود) و يان ئاهه نگ گيپان به ناوي
مه ولود.. هه ر بۆيه قسه و باسي ژور
به خو يه وه هه لده گرييت.. سه باره ت به
دروستي و نا دروستي و هه روه ها له نيوان
شه رعيه ت پيدانی و به بیده دانانی، بيگومان
هه ر يه كه له وه فريق و پا جيا وازانه هه به لگه ي
خويان هه يه، كه هه ر له م راپۆرته (به
پشتيواني خواي گه و ره) هه نديكيان ده خه ينه

خو يندن و، سه له وات ليدان و، قصابيدو مه دائيح
خو يندنه وه و، يه كتر ناسين و، خپوونه وه و كو
بوونه وه له شو يته ك.. هتد. وه ئه م كاره ش
پشت به پشت و نه وه دواي نه وه لاي خه لگي
موسلمان به رز نرختيروا وه و كاري له سه ر كراوه
له گه ل ئه وه هه كه قيل و قال و باسو خوا سيكي
ژور به خو يه وه ي هه لده گرييت و ديسان گه لي
كوردی موسلمان له كاتي سالوه گه پي يادي
له دايکبوونی خو شه ويست (d) به تاييه ت
له مانگي ره بيبي يه كه م، كه ناسراوه به مانگي
مه ولود مال و بازارو كوچه و كو لان و
شه قامه كانيان رازاندۆته وه و هه ريه كه و به

مونا سه به يه كه بۆ پيئاسه كردنی ژياني
پيغه مبهري (d) و ئاشناكردنی موسلمانان به
سيرو زياتر ناسيني پيغه مبهري (d) و
شاره زا بوون له سوننه ته كاني و له په يامه
جوانه كه ي..

به لگه ي ئه وانه ي يادي مه ولود به ره وا ده زانن.. ده ليين:

۱- دروسته به لگو پيويسته مرؤفه باسي
نيعمه ته كاني خوا بكات و شوكرانه بژيري شي
له سه ر بكات.. هه روه كه خواي گه و ره له قورئاني
پيرۆز ده فرموي: ((يا ايها الناس اذكروا نعمة

الله عليكم)) فاطر: ۳.. واته: ئەي خەلکینه بىرتان بىت و يادى خۆتانی بخەنەوه ئەو هەموو نىعمەتەنەي خوا بەسەرتانەوه.. ئايا نىعمەت هەيە لە نىعمەتى هاتنى پىغەمبەر (d) و باوە پەيتان بە پەيامەكەي گەورەتر بىت...؟ كەوايى: ((وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ)) واته: سەبارەت بە نىعمەتەكانى خوا بەسەرتەوه باسى بگەن و شوكرانه بژيړي لەسەر بگەن.

۲- دەرڤه تىكى باشه بۆ بانگه وازى و شارەزاكردنى زياترى خەلكى بە ئاين و ژياننامە و ريبازو سوننه تەكانى پىغەمبەر (d).

۳- دەرڤه تىكى باشه بۆ خيرو نان دان و شيرناتى بەخشينه وه دلى خەلكى خوشكردن.

۴- دەرڤه تىكى باشه بۆ شيرين كردن و شارەزاكردنى مندالان بە ئاينى پيروزي ئىسلام و باسى پىغەمبەر (d).

۵- دەرڤه تىكى باشه بۆ بلاوكردنه وهى قورئان و ژياننامەي پىغەمبەر (d) و سىدى ئاينى و سىواك و نامىلكەي بەسود و يان هەرچورەك لە وه دايانەي كە خزمەت و زانبارى بەسود بە موسلمانان دەگەيه بىت.

۶- دەچيته بابى مەجلىسى زيكر.. هەر له قورئان خوښندن و سەلاوات ليدان و مەدائىح و قەصائيد خوښندن وه و وتارى ئاينى.. كە هەمووى دەچيته بابى مەجلىسى زيكر.

۷- وه بىر هينانە وه يەكە چاكه و خواى گەورەش له قورئانى پيروژ دەڤه رموى: ((فَإِنَّ الذِّكْرَى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ)) الذاريات: ۵۵، واته: يادخستنه وه سودى دەبىت بۆ پرواداران.

۸- سەعدى كورپى ئەي وه قاص (خوا لىي رازى بىت دەڤه رموى: "كُنَّا نرَوِي لَابْنَانَا مغازي رسول الله كما نُحفظهم السورة من القرآن) واته: ئيمه باسى جەنگ و باسى پىغەمبەرمان (d) بۆ مندالەكانى خومان

وه هەر شتىكىش كە موسلمانان كۆدەنگ بن له سەرى و پييان خراپ بىت ئەوه لای خواى گەرهش خراپه.

بە لگهئى ئەوانهئى پييان دروست نيبه..
دەلێن:

۱- دروست نيبه و زياد كراوه له دين وه هەر شتىكىش زيادكراو بى له دين بىدعه و ره تىكراوه يه.

۲- ئەگەر شتىكى باش بابه ئەوه پىغەمبەر (d) دەيكرد.. وه ئەگەر پىغەمبەريش (d) نه يكرد دەبوا خەليفه راشدينه كان و هاوه له بەريزه كان بيانكردبا..

خۆ خوشه ويستى هيچ جيليك بۆ پىغەمبەر كەي ناگاته خوشه ويستى هاوه له بەريزه كان بۆ پىغەمبەر (d).

۳- پىغەمبەر (d) وه سبه تى كردوينه كە دەستبگرين بە سوننه تەكانى.. وه ئەگەر ئاهەنگ گيران بەبۆنەي مەولود خىرى خۆي هەبوايه ئەوه بىگومان پىغەمبەر (d) ئومەتەكەي لى ناگادار دەكرده وه.

۴- ئيمام مالك رحمة تى خواى له سەربىت دەڤه رموى: (لا يصلح آخر هذه الأمة إلا بما صلح به أولها) واته: ئىصلاحى حالى ئومەت له دواتر نايىت مەگەر ئەوانهئى پيش خويان ئىصلاحى حالىيان بو بىت.. وه بەهيچ شتو هەيكيش ئەوه له و سى سەدهي كە پىغەمبەر (d) بە (خير القرن)ى حيساب كردن شتى وايان نه كرووه.. (وقد قال الناظم: وكل خير في اتباع من سلف - كل شر في ابتداء من خلف) واته: هەموو خير له شوينكه وتنى ئەوانهئى پيشتره وه هەموو خراپه يەكيش له بىدعه و زيادكراوى ئەوانهئى دوواتره.

۵- خوشه ويستى پىغەمبەر (d) بۆ تەنها رۆژەك نيه بەلكو بۆ هەتا هەتاييه.

۶- هەر كەس مەولود بە شتىكى ناو دين بزانيت ئەوه بو هتانی داوه ته پال دینه كە مان بە نه قص.. له كاتيكدا كە خواى گەوره بە خۆي دەڤه رموى: ((اليوم أكملت لكم دينكم وأتممت عليكم نعمتي ورضيت لكم الإسلام ديناً)) المائدة: ۳.

۷- هەر كاتيك بىدعه يەك زياد بكرىت له دين ئەوه سوننه تىك له سوننه تەكانى پىغەمبەر (d) وازى لى دەهينرىت و بى ناز دەكرىت.. وه هەر كاتيكيش دەرگا يەك له رووى بىدعه وه والاگرا ئەوه بىدعهئى تريش بەدواى خويدا دەينىت.

۸- پىغەمبەر (d) له هەمان مانگيش وه فاتى كرووه.. ئينجا بە چى دلى خويان خوش دەكەن و خوشحالى خويان دەرده بن.

تاييىنى / ئەوانهئى له سەره وه وه كو خال ريزيه نديه كم بۆ كردن بىگومان هەندىك بوون له بەلگهئى هەردوولا..

له كۆتاييدا ئوميد هوارم هيچ لايەك له هەلگرانى ئەو دوو جوړه بىرو را جياوانه گرفت دروست نه كەن و كيشه كان له سەر ئەمه قول نه كە نه وه، ريز له هەست و بىرو را جياوازي يەكترى بگرن و ئەوهش بزانين كە كارى زور له وه گرن گتر هەيە كە موسلمانان بە يەك مەوقيف و يەك هەلو بىستى سەرقالى بن و بەره نكارى ببينه وه هەر له بيزيويه كانى غەيره دين و كەسانىكى خوا نه ناس بەرامبەر به پيروزيه كانى دينمان وه هروها بە لارې چوونى بە شتىكى باش له كۆمه لگه بە ره و مادده بى هوشكەرو سەرخوشكەرەكان وه هروها تىكچوونى شيرازەي خيزان و بە لارې دا بردنى كورپان و كچان و شيواندنى ئەخلاق و رهوشت بەرزى كۆمه لگهئى كورده وارى خومان.. هتد.

هەروهك ئوميد دەخوازم كە بەبى تىكه لاوى ژنان و پياوان و بەبى موسيقاو هەروها بەبى

بەسەر دا هەلگوتنى غەيرى خوا و پىغەمبەر (d) قەسائيد و مەدائىح و وتاره كان بخوښنرته وه وه ئىخلاصى پيوه ديار بىت.

دووباره يادى رۆژى له دايىك بوونى پىغەمبەرى خوشه ويستمان تانجى سەرمان و شه فەيى رۆژى مەحشە رمان له خۆم و له هەموو لايەك پيروژ دەكەم، داواكارم له خواى گەوره كە له سەر سوننه ت و ريبازە پيروزه كەي پىغەمبەر (d) بمانزىيىت و بمانرىيىت و زيندومان بكاته وه..

دەگيرايه وه هەروهكو چۆن سوره تىك له قورئانمان پى له بهر دەكردن.

۹- ابن مسعود خوا لىي رازى بىت رىوايه تىكمان بۆ دەكات و دەڤه رموى: (ما رأه المسلمون حسناً فهو عند الله حسن، وما رأه المسلمون قبيحاً فهو عند الله قبيح) واته: هەرچيه ك له كارى باشه موسلمانان كۆدەنگ بن له سەرى و پييان باش بىت ئەوه لای خواى گەرهش باشه،

په يامى زانايان ژماره (۸۹) كانونى دووه ۲۰۱۳

سەردەھى زېرىنى پىغەمبەر (d)

دەستورېك بۇ ژيان و مروقاتى

م. رەشىد وسو عەبدوئالا

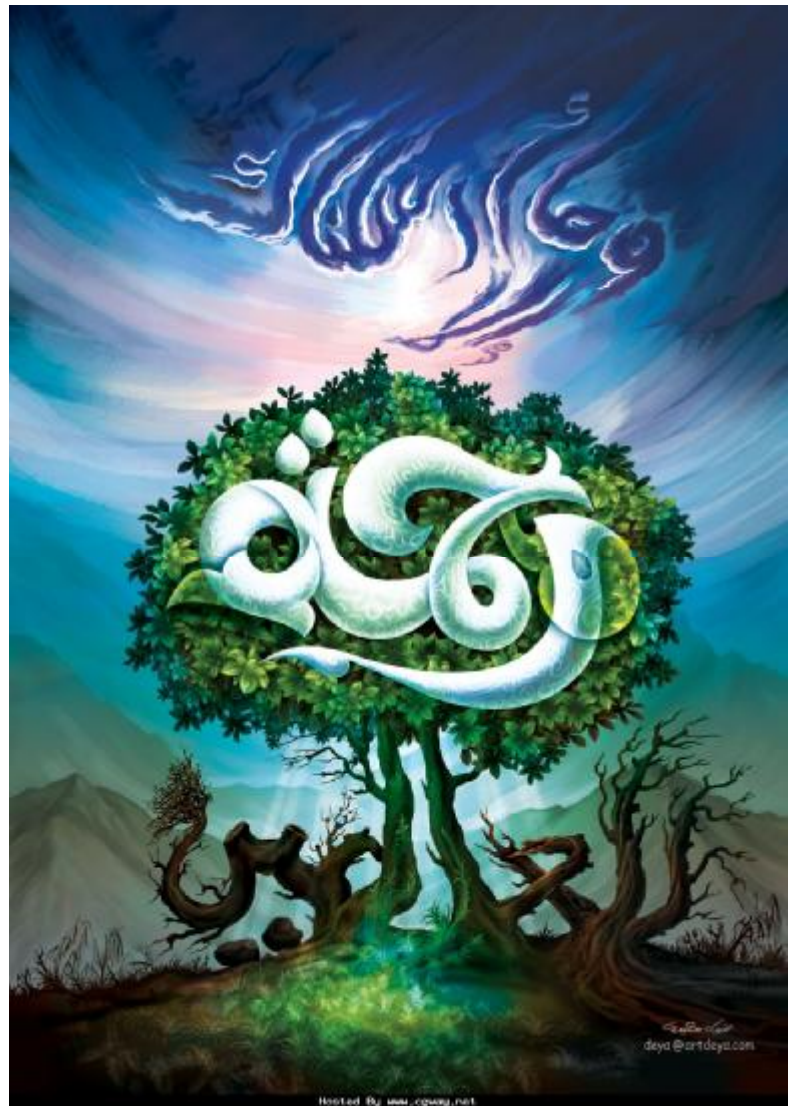
دەسەلات، دەولەمەندو ھەژار، ئاينى موسلمان يان جولەكە بېت لە ژېر سىبەرى ئەم ياسايە دابېت، ھېچ ناويك نەما بەناوى عەرەبو عەجەم و پۆم و حەبەش بەلگو بە ھەموويان دەگووترا گەلى ئىسلام، بەھۆى ئەوھوہ ئىتر ھېچ كەسك نەما كە ھەلسوكەوت بكات لە دانىشتوانى مەدينە بەناوى بەرەلای ھۆزايەتى و عەشايەرى، بەلگو پزگاربان بوو تاكو جولەكەكانى مەدينەش كەوتنە نپۆ ئاسوودەيى و ئاشتەوابى، ئەو شەپە خويناوييەى كە لە نپوان ئەوس و خەزرج دابوو، بەپاستى مروقت كاتى سەيرى ئەو دەولەتە خنجيلانەى سەردەمى پىغەمبەر دەكات زۆر دلخۆش دەبېت بەو كاتەى، چونكە شانازىيە بۇ ھەموو موسلمانك بۇ ئەو سەردەمە زېرىنە كە لە شارى مەدينەدا دەبېنرا، وەتا كۆتابى لە ھېچ دەولەت كە نابى و دووبارە نابېتەوہ ئەو سەردەم، كە مروقت بەئاسوودەيى بژىت و وەلامىكى گرنكە كەباس لە ئىسلام دەكەن يان پەخنە لە ئىسلام دەگرن با سەيرى مپژووى زېرىنى بگەن، وە ئەو

گەر لە ھەر شوپن و جىگايەك باسى كاتە زېرىنەكان بكرىت، ئەوا بېگومان و دوودلى ئەوھەمان بېر دېننەتەوہ، كە پىغەمبەرى خوا "درودى خواى لەسەر بېت" چوہ شارى مەدينە و جىگير بوو، خەلك لەو پەپرى ژيانكى ئارام ئاسوودە ژيانبان بەرپوہ بردوہ، لەژېر سىبەرى ئاين و ئەو بانگەوازەى كە پىغەمبەر داواى كردبوو، يەك لەو كارە گرنگانەى كە پىغەمبەر لەداوى دروست كردنى مزگەوت كارى لەسەر كرد، دانانى ياسايەك بوو بۇ رېكخستنى ئەو شوپنەى كە ستەم دەست درېژى لەناويان زۆر باو بوو، ئەو ياسايەش بووہ بناغەى نپوان موسلمان و جولەكە نشينەكانى شارى مەدينە، بۇ ئەوہى كەس لەم ياسايە لانەداو دوور نەكەونەوہ، پىغەمبەرى خوا ھەلسا بەدروست كردنى دەستورى ياساى ئىسلامى، وە پىگەيەكى واى دانا كەبەپاستى ھەموو چين و توژىك لەژېر سىبەرى ئەو ياسايەدا بەئارامى و ئاسوودەيى بژين، وە ياسايەك بېت ھېچ جياوازى لەنپوان پياو و ژن، دەسەلاتداروبى

پىغەمبەر سەرمەشقى ئەو ئىسلامەيە كە موسلمانان شانازى پپوہ دەكەن، ئەم دەستور و ياسايە بۇ ئيمە شانازىيە كە پىغەمبەر رايگەياند ھەركەسك سەرەنج بداتە ئەو باوہرنامەيەى كە پىغەمبەر دايئاوہ و كارى پىكرد، گەر مروقتەكان دەستيان پپوہ بگرتايە ھەتاھەتايە مروقت ژيانى بە خۆشى دەبەردە سەر و تووشى ھېچ كۆسپ و تەگەرەيەك نابوو، ھېچ كەس زولم و ستەمى لى نەدەكرا لەھېچ شوپنك ، بەلام بەداخوہ ئەو دەستور و ياسايە نەك ھەر كارى پى ناكرىت بەلگو بەتەواوہتى ون كراوہ، پپويستە جارىكى تر بگەرپنەوہ بۇ ئەم دەستور و ياسايە كە پەرە لە خۆشى ژيان و ئاينى و خۆشەويستى و نەھىشتنى جياوازى لە نپوان خەلك بەتاييەتى جياوازى لە نپوان موسلمانان ، كەبەپاستى زۆر ترسناكە كە موسلمانان بەم شپوہيە دەبېنرېن و چيان بەسەر ھاتوہ ، ھۆكارى دووركەوتنەوہيە لە ياساى سەردەمى پىغەمبەر " درودى خواى لەسەر بېت " .

بۇيە چەند خالىكى گرنك باس دەكەين لەو دەستورو ياسايەى كە پىغەمبەر جارى دا بەناو شارى مەدينە كە بووہ ھۆى پارى بوونى ئەو ھەموو خەلكەى لەشارى مەدينە دا بوون بەموسلمان و جولەكە و ئەديانەكانى ترى ئەو سەردەمە، ھەموويان بەبى جياوازى لە ژېر سىبەرى ئەو ياسايە بەئاسوودەى و ئارامى ژيانبان بەسەر دەبەرد، وە ئەمانەى خواروہ ھەندىكن لە و ماددانەى دەستور و ياسايى ئىسلامى:

يەكەم: موسلمانان چ قورپەيش يان مەدينەيى بېت ئەوانى داوى لەگەليان دەبن و بەرگرى لىك دەكەن و

به يه كه گه ل ده ژميردريڼ .

دووه م: موسلمانان له گه ل نه و جياوازيه ي تير و هوزه كان هه موويان به يه كه وه به سترون بؤ پاريزگاري له يه ك كردن .
سيه م: نه و موسلمانانه ي كه هه ژار و قه رزارن نابي له بير بكرين به لكو يارمه تيان بدرت بؤ نه وه ي پزگاريان بيت له هه ژاري و كه م ده رامة تي .

چوارهم: هه ركه سيك يان كومه ليك ويستيان ده ست دريژي و زولم بكن ده بيت موسلمانان به رهنگاريان ببنه وه بؤ به رگري كردن له و كه سه جا هه ركه سيك يان كوري هه ر كام بيت .

پينجه م: نابي موسلمانيك بكوژريت له توله ي كه سيكي بي بپروا وه يارمه تي كافرشي نابيت بدات .

شه شه م: ناشتي موسلمانان يه ك ناشتبيه بؤ به رگري كردن له نابيني پيروزي ئيسلام و ده بيت هه موويان پيكه وه بن به بي جياوازي .

حه و ته م: موسلمانان هه موويان يه كن وه ده بي پشت و په ناي يه ك بن .

هه شته م: جوله كه و موسلمان پيكه وه به رهنگاري دوژمن ده بنه وه به مال و سامان يارمه تي يه كتر ده دن به رامبه ر دوژمن .

تويه م: له نيوان موسلمان و جوله كه ناموزگاري هه بي و خراپه نابي هه بي .

ده يه م: نابي له گه ل هاوپه يمان سته م بكرت و هه سته م ليكروا ده بي سهر بخريت وه دراوسيش موڤه نابي نه زيه ت و نازار بدرت، موسلمان يان جوله كه بيت .

يازده يه م: هه ركاتيك هه په شه هه بيت بؤ سهر شاري مه دينه جوله كه و موسلمان پيكه وه به رگري لي بكن و بيپاريزن .

دوانزيه م: جوله كه كاني به رهي عه وف يان سه عد يه ك گه لن له گه ل

موسلمانان، نابي كه س سته مي لي بكرت .

سيانزيه م: موسلمانان له سهر نابيني خويان و جوله كه ش له سهر نابيني خويان به بي ده ست دريژي كردن بؤ سهر نابيني يه كتر .

چوارده يه م: هه ركه س له مه دينه ده رچوچ موسلمان يان جوله كه بيت يان مايه وه له مه دينه نه مين بيت و نابي كه س ده ست دريژي بكا ته سهر ي، به پيچه وانه وه خوي و مال و مندالي تيد ده چيت .

جا نه و ياسايه هه موو بواره كاني ژياني موڤايه تي گرتو ته وه چ به رگري يان كومه لايه تي يان نابوري وه يان سياسي بيت، گه رسه يري نه م ياسايه بكه ين ده بي به ووردي به سهر ي دا بپوين، چونكه دادپه روه ري ته اووي تيدايه كه هيج ده وله تيك يان هوزيك نه يتوانيوه به و شيوه يه دادپه روه ري له ناوياندا هه بيت، به وپه ري ديموكراتيه ته وه ياسايه كي له م شيوه يه نه بووه كه مافي هه موو موڤايه كي تيدا به رجه سته بوويت، له لاي هه موو كه سيك ناشكرايه هه ركه سيك ياسا دانر بيت له به رزه وندي خوي كار ده كات و كه ساني ترش نه خاته ژير ده سه لاتي خوي، هه رخوايه ياسا دانر و دادپه روه ره هيج جياوازي نه خستو ته نيوان موڤه كان به گشتي، سه يريان ده كات به بي جياوازي وه نه و ياسايه ي كه پيغه مبه ري خوا پايه ياندا به ناوي ده ستوري ياساي ئيسلامي به فه رماني خوي گه وره دانراوه و پشتنگري ليكراوه تا نه و ياسايه جي به جي بكرت بويه له كو تايي ده ليم خوزگه مان به و سه رده مه زيږينه ي كه پيغه مبه ر حوكمي تيدا كرده وه به بي جياوازي .

من پيوايه پيغه مبه ر محمد (دروودي خوي له سهر بيت) كاريگه رترين كه سايه تيه له ميژوي موڤايه تي، چونكه شوږشنيكي به رپا كرد له تواناي هيج كه سيك نه بوو به م شوږشه هه لسيت، كه تا ئيستاش هه موو موڤايه تي پيويسته شانازي پيوه بكا ت .

خَيْرِ خَوْشِي دُنْيَاو قِيَامَتِي تَيَدَابِه، ئه وهى ده يه ويْت:

- ۱- خوداو فريشته كاني سه له واتى له سه ر ليېده ن و له تاريكي و گومرايى بؤ نوري خوداو رحمة تى خودا رزگارى بيْت.
- ۲- گونا هه كاني بسريته وه.
- ۳- له هه ژارى رزگارى بيْت.
- ۴- له غم و خه فته رزگارى بيْت.
- ۵- پله ي له به هه شت به رز بيته وه.
- ۶- شه فاعه تى پيغه مبه ر مسوگه ر بكات.
- ۷- پيغه مبه رى خودا له دنيا بيناسى و ته عارفى له گه ل بكات.
- ۸- له سه ر پردى سيرت به ئاسانى رزگارى بيْت.
- ۹- له به هه شت له مه جليسى پيغه مبه ر نزيك بيْت.
- ۱۰- به ره كه ت بگه ويته ته مه ن و مال و مندالى.

۱۱- دوورو پاريزراو بيت له نيفاق. زور پاداشت و مزگينى خوش، ئه وا زور سه له وات بدات له سه ر خوشه ويستى خوداو خوشه ويستى هه موو پياو چاك و سالخان و گه وره پيشه واي دنياو قيامه ت.

منيش به م چه ند ديره ساده گه كوتايى دئيم و پر به دل و زمان و سوزو وه فا ده لئيم:
اللهم صل على محمد وعلى أزواجه وذريته كما صليت على إبراهيم، وبارك على محمد وعلى أزواجه كما باركت على إبراهيم، إنك حميد مجيد (متفق عليه).

*تار خوئين و پيش نويزى مزگه وتى كومه لگاي گه لاله.

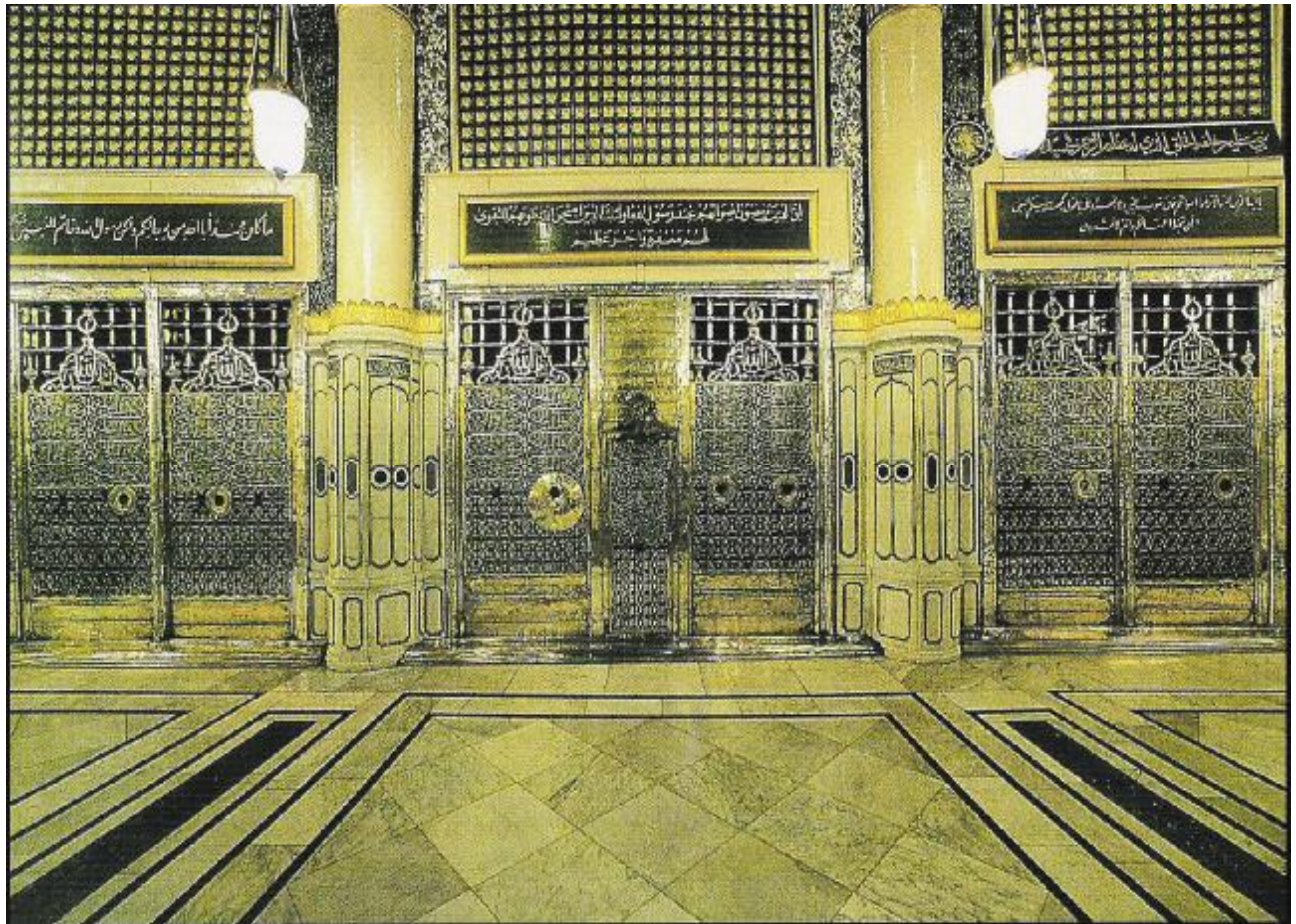
يه كيك له و خه ونه راسته قينانه ي خوداي په وره رديگار به پيغه مبه رمانى نيشان داوه كه خه ونى پيغه مبه ران به وه حى (سروش) داده نرى، كومه ليك شتى بينى بوو يه كيك له مانه، ده فهرمووى: پياويك بينى له ئوممه تى خوم له سه ر پردى سيرت له سه ر جه هه ننه م كه وتو بووه خواري له سه ر سك خوى ده خشانده رويشت، جا جار به گالگوله ده رويشت و هه نديك جار ده كه وت خوى ده گرت، ئا له م كاته سه خته سه له وات دانى له سه رمن هات، ده ستى گرت و خسته وه سه ر قاچه كاني و رزگارى كرد.

به لى خوشه ويستان: به ره كه تى سه له وات دان له سه ر پيغه مبه رى خودا، به ره كه ت و

فريشته ي گه روكي هه يه له زه وي كه سه لامى ئوممه ته كه م به من راده گه يه نن.

به ريزم گه ر ده ته ويْت ناوت له خزمه ت پيغه مبه ر بخويندريته وه، فريشته كان بلين ئه ي (محمد) فلانى كورى فلان سه لامت ليده كات ئه وا روژانه ره زيلى و دريخي نه كه ي له سه له وات دان و سه لام كردن له پيغه مبه ره خوشه ويسته كه ت.

۸- (ورأيت رجلاً من أمتي يزحف على الصراط ويحبو أحيانا ويتعلق أحيانا، فجاءته صلاته علي فأقامته على قدميه وأنقذته) رواه أبو موسى المديني وبنى عليه كتابه في "الترغيب والترهيب" وقال: هذا حديث حسن جدا.

حوجره كانی پیغه مبهەر (G)

نمونه‌ی گه‌وره‌ترین زانکۆی دونیا

مه‌لا عه‌بدوڤلا شيركاوه‌یی

دروست كراوو، نه‌ك كۆشك و ته‌لارو قیلا بیئت و هه‌رچی پێداویستی ژیان و خۆشگوزهرانی هه‌یه تێیدا بیئت! به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا بووه پیرۆزترین شوێنی سه‌ر زه‌وی، كه له‌و ساوه تا ئیستا سه‌ده له‌دوای سه‌ده بوو به پێگه‌یه‌کی خۆشه‌ویست له‌ناو ده‌روونی عاشقانی رێبازی ئه‌و پیغه‌مبه‌ره ئازیزه‌وه.

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی قورئانی پیرۆز به‌سه‌ر ئه‌و حوجره و ماله‌ پیرۆزه هاته‌ خواره‌وه‌و، هه‌ر له‌به‌ر به‌ره‌که‌ت و گه‌وره‌یی ئه‌و زاته‌ش بووه، كه مه‌لانیکه‌تانی خوا پۆل پۆل ده‌وریان داوه، تا وای ئی هاتوو ته‌نیشتی ئه‌و ماله‌ پیرۆزه بووه به‌ مێرگه‌یک له‌ مێرگه‌کانی به‌هه‌شت، له‌و ساوه تا ئیستا بووه‌ته جیگه‌ی خواپه‌رستی موسلمانان و ماوه‌ی پتر له‌ چواره‌ سه‌ده‌یه‌ سالانه‌ زیاد له‌ پێنج ملیۆن کس به‌هۆی ئه‌نجامدانی فه‌ریزه‌ی هه‌ج و عومره‌ رووی تێ ده‌کهن.

ئه‌و مال و ژورانه‌ی خیزانه‌کانی پیغه‌مبه‌ر (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) بوونه قوتابخانه‌ی ئۆمه‌تیک و به‌ ده‌یان و سه‌دان و هه‌زاران وانه‌و ئامۆژگاری و هه‌یمای به‌خته‌وه‌ری دونیا و سه‌رفرازی قیامه‌تیان جێهێشت.

بوونه هۆکاری به‌سه‌تته‌وه‌ی دین به‌ ژین و ئیستا به‌ ئاخیره‌ت و له‌دایکبوون به‌ مردن، به‌ شیوه‌یه‌ک وانه‌ی هه‌ره‌ گه‌وره‌ی ساده‌یی ئه‌و حوجرانه‌ ئه‌وه‌ بوو، كه ئیدی ژیانی دونیا ساده‌ و بپاوه‌یه‌ و هه‌تا نیه‌ بۆ هیچ که‌س و له‌هیچ سه‌رده‌م و شوێنیکه‌وه‌.

په‌یامی گرنگیان ئه‌وه‌یه‌، كه مرۆف له‌ناخه‌وه‌ جوان و پڕ ئیمان و ره‌وشتی به‌رزو باش بیئت، نه‌ك له‌ روخسارو بیناو كۆشك و ته‌لاره‌وه‌، چونکه ئیستا به‌سه‌دان كۆشك و قیلا گه‌وره‌و پڕ ته‌رفیهاتی ژیان هه‌ن، كه جیگه‌ی چه‌ند كه‌سانیکان ئی نابیته‌وه‌، كه‌چی دلی واهه‌یه‌، له‌ سایه‌ی خۆشه‌ویستی ئه‌و پیغه‌مبه‌ره‌و تێگه‌یشتنی له‌ په‌یامی ئیمانی و ره‌وشتی و رۆحیه‌وه‌، جیگه‌ی هه‌زاران و بگه‌ره‌ ملیۆنان که‌سی تێیدا ده‌بیته‌وه‌، ته‌نها له‌به‌ر ئه‌وه‌ی سه‌رچاوه‌ی ئه‌و دلانه‌ ده‌گه‌ریته‌وه‌ بۆ پابه‌ندی رێبازی ئه‌و پیغه‌مبه‌ر به‌رپێزه‌، كه خاوه‌نی ئه‌و ماله‌ ساده‌یه‌ بووه له‌ ژیانیاندا.

ئه‌و ماله‌ له‌ قور دروستکراوه‌ی پیغه‌مبه‌ر

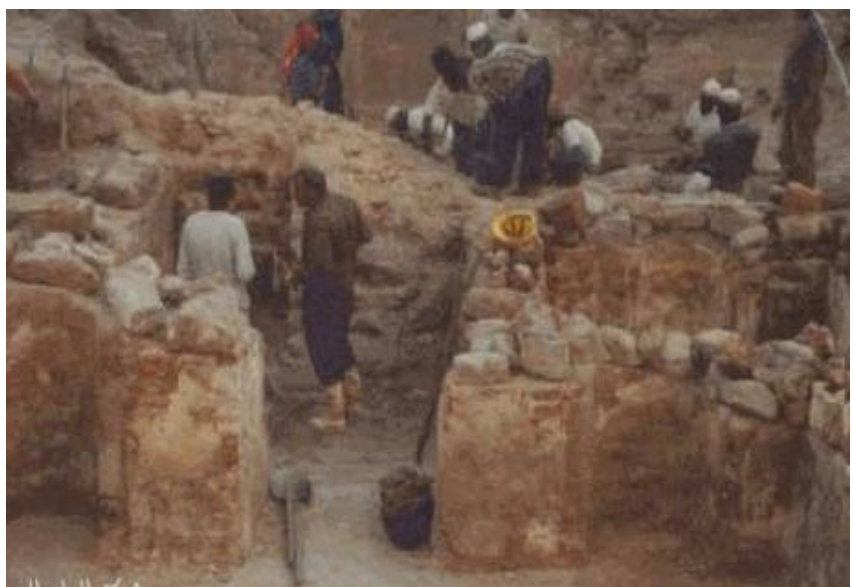

قورئانی پیرۆزدا، گرنگی و بایه‌خی تابه‌تی خۆی هه‌یه‌، كه له‌سه‌رو هه‌موویه‌وه ده‌گه‌ریته‌وه‌ بۆ گه‌وره‌یی پێگه‌ی پیغه‌مبه‌ر (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت)، ساده‌یی و کاریگه‌ری ئه‌و ماله‌ له‌ میژووی ئیسلام و موسلماناندا، بۆیه‌ قسه‌کردن له‌سه‌ر حال و گوزه‌ران و به‌ تابه‌تیش ماله‌ ساده‌که‌ی پیغه‌مبه‌ر (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) ژۆر شت هه‌لده‌گرێ.

مالێك ساده‌ له‌رووی بیناسازی و ساکار له‌ رووی که‌ره‌سه‌تته‌وه‌، له‌ خۆل و قور و به‌رد

مه‌به‌ست له‌ حوجره‌کان ئه‌و مال و ژورانه‌یه‌، كه پیغه‌مبه‌ری ئیسلام (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) ژیانی تیدا بردۆته‌ سه‌رو، خۆی و خیزانه‌کانی تێیدا هه‌ساونه‌ته‌وه‌، به‌لام ئه‌و حوجرانه‌ تابه‌ته‌ندی و پیرۆزی خۆیان هه‌بووه‌، له‌به‌ر ئه‌وه‌شه‌ خوای گه‌وره‌یه‌کی له‌ سه‌وره‌ته‌کانی قورئانی پیرۆزی به‌ناوی ئه‌و حوجرانه‌وه‌ تۆمار کردوه‌، بۆ ئه‌وه‌ی ئیمه‌ی شیونیکه‌وته‌ی ئه‌و ئازیزه‌ باش بزانه‌ن پێگه‌ی ئه‌و حوجرانه‌یه‌ که‌جگه‌ گه‌وره‌یه‌و، له‌هه‌مان کات په‌یامی گرنگیان له‌خۆ گرتوه‌، ئه‌و سه‌وره‌ته‌ی ناو قورئان له‌به‌ر ئه‌وه‌ پێی ده‌گوترێ (الحجرات) واته‌: ژورره‌کانی ماله‌ی پیغه‌مبه‌ر (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت)، چونکه باسی له‌ حوجره‌ی خیزانه‌کانی پیغه‌مبه‌ر (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت) کردوه‌، واته‌ مال یان ژورری هه‌ر یه‌ك له‌ خیزانه‌کانی پیغه‌مبه‌ر (درودی خوای له‌سه‌ر بیئت)، كه به‌ پێی سه‌رچاوه‌کان نو ژورر بوونه‌، ئه‌و به‌رفراوانیه‌ش ده‌گه‌ریته‌وه‌ بۆ ئه‌زیه‌ت نه‌بینینی پیغه‌مبه‌ر و مورتاحی خیزانه‌کانی له‌ناو مالدا⁽¹⁾.

ناونانی ئه‌و سه‌وره‌ته‌ به‌و ناوه‌و، باس کردنی ئه‌و ژورر و مال و شوێنه‌ پیرۆزه‌ له‌

وینه‌یه‌کی ده‌گمه‌نی شوینه‌واری ماله‌ پیرۆزه‌که‌ی بیغه‌مبه‌ر

(درودی خَوای له سهر بیټ)، به لگه و شاهیدی نه وه مان پیده گه یه نن، که پیغه مبهری سه روه ر شه وانه شه ونوژی تیدا ده کړدن و قورئانی تیدا ده خویندو یادی خَوای تیدا ده کړدو چاوه کانی له خه وو هه لگرتو تا به ره به یانی له قولایی زیکرو نزاوو خوابه رستی و ئیمان شوپر ده بوویه وه، که هه ر نه مهش وای کړد ببیته شوینی دابه زینی جبریل و چه ندین جار گه یاندنی په یامی وه حی و سه لامی خَوای میهربان، دواچار نازلبوونی به ره که تی ناسمان بو سهر زه وی و گریدانی نووری ئیلاهی به

خوښه ویستی و ریژدانانی ههستی خه لک له ناو نه و مال ه پهره پی بدات و به چاوی میهره بانو و سوزی مروفت دؤستیه وه پروانیت ه ده ورو به ریه وه .

به تپه پبوونی نه و زمه نه دريژه، ئیستاش که مروفت له به رده م نه و مال و حوجره یه راده وه سستی، ریڅ نه وه دی ده که ویته خه یاله وه، که گه وره ترین خه لاتی نه و مال ه گه یاندن و بلاوکړدنه وه ی په یامی خوابی بووه، که بوته مایه ی سه رفرانی مروفایه تی و گه یشتنه ترؤپکی له زره تی ئیمانی و خوښه ویستی که سایه تی پیغه مبه رو ئال و به یتیه وه .

بویه پیټ سه یر نه بی، که نه و شوینه پیرؤزترین پارچه زه وی سهر دنیا بیټ ! چونکه گه وره و سه رداری پیغه مبه ران هه زره تی پیغه مبه ری ئی نیشته جی بووه و، مه ئاو شوینی خواپه رستی و هه سانه وه و گه یاندنی په یامه ئاسمانیه کان بووه .

که واته بی حکیمه ت نه بووه، کاتی خَوای گه وره سوپره تیکی قورئانی پیرؤزی به ناوی (الحجرات) دابه زاندوه، که تا ئیستاش نه و حوجره یه بوته کاریگه رترین ناوه ندی ئیمانی و گه وره ترین یادگاری میژووی موسلمانان، هم ئاماژه یه بو تیکرای مروفایه تی تا بزانی نه و حوجره و مال ه، له رووی که ره سته و نه اندازه ی بیناسازیه وه ساده و ساکار بووه، به لام له رووی ناوه رؤکه وه گه وره و پیرؤزو به به ره که ت بوونه و، بوته گه وره ترین و به به ره مترین قوتابخانه ی سهر زه وی بو تیکرای مروفایه تی .

۱- التفسیر المنیر: ج ۱۳ ص ۵۴۰.

۲- سورة الانبیاء: ۱۰۷.

بناغی ژبانیان له سهر ئیمانیه وه دامه زراند . هه ر له و مه مله که ته بی خزمه ت و بیابان ئامیژه بووه، که هه زاران خه لک ده وری داوه و بوته سه رچاوه یه کی هه ستیاریو دلگیری نیو مروفایه تی، ته نها له به ر نه وه ی ره سولی نه کره می ئی نیشته جی بووه و په یامی ئاسمانی ئی بلاوکړدنه وه و بوته پردی رزگار بوون و په پینه وه، به ره و دونیای عرفان و خواناسی و دینداری .

نه و مال ه بو، که تیدا پیغه مبه ر (درودی خَوای له سهر بیټ) هاوکاری خیزانه کانی کړدوه و کاری ناو مالی نه نجام داوه و، دلته وایی و کړدوون و خه می که م کړدونه ته وه و خزمه تی تیدا کړدوه، له و رووه شه وه، که سه یری نه و مال ه ده که ی نه وه مان پی ده لی: که ده بی خاو و خیزان گیانی هاوکاری و یارمه تی و خزمه ت دلته وایی کړدنی یه کتری تیدا به دی بکری، که نه گه ر هه ر خیزان و مالیڅ نه و په پیره وه ی نه نجام دا، ریڅ ده گاته نه و به خته وه ریه ی، که مال ه ئاسوده کانی پی ده ناسریت ه وه، چونکه وانه ی به پیوه بردنی نه رکی خیزاندریتیان له پیغه مبه ره وه (درودی خَوای له سهر بیټ) وه رگرتوه .

هه ر له و مال ه ساده یه بووه، که به ده یان جار نه و پیغه مبه ره نازداره (درودی خَوای له سهر بیټ) برسیتی و نه بوونی و خه می خه لکانی خراپ و مه ینه تی له سهر گه یاندنی په یامی خوا تیدا چه شتوه، به لام به هه رحالی له و حالانه، وای نه کړدوه له په یامی سوپاسگوزاری و ستایشی په روه رداگار دابری، به لکو هه همیشه ستایش و سوپاسی خَوای کړدوه و پازی بووه به وه ی هه یه تی و نیه تی له نیو مال ه که یدا .

له گه ل نه وهش هه ولی داوه سوژو

ده روونی خه لکی دیندارو خاوه ن هیدایه ته وه . هه ر له و مال ه به خشت دارپژراوانه بووه، که پیغه مبه ری سه روه رمان کاری بانگه وازی و چا که خوازی و گه یاندنی په یامی برایه تی و ته بابی و لیبورده یی و پیکه وژیان و پاکی و راستی و جوانی و ساغی و سافی بلاوکړدنه وه، تا په موژده ی ئایه تی (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ)^(۱)، کو ی نه و په یامانه بوونه هه وینی خوښگوزهرانی گه لان و مروفایه تی له سه رتاسه ری جیهاندا .

هه ر نه و مال ه بی نازه بوو، که بووه مه لبه ندی پیشواری کړدنی خه لک و خانه دانی و نواندنی ریژی به رامبه رو چاره سه ر کړدنی کیشه کان و پته وکړدنی خوښه ویستی نیوان تاکه کان و کو مه کی موسلمانان و گیانی هاوکاری دراوسییه تی و به خشینه وه ی خیزات و نه زیه ت نه دانی جیران و ره چاوکړدنی بنه مای نه خلاقی و هیشتنه وه ی خیزان و خیزانداری له چوارچیوه ی سیبه ری ئیمانی و قورئانیدا، تا نه وه مان نیشاندان، که مال و خانه دانی و قوناغ، ده بی له خزمه ت و گه یاندنی گیانی هاوکاری و ته بابی و ته و اوکړدنی یه کتر، لایه نیکی به هیژو یارمه تیده ری له ناو کو مه لگه دا .

هه ر نه و حوجره سه ر خو لانه بوون، وانه ی حکیمه ت و ئیمان و عقیده و سلوک و زانستیان به گوئی مروقه کان بلاوکړدوه، که به هو یه وه دنیا له حاله نه فامی و دواکه و تووی رزگاری بوو، به ره و دونیایه کی گه شاوه ی روونک و گپرانه وه ی که رامه تی مروفتو ماف و سه روه ری و قیه می کو مه لایه تیه وه، دواچار له به ر کاریگه ری نه و وانه گرنگانه له ژوربه ی شوینه دوورو نزیکه کانی چواره و ره ی نه و حوجره پر به ره کاته، هیدایه تیان وه رگرت و

په یامی زانایان ژماره (۸۹) کانونی دووم ۲۰۱۳

مامۆستایانی ئایینی له خزمهت په یام و ناوهرۆکی یادی له دایکبوونی پیغه مبهەر (دروودی خوای له سهەر بیّت) ده دوین

ئا: مهلا نه میر گهردی

دهکات و، سیماییکی دیکه ی جوانی به روخساری دینداری و وهفا بو خوشه ویستی خوا (D) خوی نیشان ده داته وه.

به بۆنه ی هاتنه وه ی ئهم یاده پر شکویه به پیو سیستم زانی ژماره یه که له مامۆستایانی ئایینی بدوینین و، له خزمهت په یام و ناوهرۆکی یادی له دایکبوونی پیغه مبهەر (D) مانا و مه بهستی ریزگرتنی ئهو یاده و، ئهرکی موسلمان رووتر بخرینه روو:

سالانه له گه ل هاتنه وه ی مانگی (ربیع الاول) ی هه میشه به هار، له ولاتی کورده واری جیا وازتر له هه ر کات و شوینیکی دیکه، وه سف و سه نای سه روه ری بوونه وهر (محمد المصطفی (D)) و، ناوه جوانه که ی سه رتا پای شارو گونده کان ده رازینیته وه و، دهنگی ستایش و سه روود و دروودی موسلمانانی کوردستان له خوشه ویستی ئهو زاته مال و مزگه وت و دوکان و شه قام و کوچه و کۆلانه کان پر جۆش و خرۆش

ماموستا مه لا نوره دین مه له کانی:

خودی یادی پیغه مبهرو ناوهینانی خوشی و نارامی نیو دل و دهر وونه

ماموستا مه لا جهاد بیسکی:

ژدایکبوونا پیغه مبهری به رقراربونا ناشتی و نازادی یه ل سهرجه مروقان

ماموستا مه لا تاریخ هه مه وندی:

با نهم یاده پیرۆزه بکریت به هه لیک بو تیگه یشتن له ژیاننامه ی نه و پیغه مبهره مه زنه و زیندووگردنه وه ی سوننه ته کانی

سهره تا به پیز ماموستا مه لا نوره دین مه له کانی پیشنوژو و تارخوینی مزگه وتی (نور) له کومه لگه ی (کانی قرژاله) به م شیوه یه هاته دوان و گوتی: سه لات و سه لام له سه ر پیغه مبهری خواو، سلو بو گشت زانایانی نیسلام و گشت موسلمانان، به راستی یادی مانگی له دایکبوونی پیغه مبهرمان (درودی خودای لیبت) بو ژیانمه وه ی دلی موسلمانانه و، مه بهستی سه ره کیمان نو یکردنه وه ی به یعت و په یمانه له گه ل نه و زاته، جگه له وه ی که خودی یادی پیغه مبهرو ناوهینانی خوشی و نارامی نیو دل و دهر وونه، په یامیشم بو موسلمانانی کوردستان نه وه یه که نه که ته نها له مانگه، به لکو هه رده م و هه موو کاتیک له خزمهت ئایینی خوداو پیغه مبهرو شه ریعت دابن و، گهرم و گوری دینداریان په یوه ست نه که ن به کات و ساتیکی دیاریکراو.

دواتر به پیز ماموستا مه لا جهاد بیسکی و تاربیژی مزگه وتی (حاجی یوسف) له شاری دهوک، که هه مان کات به پیرۆه بهری نه وقافی دهوک و کارگیری راگه یاندنی لقی دهوکی زانایانه بو (په یامی زانایان) گوتی: ژدایکبوونا پیغه مبهری (سلاقیت خودی ل سه ر بن) به رقراربونا ناشتی و نازادی یه ل سه رجه م مروقان و، هیقیدارم نه ف بیره وه ری به بیته جه ی پیگیریکرنا وان شه رت و وی په یاما خوشتقی یی خودی گه هاندی، وه ک یادیار کو ژدایکبوونا پیغه مبهری (سلاقی سه رین) هه یقا به لاف بینا رونا هیی یه و، بویه گوهرینا دستورین پری بها و پری مفا ل جه م هه ر خودان وژدانه کی بینا هیا چاقیت خو بو دیتنا راستیا فی چه ندی بکاربینیت، بویه روژا پاقرکرن و فه مالینا هه ر سه تم زولمه کا هاتیه چی کرن و، به رده وامی دایی بتینه گه هشتنه کا سه ر تا روژا ژدایک بو نا وی، له وا دقیت هه ژیکرنامه بو خوشتقی ب هاتنا فی یادی نه به س دانا شرینا هیا و ئاهه نکگپرانه به لکی نیکرنا سوژو په یمان و خاندنا په رتوکانه، نه قیت گریدایی ب ژیاناو یقه و، نه م چاقل وی بکه یین ب کارین کو بومه بوینه سوننه ت، چه وا خودایی مه زن بومه دیارکریه {لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا}.

ماموستا مه لا جهاد زیاتر گوتی: وه ک ماموستایه کی ئایینی فی په یامی ناراسته ی

سه رجه م موسلمانین کوردستانی دکه م، کو پیدقیه هه ر موسلمانه کی بو خو وانه ی ژفی روژی وه ربگریت، کا چه وا روژا گوهرینا جیهانی بوو، هوسا ببیته روژا گوهرینا وی ژ کارین گونه هو نه ره وا، و کانییت دلوقانیی دسنگیدا بیه قن ژبو فینا ئیک و دوو، نه خاسمه فیانا وان بو وه لاتی وان و کوردین روژا ئاقا، یین نوکه ئاواره نه پیدقی ب هاریکاریی هه نه و، دلی وان خوش بکه یین هه ر ئیک ل دیف پی چیبونا خو.

پاشان ماموستا مه لا تاریخ هه مه وه ندی و تارخوینی مزگه وتی ئیمام عه باس له که لار، که به پیرۆه بهری دوانا وه ندی نه وقافی نیسلامیه له کفری و، لیپرسراوی ناوچه ی کفری زانایانه، گوتی: پیسکه کی ده سخوشیتان لی ده که م، مانگی مه ولود مانگی ره حمه ت و دابه زینی ره حمه تی خوی میهره بانه، نه که ته نها بو مروقایه تی به لکو هه موو بونه وه ر و به ده یینرا وه کان و، مانگی ده رکه وتی خوژی حه ق و راستیه، به لام بیگومان هه رچه نده مه ولود گپران و خویندنه وه ی سه روودو ستایش و جوړیکه له ده ربړینی خوشه ویستی، به لام ده بییت موسلمانان په یمان نو ی بکه نه وه له گه ل خوا ویغه مبهردا که وا نه وان شوینکه وته ی راسته قینه ی ریپازه که ی پیغه مبهرن، بویه داواکارم که موسلمانان به گه رموگوریه کی زوره وه نه م یاده بکه ن به هه لیک بو تیگه یشتن له ژیاننامه ی نه و پیغه مبهره مه زنه وزیندووگردنه وه ی سوننه ته کانی.

له لایه ن خوشیه وه ماموستا و شاعیر ماموستا مه لا عبدالرحمن خدر پیشنوژو و تارخوینی مزگه وتی گه وره ی رانیه و، به رپرسی راگه یاندنی لقی رانیه ی یه کیتی زانایان، گوتی: به راستی خوشترین مانگی سال مانگی (ربیع الاول) ه، چونکه مانگی له دایکبوونی سه ره وه ی کائیناته، به لام من ده میکه له شیعریکدا گوتومه:

یادی پیغه مبهر و نابی

هه ر به خواردن و خواردنه وه بی

شیوه مان وه ک مروژ و

به کرده وه ش درنده بی

بویه په یامی من بو موسلمانان نه وه یه، که به هیچ شیوه یه ک خوشه ویستی سه ره وریان (صلی الله علیه وسلم) له دلدا فه راموش نه که ن و، په یره وه ی له دینه که ی به ته واوی بکه ن، وه ک رشینه ی باران

ماموستا مهلا عبدالرحمن خدر:

یادی پیغمبهر ته نها به خواردن و خواردنه وه نابی

شیخ مادح شیخ خالد موفتی:

به خشینه وهی شیرینی له و یاده دا ته عبیریگه له خوشویستن و وه فاداری

ماموستا مهلا یونس باویانی

پیویسته ئەم یاده شکۆداره له بهرگیگی تازه نوپوه پیشکش به کومه لگه بکهین و به سه ریتمه ته قلیدییه که

بازدهین

جیهانیس بناسینین، له گه ل ره چا و کردنی شه ریه تی پیروزی ئیسلام که سنور نه به زینین و تیکه لی ژن و پیاو و کارو گوفتار ناشه ری تیدا نه نجام نه دهین، به لکو له سه ر ریه وی خواناسان پیغمبهر (d) بناسین و بناسینین.

دواتر ماموستا مهلا یونس باویانی پیش نوپو و تارخوینی مزگه وتی حاجی عزیز خوشناو له هه ولیر گوتی: مانگی مه ولوو و سالیادی له دایکبوونی رابه و سه ره وهی مرؤقایه تی لای من وه رزی سه ره له نوپو ژیانسه وه و بوژانسه وهی چرؤکانی خوشه ویستی و دویانکردنه وهی سه ره له نوپو شوینکه و تووییه بو پیغمبهری پیشهنگ (d) و ویستگه یه کی کاریگه رو له باریشه بو ناشنا کردنی کومه لگا به ژیان و که سایی دانسقه و بیویینه ی پیشه وهی مرؤقایه تی (دروودی خوی لی بیته).

شیرین و شه کراو به خشین و سازدانی ئاههنگ و مه ولو دکردن بهم بونه یه وه تاکه زیگا و میکانیزم نیه ته نانه ته بنده پیی وایه زه رووره ئەم ریتمه ته قلیدییه بازدهین و پیویسته ئەم یاده شکۆداره له بهرگیگی تازه و نوپوه پیشکش به کومه لگامان بکهین و بیکهین به پرۆژه -مشاریع- ی وه کو: که فاله کردنی مندالانی نازداریان چاپ و بلاو کردنه وهی کتاب و نامیلکه ی تاییه ت به ژیان و که ساییه تی پیغمبهر (d) و دابه شکردنیان به سه ره ناوه نده کانی خویندن یان دامه زانندن و هاوکاری کردنی ناوه نده کانی زانسته شه ریه کان به گشتی و له بهر کردنی قورپانی پیرو و فه رموده به پیژه کانی پیغمبهر (d) یان سازدانی کورو سیمیناری تاییه ت به ژیان و وانه کانی ژیانی ئەم ریه ره مه زن و به رزه... یان یان هتد.

له دوا قسه کانمدا و پیرای پیروزیایی و پیرو کردنی ئەم یاده شکۆداره له ته وای ئوممه تی ئیسلامی، هیوا خوازم هه مومان ئەم بونه یه بکهین به ویستگه یه کی گونجاو بو به خۆدا چوونه وه و زیاتر پابه ندبوون به پئی و ریازی پیغمبهر (d) و به کرداری کردنی دروشم و ته کانمان و ره نگانه وهی له ژیانی تاکی خیزانی و ته وای بواره کانی ژیانمان..

ده نپرم دروود، بو گیانی رابه ده یکه م به سه روود.

هه ره ها شیخ مادح شیخ خالد موفتی ئیمام و خه تییبی مزگه وتی عومهری کوری خه تاب له سلیمانی له و باره وه گوتی: مانگی مه ولود به لای ئیمه وه مانای تازه بونه وهی ئاینی پیروزی ئیسلام ده گه یینیت، له گه ل تازه بونه وهی په یمان له حوزوری خوداو به یعه ت له خزه ت پیغمبهر دا (d)، دلی موسلمانان به خۆشه ویستی گه وروه و سه رداره که یان ئەژیته وه، عیشق و ئەوینان به رانبه ر هه زه تی ره رسول الله زیاد ئەکات، هه یچ که سه نه یوتوه، که شیرینی به خشینه وه تاکه ریگه یه بو وه فا ده رپرین به رانبه ر پیغمبهر (d) به لام به خشینه وهی شیرینی له و یاده دا ته عبیریگه له خۆشو یستن و وه فاداری، زاناکان به وه صفو ستایشی پیغمبهر (d) سوژی پر شکۆیان ده رده برن موسلمانانیش به ئاماده بون له کۆره کانداو بو ناسینی گه وروه و سه رداره که یان هه تا خۆشه ویستیان زیاد ببی و زیاتر سه ونه ته کانی هه زه ت (d) جی به جی بکهن، ئەو قسه شم پی ره وایه که هه ندیک ده لپن گویره بانه و شیرینی پیویست ناکات و ئیسرافه و با ئەو پاره بدریت به هه ژاران یان جی به جی کردنی پرۆژه، چونکه ئەو خه لکه به هوی یادو خوشه ویستی پیغمبهر وه (d) ئەو پاره یه ئەبه خشیت، ئەگه ر بزانی بو ئەوه سه رف ناکریت نایدات، ئاشکرایه که موسولمانان هه ژاره کانیا نیشیان بی به ش نه کردوه، که واته هه ر که سیک به جوریک ته عبیر ئەداته وه له خۆشه ویستی پیغمبهر (d) سه رفی مالیش یه کیگه له و ته عبیره راستانه.

په یامان زیاتر گرنگی دانی موسلمانانه به زیندو کردنه وهی یادی پیغمبهر (d) چونکه ئەگه ر یادی نه که ینه وه شه ره زای سیره تی موباره کی نابیت و وه ک پیویست نایناسیت ئەگه ر نه ییشناسین خۆشه ویستیمان بوی نابیت، ئەگه ر خۆشیشمان نه ویت شوینی ناکه وین و سه ونه ته کانی جی به جی ناکهین، که واته زۆر گرنگه زیاتر یادو ئاههنگ ساز بکهین زیاتر خوشه ویسته که مان به نه وه که مان و به

چەمكىك لەژيانى سولتان موزەففەرە دىنى ھەوليرى يەكەم يادكەرە ھەوى مەولودى نەبەوى

بە پيئووسى: عەبدوللا فايەق عالىي

شارى ھەوليرى نە ھەوى موزەففەر

ئاھەنگ دەگيرن لە بو پيغەمبەر

پيشەكى

ئەم پيرە شارە، كە ھەولير (أربيل) ھە شانا زيبەكى بى وینەى پى بە خشرارو ھە ميژووى پريشنگدارى خوى و خەلگە بە ئەمەك و رۆشنگرەكەى، ئەو شارەى كە يادى لەدايك بوونى خۆشەويستى (d) لى لەدايك بوو، ھەمو سالىك ھەوليرىيەكان بە ھەوى پەروشى و دلخوشىيە ھەوليرى مانگى مەولودى نەبەويينە (d)، گەرورە بچوك، ژن و پياو، ھەژارو دەولە مەند، دەسەلاتدارو كاسبكار. ھتد پيكرە لە خزمەت خۆشەويستدا (d) لەم رۆژەدا شارى ھەولير ئەكەنە مەدينەى دووم، بۆ ھەر كوچەو كۆلانگى ئەم شارە دەچيت شيرنى و خواردن دەبە خشرىت، دەنگى دەف و صەلاواتى مرگەوت ھەم تەكەيو خانەقاكان بە بارنەبى ئەم شارە سەدا ئەدا، باباى ھەوليرى كاتيك لەرۆژى لەدايك بوونى خۆشەويست (d) رووئەكەتە نيۆ بازار، بەتايبەت سەنتەرى شار، ھەستىكى بۆ دروست دەبیت ھەك ئە ھەوى لەو رۆژەدا بىت كە دانىشتوانى مەدينەى مونەوەرە بە دەف و ستايشى (طلع البدر علينا) پيشوازيان لە خۆشەويست دەكرد، ھەك چۆن لە جەژنەكان خەلكى جلى تازە و پۆشتە ئەپۆشن ھەوليرىيەكانىش لەرۆژى مولود نەبەوى جلى تازە و پۆشتە دەپۆشن، لەم رۆژەدا ھەموويان بە خۆشەويستى خۆشەويست مەست بوويينە تا ئيوارە خەرىكى دەبرينى خۆشەويستى و خۆشى دەبن بۆ خۆشەويست (d) كە ئەمەش بە دەمە ھەواتنى فەرمانى خواى ميھرەبانە (قل بفضل الله وبرحمته فبذلك فليفرحوا...).

ھۆكارى ئەم خۆشەويستى ھەوليرىيەكان بۆ خۆشەويست (d) بۆ (سولتان موزەففەرە دىنى) دەگەرئەمە ھەوى، چونكە ئەو

يەكەم كەس بوو لە جىھانى ئىسلامى ھەلسا بە سازدانى ئاھەنگ بە يادى لەدايك بوونى خۆشەويست (d)، ئاسەوارو بەرەكەتى ئەم كەلە پياوھ تا ئىستاش بەسەر شارەكە و دانىشتوانە رەسەنەكەى ماوھ. ھەك چۆن دلئىام ھەوليرىيەكان زۆر ئاشنان بەناوى (سولتان موزەففەر) ئە ھاش دلئىام شتىكى وا لە ژيان و بەسەرھات و خورەشتى ئەم پياوھ نازدارە نازان، بۆيە پەربەدل ھەزەمكرد لە يادى ئەم سالى مەولوددا، بەكورتى و پوختى ئەم كەلە پياوھ بناسنم بەخويئەرانى كورد زوبان، ھەك ھەفايەك بۆ ئەم پياوھ گەرورە ھەوى و بىتتە سەرچاوەيەك بۆئەوانەى ئارەزوويان لە زانينى ميژووى ھەوليرىيەكەلە پياوان ھەيە، ئەم كەلە پياوھم زۆر خۆش دەوئت چونكە خۆشەويستى خۆشەويستەكەمان بوو (d)، ھە بىتتە ھەوليرىيەك بۆ ئەوكەسانەى قسەى خراپ لەسەر ئەم كەلە پياوھ دەكەن، ليرە و لەوى ووشە و رستەى ناشرينى لەسەر دەنووسرئت، لەگەلمدابن بۆ ئە ھەوى لەيدى ميژوونوسان و زاناينان ئەم كەلە پياوھ بناسن.

ناووكات و شوينى لەدايكبوونى

موزەففەرە دىنى گۆگبورى (١) كورى مير (زين الدين ابى الحسن على كچك) كورى بنگگين، لەبىست و ھەفتى مانگى موھەرەم، سالى ٥٤٩ ھەركەوتى ١٣ى نىسانى ١١٥٤ز لەقەلاى موسل لەدايك بوو (٢). باوكى، دوى ماوھەيكە ناردى بۆ شارى ھەولير، تا لەژير چاوديرى (ئەتەبەگ) (مجاھد الدين قايماندا، كە لەبرى (زين الدين على مچك) فەرمانرەوايى ئەم شارەى دەكرد، پەرورە بىتت. (زين الدين على كچك) خوى و خاوو خيزان و سامان و داراييەكەى لە ھەولير دانابوو (٣). بە ھوش (مجاھد الدين قايمان) بوو بە

(ئەتەبەگ) واتا بووھ باوكىكى بەرورە دەكارى موزەففەرە دىنى گۆگبورى و براكانى (٤).

نازناو و شورەتەكانى

ھەندىك لە ميژوونوسەكان ناوى (أبو سعيد) يان لى ناوھ (٥)، سولتان موزەففەرە دىنى نازناوگەلەيكى ھەبووھ، ميژوونوسان بۆ ريزلئىان و پيداھەلەدان چەندىن نازناويان بۆ داناوھ، ھەندىكيشيان نازناوى گەرورەى و پاھەداريەتى پىسى بەخشرارو، ياخود خوى لەسەر (دراوى ئەممارەتەكەى و شوينە ميژوويەكان دايناوھ. ميژوونووسى ھاوسەرەمى خوى (العماد الكاتب الأصفهاني) كە لە زۆرينەى شەرەكانى خاچ پەرستان بەشدار بووھ، سولتان موزەففەرە دىنى لەم شەرەتە ديوھ بە (الأسد الغضنفر) واتە بەچكە شير ناوى بردووھ (٦)، ھەرورەھا (ابن شداد) و (المنذري) نازناوى (الأمير الأجل الكبير) واتە (ميرى ريزدارو گەرورەين لى ناوھ (٧)، ھەرچى (ابن الأثير) و (ابن خلكان) و كەسانى دى نازناوى (الملك المعظم) واتە (شاى گەرورەين لى ناوھ (٧)، ئەم نازناوھى لە ھەموويان بلاوتر بووھ، لەسەر دراوھ كانئيشى كە لە ھەولير دەردەچوو ، لەسەرى نووسرابوو (ملك الامراء مظفر الدنيا والدين گۆگبورى علي) واتە: (شاى ميران، رووسورى دونيا و قيامەت گۆگبورى عەلى) (٨)، بەلام لەسەر تاويرى سەر شەقلەكەى كە بەرامبەر بەشارى مەككە نابويوھ نووسيبووى (الامير الاصفهسلار الكبير حسام امير المؤمنین) (٩)، ھەك لەسەر گۆمە ناوھكەى كە لەسالى (٥٩٤/١١٩٨ز) لەسەر كئوى عەرھەفات دروستى كردبوو نووسرابوو (مظفرالدين كويكرى بن صاحب أربل سيف امير المؤمنین) (١٠).

پيامى زاناين ژمارە (٨٩) كانوونى دووم ٢٠١٣

چه مکیک له خوورده وشتو

مه ناقیبی سولتان موزه فنه رهددین

سولتان موزه فنه رهددین زاتیکی دیندارو خانه دان و به ره وشت بووه، زور بایه خی به پایه داری نه مماره نه داوه، که سیکی ناسایی و خاکی (متواضع) بووه، بی نه اندازه حه زی له چاکه و خیرخوازی کردوه.

(ابن خلکان) ده لیت: (له خیرخواییدا شتگه لیکي زور سهیری لی ده گیزنه وه، که نه بیستراوه که سی دی وه که نوی کردبیت، له زیانیدا هیچ شتیک به لایه وه خوشه ویست نه بووه وه چاکه خوازی، هم مو به یانیه ک نانی بق هژاران ناماده ده کردو له چه ندین گهره کی هه ولیر به سه ریانای دابه شه کرد (۱).

میژوونوسان ده فرمون: جلوبه رگی زستانه و هاوینه بی به سه ر که مده رامه ته کاندای دابه شه ده کردو سه ره رای نه مه پاره شی

گه لی بیری دیکه لی داوه، سه ره رای نه وه ی هه ندیکی نوژن کردنه وه له پاشان وشکیان کرد (۲۸).

کاریکی دی نه وه بوو له سه ر (عه ره فه) سی قوتگه (اعلام) ی دروست کرد، میژوونوس (الفاسی المکی) ده لیت: دوانیانم دیوه، به لام سییه میان که به رووکاری (المغمس) ه که دانرا بووه وه نه وه یان روخواوه و که وتوه (۲۹). نه م میژوونوسه له م شوینه دا گاشه به ردیکی دیتووه له سه ری نووسراوه (میر سوپا سالای گه وره موزه فنه رهددینی کوپی زین الدین سهرداری هه ولیر، حسام امیر المؤمنین فرمانیدا نه م سی قوتگه به له نیوان کو تایی خاکی عه ره فه و دولی عه ره فه دا دروست بکریت) به روای دروست کردنیشی نووسراوه: شه عبانی سالی ۶۰۵/ک ۱۲۰۸، هه روا دوو قوتگه ی تریشی چاک کردووه ته وه که پیشتر له سالی ۶۱۶/ک ۱۲۱۹، وه که شه قلی سنووری دیوی مه که کی حه ره م دروست کرابوون (۳۰).

پی ده دان، هه رکه سیکیش گه شتی بکردبا به نه اندازه ی پیداویستی و دوری ریگاکه ی خه رچی و نه رکه و مه سه ره فه ی ده کیشا (۱۲).

(ابن کثیر) ده لی: (به کیک بوو له جوامیره سه رووه و گه وره کان، میریک بوو له میره خاوه ن شکو پایه داره کان) (۱۳). ده سستی به پووی هیچ موحتاجیکه وه نه ده نا، که سی ناؤمید نه ده کرد، نه خاسمه فه قی و مه لایو فه رمووده خاوانان (۱۴). نه وه خسه له تانه ی نه وه بیوون به ده گمه ن لای که سیکی دی به دی ده کران (۱۵).

کاریک له و کاره خیزانه ی که ده یکرد نه وه بوو، سالی دوو جاران، شاندی به پاره ی زوره وه ده نارد بق گوئی ده ریاکان، بق شام بق کرپنه وه و نه زار کردنی دیله موسلماننه کان له ده سستی خاچ په رستان، هه ندیکیشیان دوی نازادبوونیان بق زیان و گوزه ران ده هانتنه هه ولیر، به لام به رله وه، ره وه انه ی گوندی (بیت الناس) (۱۶) ده کران تا له وی جلی شیوا له به ریکه ن و پیداویستی خویان وه ریگن، نینجا بیته ناو هه ولیر (۱۷). نه وانه شیان که ولای خویان به باشت ده زانی، خه رچی ریگاو پیداویستیان بق دابین ده کراو ده چونه وه (۱۸).

زانای به ناویانگ (سبط ابن الجوزی) له سه رده می سولتان زیاوه و خوشی سه ری له (هه ولیر) داوه، ده لیت: (پاره و سامانی نه م نه مماره ته هه مووی کرا به خیرو سه ده قه، تا موزه فنه رهددین گوجوری هیچی نه ما، ناچار خشل و مجه وه راتی ده نارد بق دیمه شق که له وی بیفروشن و پاره که ی بکه ن به سه رانه و دیله کانی له خاچه رستان پی بکرنه وه و نازادیان بکه ن) (۱۹) چونکه خاچه رستان

به بی پاره و سه رانه دیله کانیان نازاد نه ده کرد، دوی سه ر ژمیش ده رکه وت که ۶۰۰۰ شه ست هه زار دلی ژن و پیای به پاره نازاد کردوه (۲۰). ابن شهبه - ده لی: سولتان موزه فنه رهددین سالانه له بودجه ی نه مماره ته که ی بری دووسه ده هه زار دیناری بق نه م کاره دابین کردبوو (۲۱).

هه رچی خزمه تی حاجیانه نه و سولتان موزه فنه رهددین پشکی شیری به رده که ویته له میژوودا، به پیی قسه کانی (ابن خلکان) هه موو سالیک (۵۰۰۰-۶۰۰۰) هه زار دیناری بق حه ج و حاجیان خه رج ده کرد (۲۲). به لام (سبط ابن الجوزی) بری پاره که به (۱۰۰۰) ده هه زار دینار ده خه ملینی (۲۳). وه سالی (۳۰۰۰) سی هه زار دیناریشی له حه ره مه یندا سه رف ده کرد (۲۴).

پرورژه کانی سولتان موزه فنه رهددین

له حه ره مه یینی شه ریفه یین

سولتان موزه فنه رهددین ده سستی چاکه کاری و خیرخوازی که ی گه یشتبوه خاکی مه که کی پرورژ، له شاری مه که کی پرورژ پرورژه یه کی گه یاندنی ناوی بق چیای عه ره فه سازداو گوماوه کانی چاک کرده وه و گه لی بیری لی دا (۲۵). هه ردوو بیری (الزیادیه الکبری) و (الزیادیه الصغری) به فرمانی نه و هه لکه ندان، بیری سییه میشی لی دا، که پیی ده لیتن (الشمردقیه) (۲۶). له ژور مه که شه وه له سالی (۶۰۴/ک ۱۲۰۷) بیریکی ناوه دان کرده وه، گوایا کاتی خوی (میمون بن الحضرمی) ی برای (العلاء الحضرمی) له سه ر ریگایه ک لییدابوو، به ریگای (سبیل الست) (۲۷) به ناویانگ بوو،

نووسه ری گه وره (محمد کورد علی) له نووسراوه کانیدا چیگه و پیگه یه کی تابیته ی به موزه فنه رهددین گوجوری شایاندوه و به یه که م خیرخوازو چاکه کاری داده نی و ده لیت: (موزه فنه رهددین گوجوری سهرداری هه ولیر به کیکه له مه لیکه خیرخوازو کارسازه کان، نیشی چاک و کاری خیری زوری داهیناوه و نه و ده زگاو کارگانه ی نه و سازی ده دان، له گه لی رووه وه، له کارخانه کانی روژتاوای نه م سه رده مه ده چن (۲۱).

خاگه رای (تواضع) ی سولتان

موزه فنه رهددین

گرنگترین ره وشت و خسه له ت که پیویسته له بابای فرمانره و او زاناکان هه بیت، بریتیه له خاگه رای و بی فیزو ته که بووری، چه ندان زانای فره زانا وه فرمانره وای ده سه لات فراوان به هوی لوتبه رزییه وه تیکه وتون و له ناوچون، بق نمونه نیلیس له زانا هه ره گه وره کانه به لام به هوی لوتبه رزییه وه که وته به ر نه فره تی خوی په روه دگار، هه روا قارون له ده وه مه ندو ده سه لاتداره بی وینه کان بوو نه ویش به هوی لوتبه رزییه که یه وه که وته ژیر نه فره تی خوا، هه تا قیامه ت به خاگدا روده چیت.

هه ر فرمانره و او لیپسراویک خاکی و بی فیز بیت و تیکه ل به کومه لگا بیت نه و خوشه ویست ده بیت لای ره عیه ت، جا سولتان موزه فنه رهددین بی نه اندازه بی فیزو که سیکی خاکی بووه، زور تیکه لای هه ژاران بووه، هیچ بایه خی به جلوبه رگی خوی نه داوه، میژوونوسانیش هوکاری نه م ره وشته جوانانه ی بق په روه رده دینه که ی

بڼه مالګه یان دهګه ریښه وه، هم به هوی تیکه لاری له ګل زامیدان و صوفیه کان. ده ګیرنه وه ده لیتن: موزه فقه رهددین هنده خاکه پراو خاکی بووه، هر جل و بهرګی بۆ مبرو فەرمانره وایان ګونجاویت ټو نه پیوښیوه، کامه جل زیر بوه ټوویانی پوښیوه، روژتیکیان (ربیع خاتون) ی هواسه ری داوای لږ ده کات جلیکی نهرم له بهریکات و ټو هنده ټازاری خوی نه دات، له وه لاری ټم داوایه یدا ده لټی: کامیان چاکتره و جه زای زیاتره، بهرګیک بای ده په نجایی له بهر بګم یان جلیک بای پیچ په نجایی له بهر بګم و پیچ په نجه یه که ی تر بدهم به هه ژارو داماو ټیک (۳۲). ټی هه زار رحمت له سه ر بیت سولتان گیان، به راستی ټو سولتانی، له بهر خوا نه فسی خوت شکاند خوداش پایه ی بهر زکر دیته وه، موزه فقه رهددین سولتانیکی ده رویش بووه، وه تیکه لاری ټه هلی تصوف و ده رویشان بووه بویه ټو هوی لږ ده رچووه. وه که ره وشتی ده رویشان به ده ګمهن و ابووه نان به ته نیا بخوا، ده ینارد به دوی چه ند پیاوچاکیک و پیکرا نانیا ن ده خوارد.

سولتان موزه فقه رهددینی ده رویش (صوفی)

ټم میره له خواترس و کم وینه یه، ژیان و ګوزه رانی وه دپوانه و ده رویشان بووه، به رده وام هاموښوی ده کړدن، ته نانه ت

میژوونوسان باس له وه ده که ن که سولتان موزه فقه رهددین به خوی به شداری کور و بازنه ی زکره کانیا نی ده کړد (۳۳) ژور بروادار بوو به تصوف و سؤفیکه ری، یه کیک له و شپخانیه که ژور ریژی لږ دنا (الشیخ ابو حامد الکرمانی) بوو، که به (أحمدالدين) ناو داربوو، ټم شپخه سه ری له هه ولیرداو کومه لږ ده رویشی عه جه می له ګه لږ دابوون، هه موویان بوونه میوانی، پاشان هه موویانی نارد بۆ چه ج (۳۴). ټم زاته وهرع و زوهدی ټه هلی تصوفی به سه ردا زال بووه، هه نده له خواترس بووه نه یه یشته ووه شتی خراب به یندریته ناو ټه ماره ته که ی (۳۵). (الغسانی) ده لټیت: ریګای به که س نه داوه مه ی (الخرم) بۆ ناو ولاته که ی به ینټی، وه دارکاری و سوکایه تی به ټاره فقور ده کړد (۳۶).

هه رچی زوهو خیرخوازی و چاکه ی ټم زاته هیه بۆ تیکه لاری له ګل ټه هلی تصوف ده ګه ریته وه، ټم زاته له کانیاوی بی خوشی تصوفی ټوشیوو بویه تا وه فاتی فه رموو پشتیوانی ټه هلی تصوف بوو، ټیستا که ش که ده بینی که سانیک به خراپه باسی ټم که له پیاوه ی ټیسلام ده که ن هؤکاره که ی بۆ ده رویش بوونی ده ګه ریته وه، ده مارگیری چاویانی کویر کردووه به رامبه ر ټو هه موو فه زائل و چاکیه ی سولتان موزه فقه رهددین، ژور له میژوونوسان نووسیویانه، وه خوښم له زاری زانای وه لی و ربانی ګوینیست بوویمه ټه وه ی سولتان موزه فقه رهددین بۆ ټیسلامی کرد له دوی چوار خلیفه که که سی دی وای

نه کردیه، بائنه وانه یش برمن به م داخه وه.

سولتان موزه فقه رهددینی موجهیدو جوامیر

(ابن خلکان) باس له جوامیری و پیګه ی سولتان موزه فقه رهددین ده کات له شه ره ګه وره که (حطین) ده لټیت: (موزه فقه رهددین کوکبری له جیګای ترسناکی و خوی راګرت که سی دی له ویدا خوی رانه ده ګرت، ناوبانیګشی هه ند بلاوه دریزه پیدانی ناو یت، ټه ګه ر هپچی دی نه کړد بیت ټو قاره مانیه ته ی (حطین) ی به سه، له م شه ردا له شکری موسلمانان شکا، به لام که دیتیان و (تقی الدین عمر) ی برازی سه لآحه ددینی ټه یوبی و موزه فقه رهددین ګوګبری هه ر دوکیان پیښیان له خاچ په رستان ګرتوه و کولیان نه داوه و جوامیرانه شه رده که ن،

ټه وانش هه موویان ګه رانه وه بۆ ټیو ګوره پانی شه ره که و خاچ په رستانیا ن ټیکشان د (۳۷). (القزوينی) یش ده لټیت: (موزه فقه رهددین ګوګبری میریکی ټازاو جوامیر و به هیمه ت بوو، ګه لږ که تنی به فه رده ګ کردووه، خه لک ده یګیرنه وه و باسیان ده که ن (۳۸).

(المنذری) یش ده لټیت: (موزه فقه رهددین ګوګبری له کوشتاری دوژمنی سه ر که نارواوه کانی (الشافعی) یدا هه لو ټیستی ټازایانه ی دیاربوو (۳۹).

(ابن الفوطی) یش باسی ټازایه تی کردووه ده لټیت: پیاویکی ټازاو به هه لمه ت بوو، فه رمانی ده رویشت و له ګرتنی ولاتاندا خیری لږ ده که و ته وه (۴۰). به لږ خوینه رانی سه نګین، ټم سولتانه پایه داره دینداره، ژور قاره مان و جوامیر بووه له شه ره کاند، موجهیدو غازیه کی پالنه وان بووه، میریک نه بووه خوی له سه ر جیګای نهرم و ګهرم پالنه اتا هه وه داروده سه ته که شی ره وانه ی شه ر بکات، به لکو خوی له ګه لیان له شه ره کان به شداریووه، وه زولم و ده سترژی له که س قبول نه کړدووه چ له هه ولیر بیت چ له ده ره وه ی ټه ماره ته که ی، ټو که زاوی صلاح الدین ټه یوبی بوو، له ګشت شه رو ګه زاکان له ګه لید ابووه و سوارچاکی سه ره کی سوپا که ی بووه.

خوینده واری و بایه خدانی به زانست و روښنبری

سولتان موزه فقه رهددین ژور بایه خی به خوینده واری و زانست و زانایان داوه، ریژدارتین چین به لایه وه زانا و نووسه ر و ټه دیبان بوو، خوښی ژور چه زی به زانست ده کړد، هه رده م خه ریک بووه به فیربوونی، په راوی (المسند فی الحدیث) ی له ریګای (ابو علی حنبل بن عبدالله الرصافی) و که سانی دیکه ش خویندبوو (۴۱).

سولتان موزه فقه رهددین مه یلی بۆ زانستی (میژوو) هه بوو، (ابن خلکان) ده لټیت: (موزه فقه رهددین ګوګبری هه ندی بایه تی میژووی له به ربوو، ژور جاران ده یګیرایه وه (۴۲).

کاتیکیش زانا به ناوبانګ (ابن دحیه) په راویکی بۆ مه ولود نه به وی نووسی سولتان موزه فقه رهددین خه لاتی کرد.

داهینانی ټاهه نگی یادی له دایک بوونی چه زره تی محمد (d)

سولتان موزه فقه رهددین سه ره رای ټو دینداری و چاکه خوازیبه باسمانکرد، ناسراو بوو به وه ی که ژور پیغه مبه ری خوی خوښ ده ویست، خوښه ویستیه که ره گی و له ناخی داکو تابوو هه ر به هوی وه یادی له دایک بوونی چه زره تی هینایه کابه وه، له هه ولیره

ئەم ئاھەنگ گىزانە بەدۇنيا بىلەن بولمىش،
شانازىيەكى بىي ۋەنەي لە مېژوۋى ئىسلام
ھەولتېرىيەكان تۆماركرد .

(ابن الشعار) دەلىت: (موزەففەرەددىن شىتېكى ئەوتۇي داھىنا، نە مېرەكانى ئىستاو نە خەلىفەكانى پېششەر نە ياندا زانى و نە يانكردبو، پېرۆزىيە و ئاھەنگ گىزان حورمەتېك بوو لە پېغەمبەرى خوا) (۴۳) بەر لەو كەس بەو شىئو رېكخراو و بەرچاوه ئەم يادەي نەكردۆتەو (۴۴).

دوو مانگ بەر لەھاتنى رۆژى مەولود، موزەففەرەددىن گوگېرى ھەموو شىتېكى شىتېكى ئامادە دەكرد، وە پېش خەلگەكە دەكەوت و لەگەل كارگەرەكاندا كەپرو گومەزلىكى زۆرى لەتەختە دروست دەكردو بەخىووت (سرادى) گەورە بانى ھەوشەو گۆرەپانەكانى دەگرت و چىن چىن دايدەمەزئاند ،جارى وا دەبوو دەگەيشتە بېست گومەز، جگە لەمەش لە گۆرەپانە گەورەكەي نزيك قەلا، دەوار گەلىكى زۆرى بۆ ئەو ميانانەش ھەلادە كە لەولتاتانى نزيكى وەك بەغداو موسل و ولاتى فارس و شىنگال و (نصبين) و جەزىرەو بەو بۆنەيەو روويان لە ھەولتېر دەكردو ئەو شاند و ميانانە، زۆرتەر مەلاو سۆفى و دەرويش و وتارخوین و قورئان خوین و مەولود خوین و شاعيران بوو (۴۵).

بەو شىئو يەي ئەم يادە لەپەرتوكە مېژوۋىيەكان باسكراو، باباى خوینەر سەرسام دەبېت بەوكانى ھەولتېر، لەم سەردەمە دەبىنى فېستيفالى گەورە لەنىو شارەكانى رۆژئاوا رېك دەخرېت و بۆ ماو يەكى چەند ھەفتە يەك لەنىو شاردا خەرىكى نەمايش دەين، سولتان موزەففەرەددىن لەكەتاتى خۇيدا لەھەولتېر ئەم جۆرە فېستيفالانەي ھېناو تەكايەو. ئەم ماو يە كەمىكان نەبېت ئەگىنا زۆرىنەي دانىشتوانى ھەولتېر بەشدار ئەبوون نەدەچوونە سەر ئېش و كاربان.

سولتان موزەففەرەددىن، ھەموو رۆژىك دواى نوپىزى عەسر، لەقەلات دەھاتە خوارو سەيرى ئەو نەمايشە جوانانەي دەكردو گوپى لە گۆرانىيەكان رادەگرت، بەشەوئېش دەچوہ خانەقاو لەوئى گوپى لەمەولود دەگرت، بۆ سەبەينى بەيانىيەكەي دواى نوپىزى بەيانى دەچوہ وراوكردن، پېش نوپىزى نېوہرۆ دەگەرايەو ھەو سەردەكەوتەو سەر قەلات، لەسەرتاى مانگى (صفت) تا سەرتاى (ربيع الأول) ي بەم شىئو يە بەسەر دەبرد تا شەوى مەولود دەھات، ئىدى لەوشەو دە ئاھەنگەكە ھەند گەرم دەبوو دەھاتە جۆش، پاشان نوپىزى مەغرىبى لەقەلا دەكردو دادەبەزىيەو، بەدەست و پېئوئەندىكى تايبەتەي بىي وئېنە بەرەو خانەقا دەكەوتە رى و بەكۆمەلئى مۆم بەدەست

دەور دەدرا، دوو مۆم يان چوار مۆمى گەورەش ھەريەكەيان ھېستەر سوارىك رادەگرت.

بۆ رۆژى مەولودەكەش، ھەر لەبەيانى زوہوہ، دىيارى و خەلاتى بوخچە پېچراو، ھەريەكەو بەدەستى دەروپىشكەوہ (سۆفییەكەوہ)، لەقەلاتەوہ بەپىز دادەبەزى و بەرەو خانەقا رېچكەيان دەبەست، لەخانەقا سەران و گەورە پياوانى شارەكە خربونەوہ و كورسەك بۆ وەغزخوان، بەبەزىيەكەوہ دانرابو، كەژاوەيەكى تەختەي بەپەنجەرەش دامەزبابو، موزەففەرەددىن گوگېرى لەسەرى دادەنىشت و لەپەنجەرەكانەوہ بەھەموو لايەكدا دەيروانى و سەيرى ھەشاماتەكەي دەكردو سەريەرشتى نەمايش سەزىيەي دەكرد كە بەو بۆنەيەو تا درەنگانىكى عەسر بەردەوام دەبوو. بەكۆتايى ئەو رېورەسمەش ئىدى ھەموويان بەجارى دەچوون بۆ نانخواردن، پاشان بۆ گوگېرتن لەوتارە گەورەكە، دوپارە كۆدەبونەوہ كە بەدرىزايى ئەو شەوہ تا سپىدەي بەيان درىزەي دەكېشا (۴۶).

ئەم وتارە بەباس و خواسى رەوشت و ئاكارى ھەزەرەتەي پېغەمبەرى (د) دەست پىي دەكرد، بەخویندەنەوہى بەسەرھاتى (المعراج) تەواو دەبوو .

(ابو الخطاب عمر بن الحسن) ي ناسراو بە (ابن حىيە البلىسى) لەسالى

خۆراكىكيان كەردوہ كە لەو ئاھەنگانەدا دەخرانە پېش خەلك، دەلېن ئاژەلېكى زۆر لە (مەرو گاو حوشترو ئەسپى قشلمش) دىتراوہ، ھەروہا خوانەكە پېنج ھەزار سەر ئاژەل و دەھەزار مېشىكى برژاوى لەسەر بووہ ،سەد ھەزار سىنىو، سى ھەزار دەفرى پەر لە ھەلواى لەسەر رېزكراوہ (۴۹). لە رۆژى مەولود دوو سەفرەي گەورە رادەخران، يەك لە گۆرەپانەك بۆ خەلگى رەشۆكى، نان و پېخۆرىكى زۆرى لەژمارە بەدەرى لەسەر ريز دەكرا، سەفرەي دووم، لەخەنەقا بۆ ھەشاماتەكەي ئەوئى رادەخر (۵۰).

ئاھەنگەكەش بەخەلاتكردى مەلاو وەغزخوان و قورئانخوین و شاعيران كۆتايى دەھات، بەتايبەتېش خەلاتكردى ئەو كەسانەي لەدەرەوہى ولات دەھاتن. بەلئى خوینەرانى سەنگىن، ھەرچەند وەصفى ئەو يادكرنەوہيە بنوسىن كۆتايى نايەت، ئەم سولتانە دلسۆزو دىندارو عاشقەي ھەزەرەتى محمد (د) ھەرچى مال و سەروەتى ھەبووہ سالانە لەپېتاو خۆشەويستى خۆشەويست (د) خەرجى كەردوہ ھەژارانى پىي دلخۆش كەردوہ، زۆر ھونەرە سەركردەيەكى وا، خاوەن سەروەت و دەسەلاتىكى بىي وئېنە، جۆرە رەفتارگەلىكى واى لئى بەدى بكرىت، كە بەلگەن لەسەر

لوتكەي لەخواترسى و خۆنەويستى ئەم زاتە بەرزە، ھەولتېر لەم مانگەدا بەدارو بەردو بالئەدەكانيان سەمايان بوو لەگەل ئىقاعى و ئاوازو سەداى مەدىحەو سەلاوات لەسەر پېغەمبەر (د)، وەك (ابن الحاج) لە (مدخل) دەفەر مۆيت ئەم ئاھەنگە سىيەم جەزنى موسلمانانە، ئەوكان و ئىستاشى لەگەل دابىت، ھەولتېرىيەكان بەچەزنى دادەنىنن و ھەموو سالتىك بەپەرۆشەوہ لە چاوەروانى ئەم رۆژەدان.

وفاكردى و شوينى مەرقدى
سولتان موزەففەرەددىن

سولتان موزەففەرەددىن ھەولتېر، لە بەراواى (۱۸) ي رەمەزانى سالى

(۶۰۴/ك/۱۲۰۷) نا كە لەھەولتېر بوو، لەودەمەدا كىتېپكى دانا بەناوى (كتاب التنوير في مولد السراج المنير) و بەديارى پېشكەشى كرد بە سولتان موزەففەرەددىنى گوگېرى، بۆ ئەوئى بەم بۆنەيەوہ دلى خۆش بكات، (ابن حىيە) كىتېبەكەي خۆي لەبەردەم سولتان خویندەوہ، ئەوئېش ھەندى پىي خۆش بوو ھەزار دىنارى خەلات كرد (۴۷). (ابن الشعار) دەلىت: (يەكئى بووم لەوانەي كە گويم لىبوو كىتېبەكە بۆ مەلىكى گەورە، موزەففەرەددىنى گوگېرى دەخوینرايەوہ)، (ابن خلكان) يش دەلىت: (لە جمادى الآخرە سالى ۲۵۰ك لەھەولتېر، لەشەش ئەنجومەن و كۆبونەوہدا گويمان لەم كىتېبە گرتوہ (۴۸).

مېژوونوسان بەدرىزى باسى ھەموو جۆرە

(٦٦٠/ك/١٢٢٣) له ماله كهى خويدا كه كه وتبوه دوروبه رى شار، كوجى دوايى كرد، تهرمه كه يان برده قه لاوله وى به نه مانه ت به خاكيان سپارد تا وادهى حه ج، چونكه پيشتر رابيساردبو له و گوره دا بينيژن كه له چيائى (عهره فه) بؤ خوى ناماده كردبوو. بؤ سالى نوى كه حاجيان بؤ حه ج كه وتنه رى، قه بره كه يان هه لدايه وه و تهرمه كه يان ده رهيئاو له گه ل خويان برديان، به لام له و ريگا بيابانه هات و نه هاته، ئاوييان لى براو ماندوو بوون، ئه و سالة حه جيان بؤ نه كرا، ناچار له ريگه ي شارى (لينه وه)، خويان و به تهرمه كه گه رانه وه و به باشتريان زانى له سر ريگاي به ژانى (كوفه) له (نه جه ف) له نزيك مه شه هدى ئه ميري ئيمانداران (عه لى كورى ئه بوتاليت) سه لامى خواي له سه ر بييت، بينيژن (٥١).

سه باره ت به مهرقه ده كه ي ئيستاى هه وليئر

ئو مهرقه ده ي ئيستاكه له هه وليئر هه يه، كه وتوته شه قامى موزه ففهره ييه به رامبه ر پاريزگاي هه وليئرو، خه لكى زياره تى ئه كهن، به بوجوونى ليكو له ره وان ئه مه گورى ئه و نيبه، به لكو ده لئين گورى باوكيه تى (زين الدين على گچك) كه وابوو با به نيه تى سولتان موزه ففهره ددين زياره ت نه كريت، هيجيش له مه قامه كه كه م نايبتيه وه ئه گه ر له سه ر له وحه كه ي به رده گا وشه ي باوك يان (والد) له پيش (هذا قبر... سلطان مظفر الدين طوطبري) دابيين.

ئايا مهرقه ده ي راسته قينه ي له كينده ره، ئه و راجيائى تيدايه، به پيى كتبه كاني ابن كپير و ابن خلكان بييت ئه و له كوفه نزيك مهرقه ده ي حه زره تى عه لى نيژراوه، وه لى ئيمه له پياوى به ئه زمون و باوه رپيكر او بيستومانه كه (چاكي بن عه ردى) ئه وه ي پال وه زاره تى شاره وانى ئه و قه برى سولتان موزه ففهره ددينه، ئه وانه ش كه ئه و قسه ده كه ن هه موو پياوى وه لى و دوستى خوان، وه شاره زان له مهرقه د و شوينه واره كاني هه وليئر.

كو تايى

ابن خلكان ده لئيت ئه گه ر باس و خواسى سولتان موزه ففهره ددين به ته وايى بكه ين پيوستى به كتبييك هه يه، بويه ئيمه ش به ده يان وتارى له م جو ره ناتوانين مافى ته و او به سولتان موزه ففهره ددين ي پابه دار بده ين، ئه و تاجى سه رى ئيمه يه، به يه كيئك له ئه وليا كاني داده نيين، بى ئه نده زه خيرخوازو چاكه ويست بووه، ئه وه ي ئه و كردويه تى هيجى كه متر نه بووه له عومه رى كورى عبدالعزيز ئه گه ر ژورتريش نه بوويت، ئاسه وارو

كارگه ي ئه م زاته تا ئه م سه رده مه ش به سه ر هه وليئريه كان ماوه، له هه موو جيهان هه وليئر به خو شه ويستى حه زره ت (D) ناسراوه، هيوادارم خه لكه دلسوزه كه ي ئه م شاره له م مانغه دا، له سه ر شيوازي باب و بابيرانيان شار برازيئنه وه، به هه ر شيوه يه كه بييت خو شه ويستى خويان بؤ خو شه ويست (D) ده ربه رن، لايه نى ده سه لاتييش به تاييه ت پاريزگا حه ق وايه پاش خويندنه وه ي ئه م وتاره و زانينيان به كاره كاني سولتاني هه وليئر له مانگى مه ولود قو لى مه ردايه تى لى هه لبه كنه، ئه م ياده ره سه نه به م شاره نه ك كرئيمس و ئه وانى دى، گه ر به نيوه ي بؤ ئه و يادانه ده كريت بؤ يادى مه ولود بكرئيت له لايه تى پاريزگا وه هه ر ده ستخوشيان لى ده كه ين.

ئه مه پوخته يه كه بوو له ژيان و به سه ره اتى ئه م كه له پياوه خو شه ويسته، باسيكى كورت بوو له حالى شارى هه وليئر له مانگى مه ولودى پيروز، به ره كه تى حه زره تى پيغه مبه ر (D) به رده وام له هه وليئر هه بووه و تا ئه م يادو خو شه ويستيه ي دانيشتوانى مابيت بؤ حه زره ت ده ميئيت، جگه له م مانگه، هه ر يازده مانگه كه ي دى له شارى هه وليئر هه موو دووشه ممه و پينجشه ممه يه كه مه ولود هه يه، ئه و وتاره ده چيئه ميژووه، هه ر بؤ ميژووش ده ليم، ئيستاكه كه سالى ١٤٣٣ كوچييه به رده وام مه ولود ده خو يندريته وه، به تاييه ت له ته كي و خانه قاكان، كه به رده وام خو شه ويستانى روسول الله تبايدا خرده بئه وه هه روه ك زه مانى سولتان موزه ففهره ددين وايه، لايه نى كه م هه فته ي جارئك مولودى رسول الله ده خو يندريته وه و به نده ش يه كيئكه له وانه ي كه ژورينه ي دووشه ممه و پييج شه ممان به شدارى ئه م مه ولودانه ده كات، ده نگ و سه داي قه صيده ي بورده (مولاي صل وسلم...) له م شاره نابريته وه و كو تايى نايه ت، به پشتيوانى خوا و هييمه تى رسول الله (صلى الله عليه واله وسلم).

به راويژه كان

١. گوگرې: له دوو وشه ي توركى پيئك هاتوه (گوگ) واته شين، (بورى) واته (گورگ) به هه ردوى ماناي (شينه گورگ) ده به خشيت (ابن خلكان، ٢٧٧/٣).
٢. هه موو سه رچاوه كان وا ده لئين ته نها (الذهبي) ده لى: (له قه لاهه ي هه وليئر له دايك بووه) تا ريخ الاسلام.
٣. الكامل فى التاريخ ٣٣١/١١.
٤. وفيات الأعيان ٢٧١/٣.
٥. ابن الشعار، له ده ستنوسى (عقود الجمان) و (المنذري) و (ابن خلكان) ٢٧٧/٣ ئه م ناوه يان لى نايه.
٦. الفتح القسطنطيني، ص ١٨٩.
٧. النوادر السلطانية، ص ١٨٩.
٨. وفيات الأعيان، ٢٧٠/٣.

٨. اسماعيل غالب/ مسكوكات تركمانية ص ١٣٩.
٩. الاصفهسلار، واته: سوپا سالار، الفاسى/ العقد اليمين ١٠٠/٧.
١٠. الفنون الإسلامية والوظائف على الأثار العربية، ٦٦٢/٢.
١١. وفيات الأعيان ٢٧٢/٢، شذرات الذهب ١٣٨/٥.
١٢. القزويني، اثار البلاد، ص ٢٩٠.
١٣. البداية والنهاية، ١٣٦/١٣.
١٤. وفيات الأعيان ٢٧٦/٣.
١٥. العسجد المسبوك، ص ٢٣٠.
١٦. بيت النار: ياقوت الحموى له (معجم البلدان) ٥٢٢/١ دا ده لى: (گونديكى گه وره ي هه وليئر به لاي موسلدا).
١٧. مرآة الزمان، ج ٨/ ص ٦٨٢.
١٨. وفيات الأعيان ٢٧٣/٣.
١٩. اثار البلاد، ص ٢٩٠.
٢٠. مرآة الزمان ٦٨٢/٨، البداية والنهاية ١٣٧/١٣.
٢١. شذرات الذهب، ١٤٠/٥.
٢٢. وفيات الأعيان ٢٧٣/٣.
٢٣. مرآة الزمان، ابن الجوزي.
٢٤. البداية والنهاية، ١٣٧/١٣.
٢٥. مرآة الزمان ٦٨٢/٨.
٢٦. سقاء الغرام ٣٤٥/١.
٢٧. (الست) واته (خانم) مه به ست خوشكى (الملك الناصر حسن) سه ردارى ميسره، بروانه (العقود اليمين) لاپه ره ١٠١.
٢٨. سقاء الغرام، ٣٤٥/١.
٢٩. (المغمس) جيگايه كه له لايه كى حه ره مه وه، مه يدانى ئه و فيله بووه كه كاتى خوى (أبرهه) هيئابووى، بؤ رووخاندنى كه عبه، اخبار مكه ج/ص ١٤٣.
٣٠. العقد الثمين، ١٠٠/٧.
٣١. محمد علي، الإسلام والحضارة، ج ١/ ص ٣٢٧.
٣٢. مرآة الزمان، ج ٢/ ص ٦٨٢.
٣٣. وفيات الأعيان ٢٧٣/٣.
٣٤. عقود الزمان، ج ٧.
٣٥. وفيات الأعيان ٢٧٣/٣.
٣٦. العسجد المسبوك، ص ٢٣٠.
٣٧. وفيات الأعيان، ٢٧١/٣.
٣٨. القزويني، اثار البلاد، ص ٢٩٠.
٣٩. المنذري، التكملة ١٤٤/٧.
٤٠. تلخيص مجمع الأدب ج ٥/ ص ٥٨٠.
٤١. مرآة الزمان ٥٣٧/٨.
٤٢. وفيات الأعيان ٢٧٦/٣.
٤٣. العقود الجمان ١٥٦/٥.
٤٤. العمري، منهل الأولياء ومشرب الأوصياء من سادات الموصل الحدباء، ج ٢/ ص ٣٢.
٤٥. ابن خلكان ٢٧٣/٣.
٤٦. مرآة الزمان ٦٨١/٨.
٤٧. ابن خلكان ١٧٢/٣.
٤٨. البداية والنهاية ١٣٧/١٣.
٤٩. مرآة الزمان ٦٨١/٨.
٥٠. ايت خلكان ٢٧٥/٣.
٥١. مرآة الزمان ٥٨٣/٨، ابن خلكان ٢٧٥/٣، البداية والنهاية ١٣٧/١٣.
- سه رچاوه ي سه ره كى (أربيل فى عهد الاتابگى) دانراوى (د. محسن).

یادی مهولود له دیدی زانایانی دهقهری گهرمیانهوه

ماموستا مهلا حه مهئهمین که لاری

**په یامی ئیمه له م یاده دا هه مان
په یامی پیغه مبهری ئازیزه، که
خوی له ناشتی و نویبونه وه و
برایه تی و خوشه ویستی و
یه کسان و داد په روه ری
ده بینیته وه**

ئا: عبدالله ئه حمهد

یه کسان و داد په روه ری ده بینیته وه، ئومیده وارین هاتنی ئه م یاده پیروژه کردنه وه ی ده رگای خیره خوشی و گه یشتن بیست به ئاوات و ئامانجه کان به پوری کوردستانیان و عیراقیه کان و ته واوی موسلمانان له سه ر گوی زه وی

شانازیمانه، که ئه بینین سالانه به بی سارد بونه وه به گروتینکی زیاتره وه کومه لگه ی کورده واری به جوانترین شیوه یادی مهولود به رزو پیروز راده گرن، په یامی ئیمه له م یاده پر شکویه دا هه مان په یامی پیغه مبهری ئازیزه، که خوی له ناشتی و نویبونه وه و برایه تی و خوشه ویستی و

ماموستا مهلا حه مهئهمین که لاری ئه ندامی مه کته بی ته نفیزی و سه رۆکی لقی گهرمیان یه کیتی زانایان بو یادی مهولود گوتی: روونه که په یامی ئیمه وه کو زانایانی ئابینی له یادی له دایکبونی سه روه ری مرقایه تیدا نویبونه وه و پابه ندبونه به ریازی ئه و په یامبه روه، جیگه ی خوشحالی و

ماموستا مهلا ئاراس نجم

میلله تی کورد هه میشه خوشه ویستی هکی به جوش و خرۆشی بو پیغه مبهری ئیسلام هه بووه

کورد و اربیل و سولتانه که مانیان بر دووه، هه ره له و ساته وه تانیستا یادی مولود له کوردستانی ئازیزدا بایه خی زوری پی دراوه له مزگه و ته کان و ماله کان و ته نانه ت کوجه و کولان و بازه راکانیشتا، خه لکی شتیان به خشیه ته وه و به بالای ئه و ئازیزه دا هه لیان داوه، سرودیان خویندۆته وه.

ئه مروه مه ولودی پیغه مبه رمانه ..

ئه و پیغه مبه رهی که ره هبه رمانه

مانگی مه ولودت کونزاری ژینه

هیاو ئاواتی پیای به دین ..

جه ژنت بو ده گیرین گشت سال به م چینه

په نات بو دینین مه مان ره نجینه ..

ده سه لاتداری ئه و کاته ی کوردستاندا به شیوه یه ک بووه قوربانیان له پیتاویا داوه، پیاوکی وه ک سولتان مزه فه ره له سۆنگه ی مه حه ببه تیه وه بو حه زره ت، یه که م که س بو له عاله می ئیسلامیدا له یادی له دایک بوونی ئه و خوشه ویسته دا ئاهه نگی گیراوه هه موو زانایان و خواناسانی ئه و کاته ی بانگه یشت کردوه، هه موان بی دوو دل و ئینکار کردن به شداریان کردوه، قال الحافظ ابن کثیر فی تاریخه (کان الملك المظفر ابو سعید یعمل المولد الشريف فی ربیع الاول ویحتفل به احتفالا هائلا وکان شهما شجاعا بطلا عاقلا عادلا رحمه الله) بو ئیمه ی کوردزویان جیکه گه ی شانازیه کاتیک زانایان له سه ر ئه م بابه ته نوسیویانه، یان لیدوانیان داوه ناوی

هه روه ها به ریز ماموستا مهلا ئاراس نجم به رپرسی ناوچه ی ده ره ندیخانی یه کیتی زانایان سه باره ت به و یاده وه به و شیوه هاته دوان و گوتی: له و کاته وه ی که ئابینی پیروزی ئیسلام گه یشتوته کوردستان میلله تی کورد به سنکیکی فراوانه وه و به دلکی پاک و جوش و خرۆشه وه باوه شیان بو کردته وه و پیتشوزانان لئ کردوه، هه ره له و ساته وه خوشه ویستی هکی پاک و بی له که یان بو ئیسلام و په یامبه ره که ی هه بووه خوشه ویستی پیغه مبه رهی خوا لای موسلمانانی کورد زویان، بی جیاوازی له نیوان پیرو گه نج و ئافره ت و پیای خوشه ویستی هکی به کوروتین و بی سنور بوه، به تابییه ت ئه م خوشه ویستی هکی پاکه له دل کاربه ده ستان و

با به شوینکه و ته یی نهو پیغه مبه ره بو هه موو دونیای بسه لمینین که پیغه مبه رمان خوش دهویت

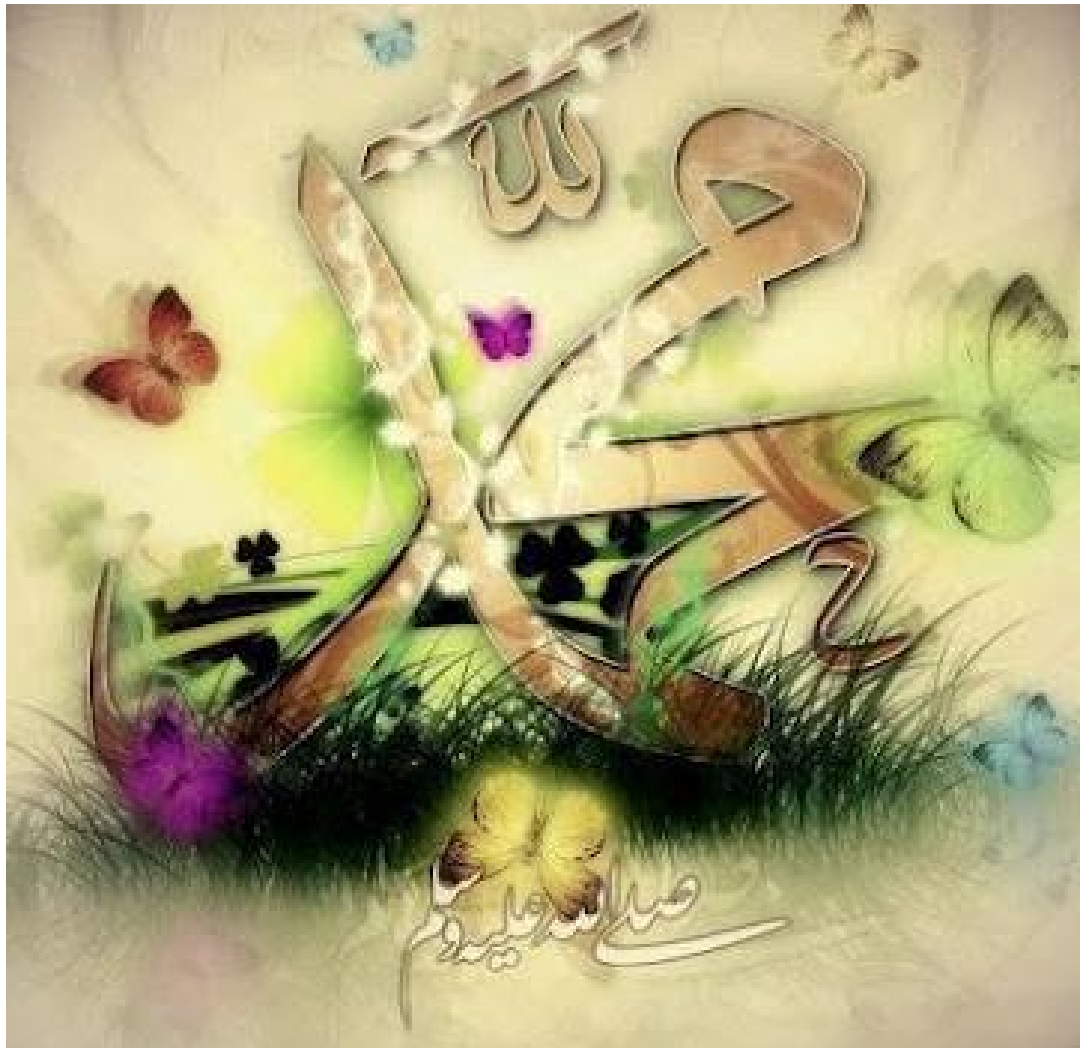

که واته له ورژدهدا با به یه که وه کورو مه جلیسی شه رعایانه بیه ستین به قورئان خویندن و روژو و ته سببجات و سه لاوات له سه رنه و پیغه مبه ره (صلی الله علیه وسلم) وه باسی نه و ژیا نه پر له به ره که ته بکه یین وه کو خوی گه وره سویندی پی خواردوه: عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ: "مَا خَلَقَ اللَّهُ وَمَا ذَرَأَ وَلَا بَرَأَ نَفْسًا أَكْرَمَ عَلَيْهِ مِنْ مُحَمَّدٍ،

له مانگی مه ولودا وه کو یاوه ران (اصحاب) دلخوش بچین به له دایکبونی، وه کو له م فه رموده دا ده بیینین چون دلخوشی خویان ناشکر کردوه
عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ فَمَا رَأَيْتُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ فَرِحُوا بِشَيْءٍ فَرِحَهُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ/ صحيح البخاري - (۳۱۱/۱۲).

پاشان ماموستا مهلا عبدالهادی هیدایهت پیش نوژو و تارخوینی مزگه وتی خیرخووازان له ناحیه ی رزگاری سه بارهت به مه ولود گوتی: پیویسته له سه ره موو نیمانداریک به بیستنی ناوی مانگی مه ولود دلخوش بییت، چونکه له و مانگه دا خوی گه وره دونیای (منور) و رووناک کرد به له دایکبونی رسول الله (صلی الله علیه وسلم) جیگه ی خویه تی

وَمَا سَمِعْتُ اللَّهَ أَقْسَمَ بِحَيَاةِ أَحَدٍ غَيْرِهِ {لَعَمْرِكُ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ} . قَالَ الْمَفْسُورُونَ بِأَجْمَعِهِمْ: أَقْسَمَ اللَّهُ هُنَا بِحَيَاةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَشْرِيفًا لَهُ، احكام القرآن لابن العربي. /دلائل النبوة/ تفسير الطبری
که واته با به شوینکه و تنی وه نه نجامدانی سوننه ته کانی (صلی الله علیه وسلم) یادی مانگی مه ولود بکه یین وه بو هه موو جیهان بیسه لمینین، که پیغه مبه ری خویمان خوش دهویت خوی گه وره ناوی که وسه ره به نسبی هه موومان بکات به ده سستی پیروزی رسول الله (صلی الله علیه وسلم).

نالی له جزوری مه دینه دا

شیخ نوات نه قشبه ندی *

عالمه مه

رؤږی که ووشکه، شه و تهره کافورو

عنه نبره.

کافور: بون خوشبیه که له بهری دره ختی که سپی و ووشکه.

عنه نبر: بون خوشبیه که له سکی ماسی دهرنه هیندیت په شو و تهره.

واته شه شاری مه دینه بون خوشه شه و پوږی بون خوشی نه داتوه به هم مو جیهاندا، پوږه که و وشک سپیه و هکو کافورو شه و هکلی و هکو عنبر وایه.

لیوم له پوږی رؤشنی کافوری وشکی، وشک

چاوم له شه بنمی شوی وهک عنبره

ته ره

له تاو خه فته نه ببینی مه دینه لیوم و هکو کافوره که و وشکه و چاوم و هکو شه و هکلی پر شه ونمه و شه سیرین باره.

ته بیه که یه عنی ته بیب و تاهیر به

ره وحی پوچ

فهرقی نه لین گلی له گول ناوی له

که وسهره

شه شاری مه دینه ناوه که له خویه تی واته پاک و بون خوش به هکاری هناسه جبریل نه ونده هاتوه ته ناوی، جیاوازی له شوینانی تر نه وهسه که شه خاکه که له گول و ناوه که ناوی که وسهره.

یه عنی گولاوی قودسه گلاوی ره فغ نه کا

نه و خاکه چاکه وو نه و ناوه مه ته ره

خاک و ناویک و هها پیروز بیت که واته گلاوی گونا هباران به و خاکو ناوه لاده چیت.

لیروه و بومان دهره که ویت یاران کوردان همیشه تامه زوی مه دینه و دیداری شه زه ته ره سوله لا بوون.

له بهر هکلی ولاتی بابان عاشقانه نه پشکویت و وهکو مهردان نه چریکتی، دهی بزنانین شه شه مری شاعرانه چی نه بیژی:

نه ی ساکینی ریازی مه دینه مونه ووهره

لوتفی بکه بفهرمو مه دینه منه ووهره.

حزرت له شیرین که لامیا نه فرموت: ﴿ ما بین بیته ومنبری روضه من ریاض الجنة ﴾ واته نیوان مال که مو دوان که م باخچه په که له باخچه کانی به هشت، خو هر شه و مال په که حه زه تی تیدا نه سپرده کراوه، بویه مه لا خدر پوو له خوشه ویت ده فرموت شه شه و که سهی که نیشته جی باخچه شاری مه دینه روناکی لوتقم له گله بکه و بفهرمو وهره شه مه دینه منه و تو ش وهره ناوی.

عهرشی بهرین که دائیره یه رهوزه مهر که زه

فهرشی زه مین به عهر صیه ته بیه

موجه و هره.

خو شه گهر عهرشی خودایی خپ بیت و له پانیدا هیچ شتیک هواتای نه بیت شه گوپی حه زه ناوه ندی شه پانی و گوره بیه، وه هم مو زه ی به بوونی شاری مه دینه پیغه مبهری خوا پازینراوه ته وه.

ته بیه که یه عنی عه کسی به قیعی هه موو

عه لیر

ته بیه که یه عنی مایه یی نه و میشکی

نه زفه ره.

شه شاره شیرینه وینه به قیعی که گوپرستانه که شه شاره شیرینه به (جنه البقیع) ناو شه بریت بون خوش و دره خشانه، شه شاره له عه تر و میک و عه بیری پالفته و پوختی شه زفه دروستکراوه.

ته بیه که یه عنی پوږو شوی تی بی

پیغه مبهری نیسلام محمه د (دردی خوی له سهر بیت) هر له و کاته که خوی میهره بان ره وانه ی کرد، پارچه په که بوو له په حمت و سوزی خوی بو ناده میزاد، که مات بوو په هکاری برای و سوزو ده ستگرتنی په کتری و جاریکی تر بوونه وه به بنده ی په روهردگار، هاتنی خوشه ویت و ابه سته ی بوونیه تی، واته له دایک بوونی هکاری په حمت، خو بو هر نیعمت و به خشینیک شایسته ی شوکرانه بزیری خوی، که واته خودایه شوکر بو تو که شه پیغه مبهرت په وانه کردو و له دایکیت هینا، شه کورته ی سهره وه مانای شاه ننگی پانی خوشی و شوکرانه ی له دایک بوونی حه زه تی محمه د دردی لیبت.

شاعران و دهمته پانی کوردی زبان همیشه دهم و ه ناوو کوری خویان پازاندووه ته وه به په سن و سهنای حه زه، تا بتوان بگه نه شه وحی فه له کی دستان، تا رازو نیازی مه حره مانه له خزمهت سوپا سالاری گوپر پانی محشر بکن، پوچیان شه که نه قه لغان و سوپری تری تیره ندان، چاویان هر له قاپی فتوحی مه دینه یه، خو گو مبه دی سه وزی بیابانیش بوته سایه هومی هم مو سایه داران، ده سته و نه زهر هره موویان یا شه لئمانه یا خود صیه ی ناله ی جودایی و فوغانی به لیزمه بارانی به هارانی کوردستانه، کاروان له ولاتی گاوانه وه به نیره ندی بازرگانی پوهو شاری دلان گوزر شه کا، تا شه و کاته له قاپیدا پله ی هم مووان به به قایه ده گا که تاماون ناویان له یادگی بارانا و هکو بروسک گوزر بکا، شه پیره وه هیچ کات بی گاوان نابیت تا شه پاده ی قوتابخانه ی عرفان ه زارانی و هکو نالی دروست بکات، مه لا خدری لای خاکو خول شه مجاره یان و هکو مه ولا سهر له هردان بو مه دینه په نا شه با، توره که په له هنجیرو باخه لی له شیعری پر شه سیرنی شاره زور به دیداری بو ناستانه ی ره سول شه با، کورده فهره نجیه

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

هۆنراوهی خوالیخۆشبوو

شیخ محی الدین نهقشبهندی*

له یادی مه ولودی هه زره تی

فه خری عالم (d)

عیدی فهرخونده میلادی هه زره تی (فخر الامم)
 هه مدولله هاته وه ئه و لائه با ده ردو ئه له م
 ئه و ده بیته داعی (شر الجحیم) وهك بولهه ب
 چونكه ئه و نازادی كرد ئه وسا سووه ی به ی بائه ده ب
 موزه یه و شادی و سروره ئه رزو ئه فلاك پر له نور
 ده شت و ده رگشت کیوی توره هاته وه کاتی زهور
 دهك به خیریی نوری جاوی ئه هلی ئیمان و یه قین
 باعیسی خهلق و دوو کهون و (شافعا للمذنبین) *

یاخوا به خیر بی چرای ری ئیسلام
 بو پیغه مبه ران توی (خیر الختام)
 یاخوا به خیر بی (یا خیر الانام)
 له سه حرای مه حشر په نای خاص و عام
 یاخوا به خیر بی موندادی ئیمان
 کللی قاپی ره حمهت و ئیحسان
 یارسلو الله صلی الله علیه وسلم (یا خیر الانام)
 په ی په ی نازل بی سه لات و سه لام
 بو روچی پاکت هه تا هه تابه
 (بلا امد ولا نهایه)
 یاخوا به خیر بی ئه ی مایه ی زینم
 یادت سه یقه لی قه لبی (حزین م)
 په نام به قاپی ره حمهت هیناوه
 ئه من له گشت لا چاره م براوه

* نازناوی جه نابی شیخ له بواری شیعر نووسینه وه (هه زین) بووه .

موحه ممد (d) بوچی هاتو چی کرد؟

مودريك على عارف

له ناو كۆمه لگه ی مرۆیی و ژیا نی دنیادا، هه ر كه سه و كارو ئه رك و به پر سیاری تییه كی هه یه كه پیوسته ئه نجامی بدات، له گه ل ئه وه شدا پیگه و پله و پایه یه ك كه هه یه تی ئاستی گه وره یی و گرنگی و سه نگی نی به پر سیاری تی و ئه ركه كه ی ده ستنی شان ده كات، ئه رك و به پر سیاری تی ریسالی بوون و (به یامداری) و مه سئولییه تی (پیغه مبه رایه تی) نبووه ت، گرنگترین و گه وره ترین و قورسترین ئه ركه كانی مرۆفه له دنیادا، ئه ركه كه شی دوو لایه نه یه: مه سئولییه ت به رامبه ر به خوا و به رامبه ر به مرۆف و خه لگی خوا.

كاتێك كه به وردی ته ماشای قورئانی پیروژ ده كه یین و سه رنج له ژیا نی پیغه مبه ران به گشتی -سه لامی خوا یان لی بی ت- ده ده یین، ده بی نی ن كه به شیکیان كۆل و باری (به یامداری) سه رشانیان زۆر قورس و دژوار بووه، له نا و ئه وانیشدا پیغه مبه رانی (ئو لوله زم) زۆر ترین ئه رك و ماندوو بوون و دژواریان هاتوو ته ری و سه نگی نی و گه وره یی په یامه كه یان له ئاستی كی زۆر فراواندا بووه، په یام و ئه رك و به پر سیاری تی دوا یین په یامبه ری ئیلاهی موحه ممد -درودی خوی لی بی ت- وهك سه ر قافله ی كاروانی (ئو لوله زم) ییش له ترۆپکی گه وره یی و گرنگی و سه نگی نی دایه، ئه مه ش واده كات كه پیویست بی ت زۆر به جددی له سه ر په یامه كه ی و ژیا ن و كه سیتی ئه م سه روهر و په یامبه ره راوه ستین و هه لو ئیسته ی قو لی له سه ر بکه یین و لی بی تی بگه یین و په یه روی بکه یین.

له سو نگی ئه م پی شه كییه كور ته ی سه ره وه، ده توانین کاری سه ره كی پیغه مبه ری خۆ شه ویستمان موحه ممد -درودی خوی لی بی ت- له روانگی ئه م دوو ئایه ته پیروژه ی قورئانه وه تی بگه یین و مه غزای په یامه كه ی له م ئایه تانه دا كۆ بکه ینه وه، كه خوی گه وره له باره یه وه ده فه رموو ی ت: ﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ لَفَى ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ آل عمران/ ۱۶۴، و ﴿هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ لَفَى ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ الجمعة/ ۲.

تیگه یشتنه كه شمان بو ئه م ئایه تانه و كارو ئه رك و به پر سیاری تی پیغه مبه ر -درودی خوی لی بی ت- به م شیوه یه ی خواره پۆلین و ریزه ندی بکه یین:

۱- فی ركردن (تعلیم) ی مرۆف به په راوو به رنامه و رپیازی ژیا ن، چونكه وهك سه روهر خوی فه رموویه تی: ﴿إِنَّمَا بُعِثْتُ مُعَلِّمًا﴾ ئه وه هاتوو كه فیزی چ شتیكمان بكات؟ گرنگترین ده رس و وانیه ك كه ئه وه سه روهره خۆ شه یسته فیزی مرۆقیه تی ده كات، برتییه له وانیه (ئازادی و ئازادبوون) چونكه ئازادی كه رامه ت و حورمه تی مرۆقبوونی خۆمان پی دهناسینی و چیژی ئیختیارو سه ریشك بوونمان پی ده به خشی. ئه م وانیه ش له روانگی ئه م ئایه ته پیروژه وه فی رمان ده كات كه

ده فه رموو ی ت: ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ محمد/ ۱۹، كور ته و گوشراوی تیگه یشتن له م دهق و ئایه ته پیروژه ش له و بریگه و ماده سه ره كییه ی ده ستووری ئیلاهی و ئاسمانی دایه كه ده فه رموو ی ت: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ كه ئه مه كار و ئه ركی سه ره كی هه موو پیغه مبه ران و په یامی ئه وه ل و ئاخیریان بووه، چونكه له (ئازادی و ئازادبوون) دا مرۆف هه ست به پیگه و مه قامی ئیسانییه تی خۆی ده كات و دوور ده كه ویته وه له هه موو یاخی بوون و سه ره كشی بوون و كه سیکی یاخی و سه ركه ش.

۲- په روهر ده كردن (ترکیه) و پالفته كردنی مرۆفه كان له بیر كردنه وه و گو فتارو ره فتاری خراپ و ناباش، په روهر دركردنی مرۆف به پاراستنی به ها ئه خلاقیه كان و بره ودان به ره وش ت و ئاكارو به ها بالا ئه خلاقیه كان، ئه م په روهر ده كردنه یه كێكه له گرنگترین ئه رك و به پر سیاری تییه كانی سه ره جهم پیغه مبه ران و پیغه مبه ری خۆ شه ویستمان -سلاوی خوا یان لی بی ت- كه بریتی بووه له ته واو كردن و بره ودان به ئاكار و ره وش ته باش و جوانه كان، وهك چه زره ت خۆی ده فه رموو ی ت: ﴿إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمَّ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ﴾ كه ئه رك و به پر سیاری تی خۆی كور ت ده كاته وه له ته واو كردنی ئاكارو ئه خلاق و به ها بالا كان و گه شه پیدانیان.

۳- ره فتارو هونه ری ژیا ن و مامه له كردن (حیكمه ت)، ئه وه حیكه ته ی كه له قورئانی پیروژدا هاتوو و بووه ته ئه رك و مه سئولییه تی سه ره ورمان، له ئه مرۆفا به شیکی بریتییه له سیاسه ت و به شیکی بریتییه له هونه ری پێكه وه ژیا ن و به رپوه بردنی حكو مه ت و ده زگا و فه رمانگه كان، به شیکی بریتییه له حیكه ته ی مامه له كردنی كۆمه لایه تی و مامه له ی خیزان و ئه ندامانی بنه مال و ژن و میرد وه ت، بۆیه ده بی باوه رداران به گشتی و په یامداران به تاییه تی، له هه موو كه س زیاتر بایه خ به م چه مكو و بواره گرنگه بدن، چونكه وهك سه روهر ده فه رموو ی ت: ﴿الْحِكْمَةُ ضَالَةٌ الْمُؤْمِنِ أَنْتَى وَجَدَهَا فَهُوَ أَحَقُّ بِهَا﴾.

فه لسه فه و كرۆکی (حیكه ت) ییش، بریتییه له وه ی كه به داد په روهری و عه داله ته وه مامه له بکه ییت، له پاش پاراستنی به ها ئه خلاقیه كان و قییه م و ئاكاره باش و جوانه كان، عه داله ت پێوه ری قییه ت و نرخی ئیسانی بوونمان بی ت، به و شیوه ی كه پیغه مبه ر -درودی خوی لی بی ت- ته ماشای مرۆفه كانی كرده وه، ئیمه ش ته ماشای مرۆفه كان بکه یین و مامه له یان له گه ل بکه یین و هه لیانسه نگی نیین، تیروانی نمان تیروانی تیکی عادیلانه و داد په روهرانه بی ت، پێوه رمان له م بواره دا ئه م فه رموودانه و چه ند فه رمووده یه كی هاوچه شنی ئه م فه رموودانه بی ت، كه ده فه رموو ی ت: ﴿أَلَا لَا فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَيَّ أَجْمَعِي وَلَا لِأَبْيَضٍ عَلَيَّ أَسْوَدَ إِلَّا بِالْقُوَى﴾ و ﴿الْأَنْسُ سَوَاسِيَةٌ كَأَنَّانِ الْمِشْطِ﴾.

یادی له دایکبوونی

پیغه مبهه (d)

له نیوان شکستی

دوینی و ئومیدی

داهاتوودا

رقیب رسول روستایی

ژیانی پیغه مبهه (d) ده کریت و ده گوتیت له وتارو مه ولوود نامه و سر ووده کاندای پیغه مبهه مان (d) ئاواوو ئاواوی ده کرد، مه گه به رنامه ی پیغه مبهه مان هیچی تیدا نییه، که خه لگی ئاراسته بکات به ره و ئه وهی که ناماده بووان له داهاتوودا چی بکن، من بۆ خۆم ئه وهنده ی سه رنجی مه ولوودو یادی له دایکبوون و گوتاره ئاینیه کانم داوه، جگه له باسکردنی که سایه تی پیغه مبهه به ستایلکی لاساگردنه وه نه بیت هیچی ترم لی به دی نه کردوه. گه وره کردنی پیغه مبهه مان (d) له جیگه ی خۆیه تی، به لام گه وره کردنیش سنووری خۆی هه یه، پیغه مبهه (d) نامانجی سه ره کی بلاوکردنه وه ی په یامی خۆی بووه نه که به پیچه وانوه پیغه مبهه (d) له خودی په یامه که به گه وره تر وینا بکریت و ئه وهی که پیغه مبهه (d) بۆی ره وانوه کراوه له بهر له دایکبوون له بیر بکریت. گوتراوه سی عه قل هه یه (عه قلئ بچوک، عه قلئ گه وره و عه قلئ کراوه) عه قلئ بچوک له شته شه خسیه کان ده دوت، عه قلئ گه وره له مه ر فکرو تیگه بشت گفتوگۆ ده کات، عه قلئ کراوش هه ر شتیگ ببینیت توتی ئاسا وه کو خۆی ده گوازیته وه واته ده ریرین و گێرانه وه ی شتیکی رابردوو نه که (الانشاء) داهیتان و گۆرانکاری تیدا بکات، به مانای ئه وهی هه ر شت ده گێریته وه دووباره ی ده کاته وه ده لیت له رابردوودا پیغه مبهه (d) ئاواوو، نایا له م بۆنانه دا پیویست به وه ناکات واز له (الخبار) بهین و پرو له (الانشاء) بکه یز و بلین ئاینی پیرونی ئیسلام په ره ورده و پیگه یاندنه و په یوه ندی به ژیا نی ته واوی خه لگی هه یه، چۆن ده بیت

له دایکبوونی پیغه مبهه (d) جوړه ستایلک ده بردریته سه ر، هه ر مه پرسه ئه و به ژار بووانه ناکرینه نامانج بۆ جولاندن و تیگه یاندنی په یامی پیغه مبهه رایه تی، به لکو مه ولوود لیوان لیو ده بیت له شتی سه یرو سه مه ره، ته نیا ئه و بۆنه یه به شپوه یه کی باز نه یی به ده وری ستایشی پیغه مبهه (d) ده سووریته وه، جا ستایشه که ش هیچ داهیتانی پیوه دیار نییه. هه ر که سیگ مه ولوود نامه یه کی له بهر ده ست دایه له سه ره تاوه تا کو کۆتایی ده خوینیته وه و ناوه ناوه ده لیت "هه ر که سیگ ده یه ویت ببینی ری نه جات با بۆ روحی پاک ی پیغه مبهه بنیریت سه له وات" له نیوان هه ر بریگه یه کدا سه روودی ئاینی و "مولای یصلی" به تاک یان به کۆمه ل ده خویندریته وه. لیره دا جیگه ی سه ره نه جه نه گه ر مامۆستایه کی ئاینی وتار پیشکه ش به ناماده بووان بکات یه که دوو گوزار شت و ده ریرینی پیش له دایکبوونی پیغه مبهه (d) باس ده کات و له چوارچێوه ی یه که دوو په رتوو کدا ده خوینیته وه، له قورئانی پیرویشدا دوو سی ئایه ت ده رده هیندرین که له ستایشی پیغه مبهه ردا هاتوون. باشه خودا داوا له پیغه مبهه (d) ده کات که ریبازی پیغه مبهه ابراهیم (دروودی خوی له سه ر بیت) بگریته بهر، ابراهیم پیغه مبهه ریش خودا به ته نیا "به گه لیک ناوی ده بات، ابراهیم (دروودی خوی له سه ر بیت) توانی گۆرانکاری له فکری ته واوی خه لگی په یدا بکات له ریگه ی تیکشکاندنی ئه و نه ریته دزیوه ی که گه له که ی به ده وریدا ده خولایه وه، بۆچی ته نیا باس له

به ر له ئیستا ده مگوت یادی له دایک بوونی پیغه مبهه (d) به لای منه وه جیی سه رنجه، چونکه یادکردنه وه مانای ئه وه یه که سیگ مرده ی و دواتر له کات و ساتی مردنی یان له دایکبوونی باس له بیر هه ر یه کانی بکریت، ئینجا ده مگوت خۆ پیغه مبهه مان (d) نه مردوه، تا کو له ریگه ی یادی مه ولووده وه زیندوو بکریته وه. پیغه مبهه (d) یانی په یامی خودا، به واتای ئه وه دیت که دارپژه ری به رنامه ی ژیا نی مرۆفایه تیه له ریگه ی وه چی خودا وه! پیشتر ئاوا ده دوام و گفتوگۆم ده کرد، به لام له ئیستادا خه ریکه به شیوازیکی دیکه ئاراسته ی قسه کانی خۆم بگۆرم و بلیم پیغه مبهه (d) له بیرو هۆشی ئیمه دا مردوه، بۆیه به په رۆشه وه یادی له دایکبوونی ده که یه وه چون له بیرو هۆشی ئیمه دا مردوه، به به لگی ئه وهی که ئیمه له کات و ساتیکی دیاریکراو مه ولود ده که یز و یادی له دایکبوونی پیغه مبهه مان (d) ته نیا له و دانه رۆژه کورت هه لدین و به رز راده گرین، پیم باشه به ووردی له سه ر ئه و بابته رابوو هه ستم و ته واوی بیرو بۆچوونه کانی خۆم پروون بکه مه وه نه وه کو یه کیگ به هه له لیم تیبگات و بلیت نووسه ری ئه م بابته باوه ری به یادی له دایکبوونی پیغه مبهه (d) نییه، به پیچه وانوه من خۆم به خۆش حالیه وه به ژداری یادی له دایکبوونی سه ره ورمان ده که م ئاسوودم که خه لگی له و ریگایه وه فیزی هه ندیک له داب و نه ریتی ره سه نی ئاینی خۆی ببیت و ئاشنایه تی له گه ل پیغه مبهه مان (d) په یدا بکات، به لام ئه وه ی به لای منه وه جیگه ی نیگه رانیه ئه وه یه که له کاتی به ریکردنی مه راسیمی

په یامی زانایان ژماره (۸۹) کانونی دووم ۲۰۱۳

ئىمە بەزدارى ئۇ بۇنانە بىكەن لە حالئىكدا بۇ پىكخستنى ژيانى خۇمان نەگە پىنەوہ بۇ قورئان و فەرمودەكانى پىغەمبەرى ئازىزمان (d) بەھۆى ئۇ گوتارە مردوانەى كە لەبۇنە ئاينىيەكان پىشكەش بە خەلكى دەكرىت، سەرەنجم داوہ زۆرىيەى زۆرى بۇنەكان خەلكىكى بە تەمەن لەم بۇنانەدا بەشداريان ھەيە كەمتر گەنج و لاوہكان بەشدارى ئۇ بۇنە و مەپاسىمانە دەكەن و دەپرژىنە سەرى ئۇوئەندە ھەيە ھەندىك مندال پروو لەو يادە دەكەن بۇ مەبەستى تايىبەتى و يانیش ھەر بەلايانەوہ سەيرو سەمەرەيە و دەلئىن دەبىت ئەم ئاپۇرە خەلكە چى بىت و بۇچى گىردبوونەتەوہ .

بە پىي خويىندەوہى خۇمەوہ بەزدارى نەكردنى گەنج و لاوہكانمان بۇ ئۇوہ دەگەپىتەوہ، كە ئىمە نەمانتوانىوہ بەشئوہيەكى تەندرووستانە پەيامى خۇمان بەخەلكى خۇمان بگەينىن خەلكى بەتەمەن كە بەشدارى ئۇ و جۆرە بۇنانە دەكەن بۇ ئۇوہ نىبە كەشتى لى فېر بىن، بەلكو ھەر خۇشەيەكە دەيەوئىت ئۇ و خۇشەيەى لەو تەمەندا بەو يادە بباتە سەر، چونكە باسى شتى رابردوى بۇ دەكرىت و دللى خۇى پى ساپىژ دەكات. بەقەناعەتى خۇمەوہ بەشى

زۆرى مامۇستايانى ئايىنى نوئىنەرى ھىچ چىن و توئىژىكى نىو ئۇ كۆمەلگەيە نىن، تەنيا نوئىنەرى ئۇ پىرە پىاوانەن كە پىنچ فەپزە پىش نوئىژيان بۇ دەكەن .

پوختەى مەبەست ئەگەر مەلووودو يادى لەدايكبوون ئۇ و پۇل و كارىگەريەيان لەسەر ژيانى خەلكى ھەيە، دەپرسىن باشە بۇچى لە ولاتىك كە لە سەدا نووہدو ئۇوئەندەى خەلكى موسلمانى تىدایە دەپرسم ئايە خەلكى زياتر بەزدارى يادى لەدايكبوونى پىغەمبەر دەكەن يانیش بەگورتىنەوہ گەنجەكانمان بگرە حكومەتى ھەرىمى كوردستانىشى لەگەلدا بىت بەو بەشە پارە خەيالەيە كە بۇ سەرى سال تەرخانى دەكەن و تاكو بەيانى خەلكى ناخەوئىت و پۇلس و ئاساپىشى ئەم ھەرىمە لە نامادەباشىدان، لە حالئىكدا سەرى سالىش بەبۇنەى يادى لەدايكبوونى مەسىح پىغەمبەر (دروودى خۇى لەسەر بىت) ساز دەكرىت، بۇيە پرووى قسەم ئاراستەى مامۇستايانى ئايىنى خۇشەويست دەكەم و پىيان دەلئىم تاكايە لەنىو ئۇ و گوتارە تەقلیديە بى كارىگەريە بىنە دەرەوہو چىدىكە چاوتان لە ژيانى شەخسى و بەرژەوئەندى تايىبەتيەوہ نەبىت لەبەر دللى ئەم ئۇ، گەنج و لاوہكانى كۆمەلگەى خۇمان فەرامۇش نەكەين و

ئاگە داريان بىن و بە شەو پۇژ بچىن لە خزمەتيان دابىن. لەشويئىكدا گەنجىك ھەستا و پرسىارىكى زۆر جەوھەرى ئاراستەى من كردو رايچەلكاندم و ئاگادارى كردمەوہ خەرىك بوو لەداخان ولاتى خۇم بەجىيەلئىم! گوتى مامۇستا باشە بۇچى مامۇستايانى ئايىنى باسى پرووداوەكانى پۇژى داوييان بۇ ئىمە نەكردوہ مەن خۇم ھەر نەمزانىوہ، كە ھەندىك پروودا و پىش پروودانى پۇژى داويى پروودەدەن، گەنجەكە لە درىژەى قسەكانىدا گوتى: مەن گوئىيىستى ئۇ و جۆرە شتانە نەبووم تاكو راگە ياندنەكان گووتيان و خەرىكە پۇژى داويى دىت ئىنجا گوئىيىستى ھەندىك لە پرووداوەكانى پۇژى داوى بووم لەسەر زوبانى ھەندىك لە مامۇستايانى ئايىنى، دواتر گوتى: توخوا كەى ئەمە پاستىيە تاكو ئىستا ئاگادارى ئۇ و جۆرە تەوہرانە نەبىن، پرووى پرسىارم ئۇوہيە ئايە مامۇستايانى ئايىنى لەمەدا گوناھبارو كەمتەرخەم نىن؟ منىش لەسە زوبانى ئۇ و گەنجە ھەمان ئۇ و پرسىارە ئاراستەى ئىوہى ھىژا دەكەمەوہو ئىوہش بوخۇتان وەلامى پۇجى تىنو و شەكەتو و ماندووى ئەم گەنجە بوئىروون و عەودالى ئايىنى پىروژى ئىسلام بدنەوہ .

www.lolocat.net.tc

(نووری نه مر)

له گيرانه وه به ره و

تيگه ييشتنى گيرانه وه

مه لا جه عهفر گوانى

به ده سستی (۱۰۰,۰۰۰) قوتابى، نه گهر به لگه بېت له سهر هيچ شتيك، بيگومان نيشانهى خوشه ويستى گه نجانسه بو پيغه مبه رمان محمه مد (درودى خواى له سهر بېت).

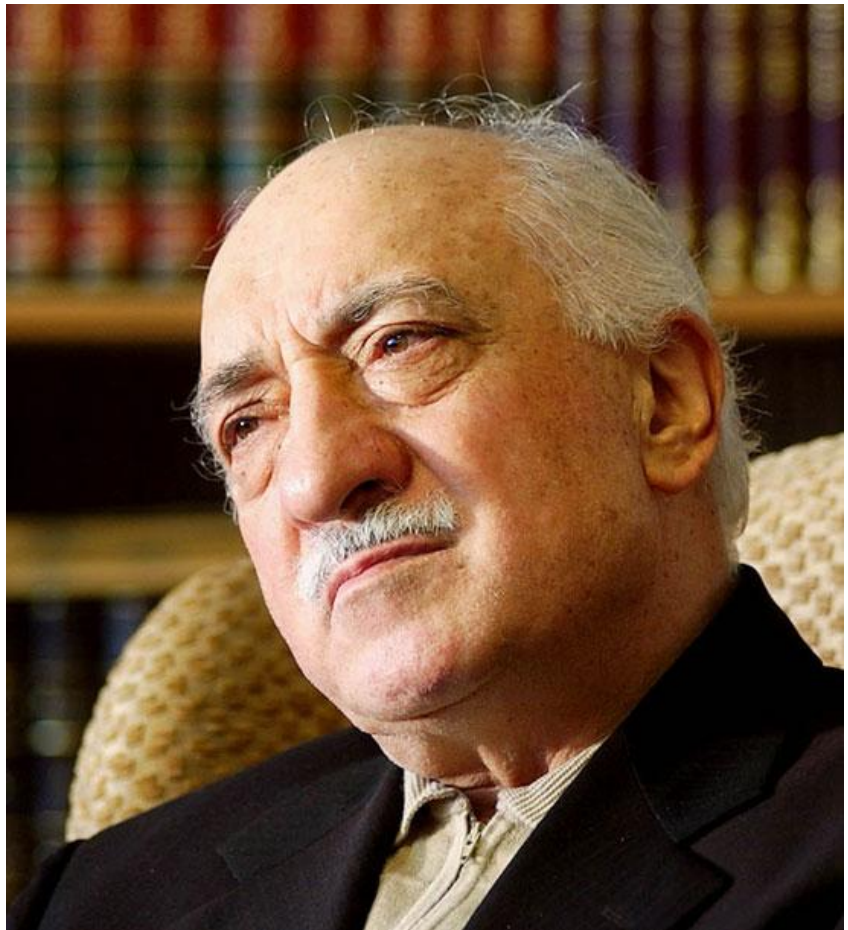
كاتيك نه مه والهى سهر وه م خوينده وه، هيچ تووشى سهر سامى نه بووم، چونكه پيشتر كه نه م كتيبه م به زمانى عه ره بى خويند بووه وه، پيچم وابوو ده بوو زور پيشتر نه م كتيبه به باشترين كتيبه كانى سيره له م سهرده مه دابندرئيت، چونكه كتيبه كانى ديكه ي ژياننامه ي پيغه مبه ر (درودى خواى له سهر بېت)، يان ته نها گيرانه وه ي رووداوه كان بوون، كه نه مه ش دووباره بوو، چونكه چنده ها كتيب به م شيوازه نووسرا بوون، يان ته نها لايه نيكي گرنكي ژياننامه ي پيغه مبه ريان وه رگرتبوو، وه ك لايه ني سهر يازى يان لايه ني په روه رده بى مندالان...

هه نديكيش هه ن، ژياننامه كه ده خوينده وه، ئينجا په ندو ناموزگار به كانى به كورتى به چهنه خاليك ريز ده كهن، هه نديكيش له گه ل خويندنه وه ي ژياننامه، وه لامى گومانه كان ده ده نه وه، نه وانه هه موويان شتى باشن.

به لام نه م كتيبه ي (نورى نه مر) شيوازيكي نوئى گه نجانسه ي هه لبرژاردوه، كاتيك رووداوه كانى نمايش كردونه له گه ل فله سه فه ي پشت رووداوه كانه وه، به مانا به كى ديكه، ده بى گيرانه وه ي ژياننامه ي پيغه مبه ر (درودى خواى له سهر بېت) ته نها وه كو چيروكيك و به سهرهاتيك نه بېت، له گه ل كاته خوشه كانى پيگه نين و، له گه ل رووداوه كانى ناخوشه كانيش بگريين، به لكو ده بى نه و گريانه بمانگه به نيته قوناغيك بتوانين بگريين و خه لكيش بگريين، گريانيك ته نها بريتي نه بېت له فرميسك رشتن، به لكو ده بى نه و فرميسكانه ي مروفه كان له گه ل نه م رووداوانه ده رپيژن، نابى ته نها فرميسك بېت، به لكو ده بى نه وايته بوون بېت له گه ل رووداوه كان و، ژيان بېت له گه ل ياران و، هه ولئيك بېت بو سهرينه وه ي فرميسكى نه وانه ي هه ميشه چاو

كردوته كرپنى نه م كتيبه به شيوه به كه تا مانگى ديسيمبه رى سالى (۲۰۱۲) (۱۱۰,۰۰۰) دانه ي ل فروشراوه، بو به پي قسه كانى دكتور فخره دين محمه د وته بيژى ره سمى ليژنه ي ريخستنه كه و نه ميندارى گشتى ريخراوى روشنپيرى و كومه لايه تى و فيركارى ئيسلامى، كتيبه ي (نورى نه مر) يان وه ك باشترين كتيب هه لبرژاردوه بو ناساندن و

كاتيك له هه واله كان خويند مه وه، كه بو سالى (۲۰۱۲) له ولاتى هيندستان به به شدارى سهدان و هه زاران قوتابى كيپر كى ده كرئيت له سهر ده ستنيشانكردى باشترين كتيب ده رياره ي ژياننامه ي پيغه مبه ر (درودى خواى له سهر بېت) به زمانه كانى ئينگليزى و هيندى و ژوردو، به لامه وه سهر نه بوو، كه كتيبه ي نوورى نه مر (النور الخالد) له نووسينى

خوشه ويستكردى پيغه مبه رمان محمه د (درودى خواى له سهر بېت) له به ر دللى لاوان به شيوازيكى جوان و ناسان.

هه ر بو به ش سه لمان حوسيتنى راگرى كوليژى شه ريجه له زانكوى (ندوة العلماء) جه غت ده كاته وه، كه گه ييشتنى نه و كتيبه

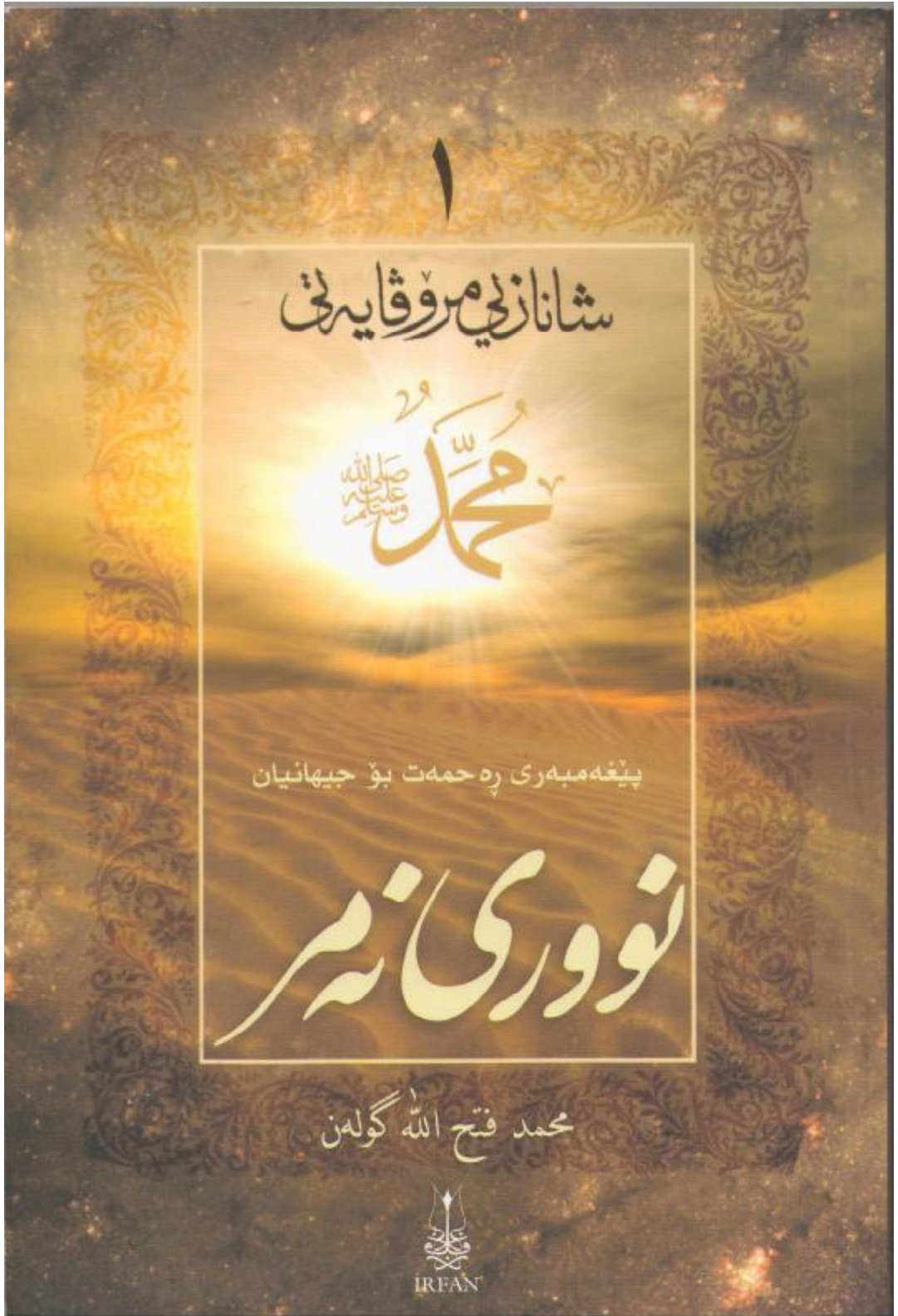
ماموستا فه تحولا گولهن تائيستا له پله ي به كه م دايه، كه له ماوه ي نمايشكرده كه دا هه موو كتيبه كانى ديكه ي ژياننامه ي پيغه مبه ر (درودى خواى له سهر بېت) له (۱۰,۰۰۰) دانه تپه رى نه كردوه، كه چى گه نجان و هاوولتياى به ريژه به كى زور فراوانتر روويان

په يامى زانايان ژماره (۸۹) كانوونى دووم ۲۰۱۲

بیت) دەبىي خويىنەر لە
سەردەمى
خۆپەرسىتى و دونيا
ويستى و ئەنانىەت
رزگار بىكات، بۆ
قۇنغاغى
ئاورلىكدان سەو و
پىكى سەو و ژيان و
ھاوكارى، پەپىنە وە
لە دنياي قۇلپىن و
دزى و دلپىسى و
بوختان پىكردن، بۆ
ژيانى دەست پاكى و
نياز پىساكى و
بىركردنە وەى چاك،
گواستىنە وە لە قۇنغاغى
غىرەبى و حەسوودى و
چەقبەستووى بۆ
ژيانى دلنە و ايبى و
يەكتروى سىستى و
كىپكىسى و جولەى
ئىجابى بەردەوام.

دىمەنىكى دىكەى
ژياننامەى پىغەمبەر
(درودى خواى لەسەر
بىت)، بە دەرچون لە
تەسككردنە وەى ژيان
لە چەند كەسانىكە وە
بۆ بانگەشتكردنى
هەموو خەلكى بۆ
كەشتى رەحمەت و
مىهرەبانى، لە
ژياننامەى پىغەمبەر دا
كىوى و سىنا و ساعىرو
فاران پىكە وە
كۆدەبنە وە و
هەرسىكىان خزمەتى
يەك پەيام دەكەن و،
شونىكە و توانيان لە
يەك شىوین

رادە وە سىستى و هەلگىرى يەك پەيام دەبن و،
بگرە سىنا و ساعىر هەمىشە موژدە بە فاران
دەدەن، چونكە ئەو راسىتى قورئانە كە
پىمان دەللىت: پىغەمبەر ان موسا و عىسا
موژدەيان بە هاتنى سەروەرى موؤفايەتى
داو و، دەبى ئەوانىش بىنە ژىر سايبەى ئەو
موؤفە مەزنى، چونكە ئەو فارە قلىتەى
هەمىشە ئىنجىل موژدەى پىداوە جگە لە
موحەمەد پىغەمبەر زىاتر كە سىكى دىكە
نىبە، ئەوئىش دەبى سەروكى جىهان، بە و

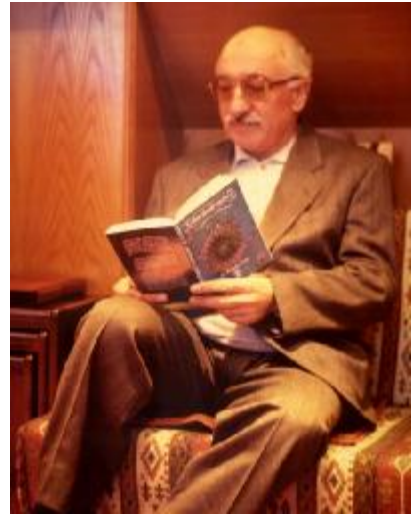
زىندو و كردنە وەى ئومىد بىت لە ناخى ئەوانەى
لە لىوارى بى ئومىدى دانە، يان خەرىكە لە ناو
بى ئومىدى روو دەچن.
يادى ژيان و ناسورىيەكانى ژيان، دەبى بۆ
ئەوەى بىت، چۆن موؤۇ لە قۇنغاغى (من) وە
رزگارى بىت بۆ قۇنغاغى (ئىمە)، چۆن
بتوانىت بىتە موؤمىك، خۆت بتوئىتە وە تا
خەلكى لە سايبە تا بچە سىتە وە، سوتان
لەپىناوى پىدانى رووناكى بۆ موؤفايەتى.
ژياننامەى پىغەمبەر (درودى خواى لەسەر

بە فرمىسكن، چونكە فرمىسك رشتنىك نرخی
نىبە، كە تەنھا ئا و لەچا و هاتن و بۆ خۆت
بىت، فرمىسكىك لوتكەى خۆپەرسىتى و
خوداپەرسىتى بىت هىچ مانابەك نادات، بەلكو
دەبى ئاوى چاوى خەلكانى دىكە بىت و شك
بىتە وە و، هاتىتە ناو چاوى تۆو، دللى
ئەوانى پى خۆش بىت، پىكە نىنىش نابى بۆ
بەرزكردنە وەى دەنگ و خۆدزىنە وە بىت لە
بەرپرسىارىتتى و بىركردنە وە، بەلكو دەبى ئەو
زەردەخەنە يە، بۆ پىدانە وەى ئومىد و

ئەوئەى سەرەو بە شىئىكى كەمە تەنھا لە بەشى يەكەمى نوورى نەمردا فەئىرى دەبىن، بەو ئومىدەى ھەموومان بەم شىئاوژە بژىن و بەم شىئاوژە گەرە بىبىن و بەم شىئاوژە بگەرئىنەوئەن تا دلمان پەربىت لە بەختەوئەرى و خۆشەوئەستى.

ئەوئەى پەيامە مەزەنە مامۇستا فەتھولا لەبەشى يەكەمى كەتئەبەكە فەئىرمان دەكەيت.

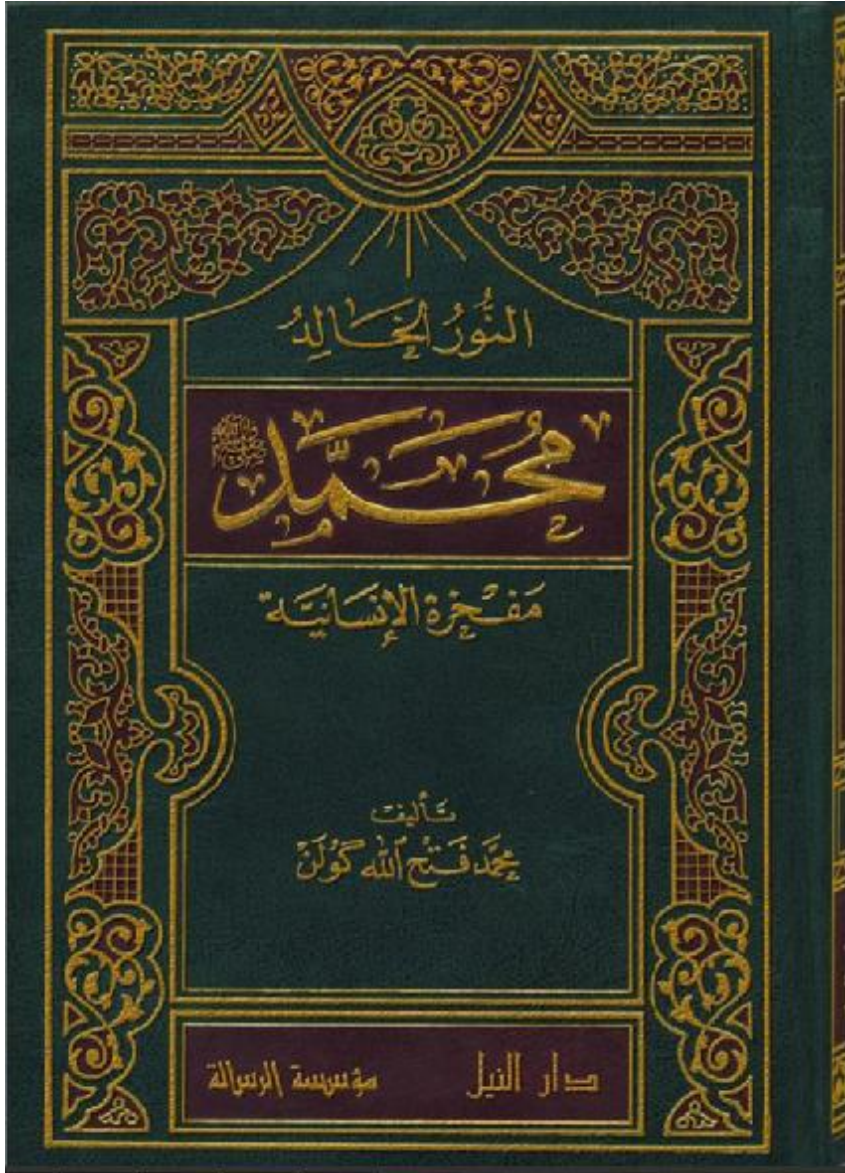
لەپئىئاوى مەزفەئەتەى بژىت، لەوئەشدا فەئىرى ئادابى ژيان دەبىت، كە چۆن لەبواری كشتوكالى و بازىگەنى و سەربازى و وئىدارى و پەروەردە و ھەموو شىئىكى دىكەدا سەركەوتوو بىت، نەك ھەر ئەوئە بەلكو ھاوسەنگى لە قەسەكردن و خواردن و خواردنەوئە و ھەموو شىئىكى ژيانت رەچاودەكەيت.

ماناىەى بۆ ھىداىەت و بەختەوئەرى و ژيان و خزمەتەى ھەمووان ھاتوون ئەو رىچكە يە لەودا دەپچرئەت، كە ھەر پەئەمبەرە و بۆ گەل و نەتەوئە يەكى ديارىكرائەت.

ژياننامەى پەئەمبەر فەئىرى بەندابەتەى و خۆشەوئەستى و خوا نەزىكبوونەوئە لەپەيامى رۆحمان دەكەت، بۆ ئەوئەى مەزفەتەنھا مادە جەستە نەبىت، بەلكو خواپەرستى و بۆ خوا لىبەران و ئىخلاص و دلسۆزى لەزىندانى ئەنەنەتە و ناوئەمىدەى و خۆپەرستى رىزگارەت دەكەت، ئىدى چىدىكە كەسانىك ئەوئەندە لەلاى تۆ موقەدەس نىن، بىان كەيتە شەرىك و ھاوبەش بۆ خوا، لەوئەشدا فەئىر دەبىت بە پەيامى خواوئە بژىت، ھەمىشە راستگۆ و دەست پاك بىت، ھەمىشە خواوئەنى قەسەى خۆت بىت، نىفاقى دووبەرەكى و دووروىى بە ھىچ شىئە يەك پەيامى تۆى مۇسلمان نىبە.

ھەرەھا ژياننامەى پەئەمبەر لەوئەش دەربازت دەكەت، كە تەنھا لەناو پەرستگە ھەست بە عىبادەت بكەيت، بەلكو لە ھەموو شوئەئەك تۆ پئوىستت بە پۆلىس و ئاسايش و كەسانى دىكە نىبە تا چاودىرئەت بكەن، بەلكو خۆت ھەمىشە چاودىرئەت خۆت دەكەيت، وئىزدانەت ھەمىشە وات لى دەكەت خىانەت نەكەيت و خزمەتەى كۆمەلگە بكەيت،

پەيامى زانايان ژمارە (۸۹) كانوونى دووم ۲۰۱۳

السلام الأسري من خلال سيرته (d)

د. جتو حمد أمين سمايل الهورمزياري*

من دلو وترجم البخاري عليه متى يصح سماع الصغير.

ولا تجد رواية لا من محب له (d) ولا مبعوض أنه كان في يوم من أيام الله غضب من نسائه، حتى في أشد الأزمات، فأنظروا إلى قوله لعائشة بعد حادثة الأفك، يا عائشة فانه بلغني عنك كذا وكذا، فان كنت بريئة فسيبرئك الله وإن كنت أئمت بذنب فاستغفري الله وتوبيي إليه فإن العبد اذا اعترف بذنبه ثم تاب تاب الله عليه. أليس هذا هو السلام الأسري الذي يظهر في أجمل صورة للبشرية جمعاء، فالناس في زماننا هذا اذا سمعوا جرس هواتف نسائهم يمارسون العنف والضرب معهن، ويطلقون ازواجهم في كثير من الحالات لمجرد قول من فاسق أو جاهل، أليس هذا اتباع للهوى والنفس والشيطان. وكان الرسول (d) اشد وفاء لخديجة لم يتزوج عليها في حياتها وبعدها كان يتردد على أصدقائها، وأصدقائها كن يأتين إلى زيارته أكراماً لوفاء الرسول (d) لخديجة. وهذا فيض من غيث واذا فتحنا صفحات التاريخ نجد ملايين الأمثلة على هذا السلام الرائع.

فالرجل عليه أن يكون قدوة لأهله صغاراً كانوا أم كباراً، والعناية بهم يولد رضى الله وحب الأهل. وهذا هو العلاج القريب فنستعمله وتأخذ الدواء من صيدلية الإسلام وسيرة الرسول وشمائله العطرة التي تفوق كل الفلسفات الإنسانية في التعامل مع الأطفال والأسرة، سلام لا عنف بعده..

١- سنن أبي دواد، كتاب النكاح، باب في تزويج الأباكر، حديث رقم ٢٠٥٠: ٢٢/٢.

٢- مسند الأمام أحمد، مسند أبي سعيد الخديري (C)، حديث رقم ١٢٦٣٤: ١٥٨/٣.

٣- مسند الأمام احمد، مسند عياض المجاشعي (C)، حديث رقم ١٨٢٦٦: ٢٦٦/٤.

٤- البيهقي، احمد بن الحسين بن علي، تحقيق، محمد عبدالقادر عطا، سنن البيهقي الكبرى، مكة المكرمة، مكتبة دار الباز ١٩٩٤/٨١٤١٤م، كتاب الصلاة، باب الصبي يتوثب على المصلي ويتعلق بثوبه فلا يمنعه، حديث رقم ٢٢٣٦، ج٢، ص ٢٦٢.

* رئيس قسم أصول الدين - كلية العلوم الإسلامية جامعة صلاح الدين - أربيل.

جاء رجل إلى النبي (d) فقال: {إني أصبْتُ امرأة ذات حَسَبٍ وَجَمَالٍ وَإِنَّهَا لَا تَلِدُ أَفَاتَرُوجُّهَا قَالَ لَأَ تَمَّ أَتَاهُ الثَّانِيَةَ فَذَهَابَ ثُمَّ أَتَاهُ الثَّلَاثَةَ فَقَالَ تَرُوجُّوا الْوُدُودَ الْوَلُودَ فَإِنِّي مُكَاتِرٌ بِكُمْ الْأُمَّمَ} (١)، وفي رواية عن أنس بن مالك قال: {كان رسول الله (d) يَأْمُرُ بِالْبَاءَةِ وَيَنْهَى عَنِ التَّبْتُلِ نَهْيًا شَدِيدًا وَيَقُولُ تَرُوجُّوا الْوُدُودَ الْوَلُودَ أَنَسِي مُكَاتِرٌ الْأَنْبِيَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ} (٢). وهذا دليل على الحث على اختيار المرأة التي تكون أماً لأبنائك قبل الولادة، وبعد ذلك على الرجل أن يكون رحيماً رؤوفاً ومحباً لهم، والجنة أجر من كان في خدمة ابناؤه واهله وقال (d) في ذلك: {أَهْلُ الْجَنَّةِ ثَلَاثَةٌ ذُو سُلْطَانٍ مُقْسَطٌ مُصَدِّقٌ مُوقِنٌ وَرَجُلٌ رَحِيمٌ رَقِيقُ الْقَلْبِ يَكُلُّ ذِي قُرْبَى وَمُسْلِمٌ وَرَجُلٌ عَفِيفٌ فَقِيرٌ مُتَصَدِّقٌ} (٣).

وحبه للأطفال كان كبيراً لدرجة أنهم كانوا يلعبون معه حتى في بعض صلواته، فقد صح عنه (d) أنه تأخر في القيام من سجوده في الصلاة لأن الحسن (C) كان على ظهره، فيما روى عن عبد الله بن شداد بن الهاد عن أبيه قال خرج علينا رسول الله (d) وهو حامل أحد ابنيه الحسن أو الحسين فتقدم رسول الله (d) ثم وضعه عند قدمه اليميني فسجد رسول الله (d) سجدة أطالها قال أبي فرفعت رأسي من بين الناس فإذا رسول الله (d) ساجدا وإذا الغلام راكب على ظهره فعدت فسجدت فلما انصرف رسول الله (d) قال الناس يا رسول الله لقد سجدت في صلاتك هذه سجدة ما كنت تسجدها أفشيء أمرت به أو كان يوحى إليك قال كل ذلك لم يكن إن ابني

ارتحلني فكرهت أن أعجله حتى يقضي حاجته (٤).

ولاتجد في سيرته (d) هذا المرح مع ابناؤه فقط، ولنا روايات أخرى في ذلك، منها ما روى عن الزهري عن محمود بن الربيع قال عقلت من النبي (d) مجة مجها في وجهي وأنا ابن خمس سنين

مصطلح العنف الأسري قد طغى على وسائل الإعلام في الوقت الحاضر، وأصبح شغل الشاغل لأهمته وعلاقته المباشرة بالأسرة المسلمة في كل زمان ومكان، وعلينا أن نرى أين مكان العيب، هل العيب فينا؟ أم في طريقة تعاملنا مع الآخرين؟ وأين يمكن العلاج؟ وهل العلاج بعيد فنستورده أم قريب فنستعمله؟ هذه الأسئلة تمس حياة المسلمين وأسرتهم، لذا حاولت قدر الإمكان أن أجب عليها في ذكرى مولد المصطفى (d).

للجواب على هذه الأسئلة، نأخذ الجواب الشافي والكافي من سيرة الرسول (d)، وكيف كان يتعامل مع أسرته والأطفال المحيطين به، فالقول في معرض العيب اذا كان فينا فهذا جزء من المشكلة، الكثير من الناس لا يراجعون أنفسهم كما كان الرسول (d) يفعل مع نفسه الذكية قبل البعثة في غار حراء وبعد البعثة في خلوته مع نفسه وصلاته في جوف الليل، ويدعو ربّه أن يكون معه. والعيب في تركنا للكثير من سننه (d).

والحديث عن تعاملنا مع الآخرين من ذوى الأرحام وابناء اسرتنا، فهذه هي المشكلة حيث طغى الأنانية وحب الذات قلوب الأكثرية منا، والبخل والجشع وحب المال والوصول إلى الكمال في الأعمال والعقارات وصل إلى درجة الغليان، فلا أحد يريد أن يفقد دقيقة في سبيلها، ولا يعطى الأالنار اليسير إلى اطفاله وأسرتهم. فهذا حال الناس اليوم، ونرى كيف كان الرسول (d) معهم، فقد صح عنه أنه كان يحب الأطفال كثيراً، وكان يحث المسلمين على ذلك، وما روى عن مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ

به رزو پیروزیّت یادی له دایکبوونی پیغهمبهری ئیسلام

درودی خوی له سه‌ریّت

په گۆنێ ئازارانی ئایینی ئیسلام کوردستان، ١٤٦٤ کۆچی

مرسالت

الخلق

مجلة دينية ثقافية، تصدرها اتحاد علماء الدين الاسلامي في كردستان

چ مه دحيکت بکه م لایه ق به تو (یا خیر خلق الله)
منی بی خیری نا لایه ق، که جبریلت سه نا خوانه